

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ**

Е

НАЦРТ

КРИВИЧНИ ЗАКОНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Бања Лука, децембар 2016. године

КРИВИЧНИ ЗАКОНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ОПШТИ ДИО

ГЛАВА I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Основ и функција кривичног законодавства Републике Српске

Члан 1.

(1) Кривичноправне одредбе садржане у овом законнику заснивају се на Уставу Републике Српске и општепризнатим начелима и нормама међународног права.

(2) Основна функција кривичног законодавства Републике Српске је заштита основних права и слобода човјека и других основних индивидуалних и општих вриједности које су установљене уставом и међународним правом.

(3) Ова заштита се остварује одређивањем која дјела представљају кривична дјела, прописивањем казни и других кривичних санкција за та дјела и изрицањем тих санкција учиниоцима кривичних дјела у законом утврђеном поступку.

Начело законитости

Члан 2.

(1) Кривична дјела и кривичне санкције прописују се само законом.

(2) Нико не може бити кажњен за кривично дјело које, прије него што је извршено, није било законом одређено као кривично дјело, нити му се може изрећи казна или друга кривична санкција која није била одређене тим законом.

Основ кривичне одговорности и кажњивости

Члан 3.

(1) Основ кривичне одговорности представља извршено кривично дјело са свим својим обиљежјима предвиђеним у закону.

(2) Нико не може бити кажњен, нити се према њему могу изрећи упозоравајуће кривичне санкције, ако није утврђено да је крив за учињено кривично дјело.

Начело ограничења кривичноправне принуде

Члан 4.

Кривична дјела и кривичне санкције прописују се само за она противправна дјела којима се права и слободе човјека и друге индивидуалне и опште вриједности друштва установљене уставом и међународним правом тако повређују или угрожавају да се њихова заштита не би могла остварити без кривичноправне принуде.

Начело једнакости учинилаца кривичних дјела

Члан 5.

Учиниоци кривичних дјела су равноправни и подлијежу кривичној одговорности независно од природе или врсте извршеног кривичног дјела, националне, расне или вјерске припадности, језика, вјерског или политичког увјерења, боје коже, пола или

сексуалне оријентације, здравственог статуса или родног идентитета, поријекла, политичког или друштвеног положаја или било које друге околности.

Начело праведности и сразмјерности

Члан 6.

Казне и друге кривичноправне санкције које се примјењују према учиниоцима кривичних дјела морају бити праведне и одговарати природи и тежини извршеног кривичног дјела, околностима под којима је дјело извршено и личности учиниоца.

Начело поштовања људског достојанства и личности учиниоца

Члан 7.

(1) У извршењу кривичних санкција учиниоцу кривичног дјела могу бити одузета или ограничена одређена права само уколико је то нужно за извршење одређене кривичне санкције и у мјери која одговара природи и садржају те санкције.

(2) Кривичне санкције се извршавају на начин којим се обезбјеђује поштовање личности учиниоца и његово људско достојанство.

(3) За вријеме издржавања казне лишења слободe неопходно је поштовати личност осуђених лица, њихов физички и духовни интегритет. Таква лица не смију бити подвргнута мучењу или другим облицима окрутног, нечовјечног или понижавајућег поступања. У случају таквог поступања, мора им се обезбиједити судска заштита.

Начело одузимања противправне имовинске користи

Члан 8.

Нико не може задржати имовинску корист прибављену извршењем кривичног дјела. Имовинска корист, као и приходи или друге користи настале из имовинске користи прибављене кривичним дјелом, обавезно се одузимају.

ГЛАВА II

ВАЖЕЊЕ КРИВИЧНОГ ЗАКОНОДАВСТВА

Временско важење кривичног законодавства

Члан 9.

(1) На учиниоца кривичног дјела примјењује се закон који је важио у вријеме извршења кривичног дјела.

(2) Ако је послије извршења кривичног дјела, а прије доношења правоснажне пресуде, једном или више пута измијењен закон, примијениће се закон који је најблажи за учиниоца.

(3) Ако је закон измијењен за вријеме извршења кривичног дјела, примијениће се закон који је био на снази у вријеме довршења радње.

(4) На учиниоца кривичног дјела које је предвиђено законом са одређеним временским трајањем, примијениће се тај закон без обзира на то када му се суди, осим ако тим законом није другачије одређено.

(5) Правила важења овог закона из претходних ставова важе и у односу на дејство правних посљедица осуде.

Просторно важење кривичног законодавства

Члан 10.

(1) Кривично законодавство Републике Српске важи за сваког ко на њеној територији учини кривично дјело.

(2) Кривично законодавство Републике Српске важи и за сваког ко учини кривично дјело на домаћем броду, без обзира где се брод налазио у вријеме извршења дјела.

(3) Кривично законодавство Републике Српске важи и за сваког ко изврши кривично дјело у домаћем цивилном ваздухоплову док је у лету, без обзира на то гдје се ваздухоплов налазио у вријеме извршења дјела.

(4) Ако је у случајевима из ст. 1, 2. и 3. овог члана у инострану државу покренут или довршен кривични поступак, гоњење у Републици Српској предузеће се само по одобрењу главног републичког тужиоца.

(5) Кривично гоњење странаца у случајевима из ст. 1, 2. и 3. овог члана може се, под условима узајамности, уступити инострану државу.

**Важење кривичног законодавства Републике Српске
за одређена кривична дјела извршена ван њене територије**
Члан 11.

Кривично законодавство Републике Српске важи за сваког ко ван њене територије извршио кривично дјело из чл. 278. до 305. овог законика.

**Важење кривичног законодавства Републике Српске за држављанина Републике
Српске који изврши кривично дјело ван њене територије**
Члан 12.

Кривично законодавство Републике Српске важи за држављанина Републике Српске и кад ван њене територије изврши које друго кривично дјело, осим кривичних дјела наведених у члану 11. овог законика, ако се затекне на територији Републике Српске или јој буде екстрадиран.

**Важење кривичног законодавства Републике Српске за странца
који изврши кривично дјело ван њене територије**
Члан 13.

(1) Кривично законодавство Републике Српске важи и за странца који ван територије Републике Српске изврши према њој или њеном држављанину кривично дјело и кад нису у питању кривична дјела наведена у члану 11. овог законика, ако се затекне на територији Републике Српске или јој буде екстрадиран.

(2) Кривично законодавство Републике Српске важи и за странца који према инострану државу или према странцу изврши у иностранству кривично дјело за које се по том законодавству може изрећи затвор од пет година или тежа казна, кад се затекне на територији Републике Српске и не буде екстрадиран инострану државу. Ако овим законом није друкчије одређено, суд у таквом случају не може изрећи тежу казну од казне која је прописана законом земље у којој је кривично дјело учињено.

Посебни услови за гоњење
Члан 14.

(1) У случајевима из чл. 12. и 13. овог законика гоњење се неће предузети:

1) ако је учинилац потпуно издржао казну на коју је у иностранству осуђен,

2) ако је учинилац у иностранству правоснажном пресудом ослобођен или му је казна застарјела или опроштена,

3) ако је према неурачунљивом учиниоцу у иностранству извршена одговарајућа мјера безбједности,

4) ако се за кривично дјело по страном закону гони по захтјеву оштећеног, а такав захтјев није поднесен.

(2) У случајевима из чл. 12. и 13. овог законика гоњење ће се предузети само кад се за кривично дјело кажњава и по закону земље у којој је дјело извршено, осим ако је то дјело извршено против Републике Српске или њених грађана и када постоји одобрење главног републичког тужиоца.

(3) Само по одобрењу главног републичког тужиоца може се у Републици Српској предузети гоњење у случајевима из члана 13. става 2. овог законика, без обзира на закон земље у којој је кривично дјело извршено, ако је у питању дјело које је у вријеме кад је извршено сматрано кривичним дјелом према општим правним начелима признатим у међународном праву.

Примјена кривичног законодавства према лицима узраста до 21 године живота

Члан 15.

(1) Кривично законодавство се не примјењује према лицу које у вријеме када је дјело извршено није навршило четрнаест година.

(2) Према малољетницима и млађим пунољетним лицима примјењује се овај законик, ако посебним законом није другачије прописано.

Важење општег дијела

Члан 16.

Одредбе општег дијела овог законика важе за све кривичноправне одредбе садржане у законима Републике Српске.

ГЛАВА III

КРИВИЧНО ДЈЕЛО И КРИВИЧНА ОДГОВОРНОСТ

1. Опште одредбе о кривичном дјелу

Кривично дјело

Члан 17.

Кривично дјело је противправно дјело којим се повређују или угрожавају заштићене вриједности и које је због своје опасности или штетности у закону одређено као кривично дјело и за њега прописана кривична санкција.

Начин извршења кривичног дјела

Члан 18.

(1) Кривично дјело може бити извршено чињењем или нечињењем.

(2) Кривично дјело је извршено нечињењем када је учинилац, који је био дужан спријечити наступање посљедице кривичног дјела, то пропустио учинити.

(3) Нечињењем може бити извршено и кривично дјело које је законом одређено као чињење, ако је учинилац пропуштањем дужног чињења остварио законска обиљежја тог кривичног дјела.

Вријеме извршења кривичног дјела

Члан 19.

(1) Кривично дјело је извршено у вријеме кад је учинилац радио или био дужан да ради, без обзира на то кад је посљедица дјела наступила.

(2) Ако се радња извршења састоји из више одвојених радњи, дјело се сматра извршеним моментом предузимања посљедње од тих радњи, а код кривичних дјела код којих радња или противправно стање траје неко вријеме, моментом престанка радње односно противправног стања које је њоме створено.

Мјесто извршења кривичног дјела

Члан 20.

(1) Кривично дјело је извршено, како у мјесту гдје је учинилац радио или је био дужан да ради, тако и у мјесту гдје је посљедица у потпуности или дјелимично наступила.

(2) Припремање и покушај кривичног дјела су извршени, како у мјесту гдје је учинилац предузимао радњу, тако и у мјесту гдје је по његовој замисли посљедица требало да наступи или је могла да наступи.

(3) Радње саучесника су извршене, како у мјесту у којем је саучесник радио или је био дужан да ради или гдје је према његовој замисли посљедица кривичног дјела требало да наступи, тако и у мјесту предузимања радње од стране извршиоца или саизвршиоца.

Припремање

Члан 21.

(1) Ко са умишљајем припрема извршење кривичног дјела, казниће се само када то закон изричито предвиђа.

(2) Припремање кривичног дјела може се законом одредити као самостално кривично дјело или се законом може предвидјети кажњавање за припремање одређеног кривичног дјела.

(3) Кад закон предвиђа кажњавање за припремање одређеног кривичног дјела, припремање се може састојати у набављању или оспособљавању средстава за извршење кривичног дјела, стварању услова и отклањању препрека за његово извршење, у договарању, планирању или организовању извршења кривичног дјела са другим лицима, као и другим радњама којима се стварају услови за непосредно извршење кривичног дјела.

Покушај

Члан 22.

(1) Ко са умишљајем започне извршење кривичног дјела, али га не доврши, казниће се за покушај кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора од пет година или тежа казна, а за покушај другог кривичног дјела само кад закон изричито прописује кажњавање и за покушај.

(2) За покушај кривичног дјела учинилац ће се казнити у границама казне прописане за кривично дјело, а може се и блаже казнити.

Неподобан покушај

Члан 23.

Учинилац који покуша да изврши кривично дјело неподобним средством или према неподобном предмету, може се ослободити од казне.

Добровољни одустанак

Члан 24.

(1) Учишилац који је покушао извршење кривичног дјела, али је добровољно одустао од даљег предузимања радње извршења, иако је био свјестан да је према постојећим околностима дјело могао довршити или је након довршења радње спријечио наступање посљедице, може се ослободити од казне.

(2) Одредба из става 1. овог члана неће се примијенити уколико учинилац кривично дјело није довршио због околности које онемогућавају или знатно отежавају извршење кривичног дјела или због тога што је сматрао да такве околности постоје.

(3) Може се ослободити од казне и саизвршилац, подстрекач или помагач који је добровољно спријечио извршење кривичног дјела.

(4) Ако су радњама из става 1. овог члана остварена обиљежја неког другог самосталног кривичног дјела које није обухваћено кривичним дјелом од чијег извршења је одустао, учинилац се не може ослободити од казне за то друго дјело.

Занемарљиво опасно дјело

Члан 25.

(1) Није кривично дјело оно дјело које је, иако садржи обиљежја кривичног дјела, занемарљиво опасно због незнатности или одсутности штетних посљедица, ниског степена кривичне одговорности учиниоца и одсуства потребе за његовим кажњавањем.

(2) Одредба из става 1. овог члана може се примијенити на кривична дјела за која је прописана новчана казна или казна затвора до три године.

Нужна одбрана

Члан 26.

(1) Није кривично дјело оно дјело које је извршено у нужној одбрани.

(2) Нужна је она одбрана која је неопходно потребна да се од свог добра или од добра другог одбије истовремени противправни напад.

(3) Учишилац који је прекорачио границе нужне одбране може се блаже казнити, а ако је прекорачење учинио усљед јаке раздражености или препасти изазване нападом, може се и ослободити од казне.

Крајња нужда

Члан 27.

(1) Није кривично дјело оно дјело које је извршено у крајњој нужди.

(2) Крајња нужда постоји кад је дјело извршено ради тога да учинилац отклони од свог добра или од добра другог истовремену неискривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, а при том учињено зло није веће од зла које је пријетило.

(3) Учишилац који је сам изазвао опасност али из нехата или је прекорачио границе крајње нужде, може се блаже казнити, а ако је прекорачење учињено под посебно олакшавајућим околностима – може се и ослободити од казне.

(4) Нема крајње нужде ако је учинилац био дужан да се изложи опасности.

2. Опште одредбе о кривичној одговорности

Кривична одговорност

Члан 28.

(1) Кривично је одговоран учинилац који је у вријеме извршења кривичног дјела био урачунљив и који је при томе поступао умишљајно или нехатно.

(2) За кривично дјело извршено из нехата, учинилац је кривично одговоран само када то закон изричито одређује.

Неурачунљивост

Члан 29.

Није урачунљив учинилац који у вријеме извршења кривичног дјела није могао схватити значај свог дјела или није могао управљати својим поступцима усљед душевне болести, привремене душевне поремећености или заосталог душевног развоја.

Скривљена неурачунљивост

Члан 30.

Учинилац који се употребом алкохола, дрога или на други начин довео у стање у коме није могао схватити значај свог дјела или управљати својим поступцима, кривично је одговоран ако је у вријеме довођења у такво стање дјело било обухваћено његовим умишљајем или је у односу на дјело код њега постојао нехат, а закон за такво дјело прописује кривичну одговорност и за нехат.

Битно смањена урачунљивост

Члан 31.

(1) Учинилац кривичног дјела чија је способност да схвати значај свог дјела или способност да управља својим поступцима била битно смањена усљед неког стања из члана 29. овог законика (Неурачунљивост) може се блаже казнити

(2) Битно смањена урачунљивост у коју се учинилац довео на начин из члана 30. овог законика (Скривљена неурачунљивост) не може бити основ за ублажавање казне.

Умишљај

Члан 32.

(1) Кривично дјело може бити извршено са директним или евентуалним умишљајем.

(2) Кривично дјело је извршено са директним умишљајем када је учинилац био свјестан свог дјела и хтио његово извршење.

(3) Кривично дјело је извршено са евентуалним умишљајем када је учинилац био свјестан да усљед његовог чињења или нечињења може наступити забрањена посљедица, али је пристао на њено наступање.

Нехат

Члан 33.

(1) Кривично дјело може бити извршено са свјесним или несвјесним нехатом.

(2) Кривично дјело је извршено из свјесног нехата када је учинилац био свјестан да усљед његовог чињења или нечињења може наступити забрањена посљедица, али је олако држао да ће је моћи спријечити или да она неће наступити.

(3) Кривично дјело је извршено из несвјесног нехата када учинилац није био свјестан могућности наступања забрањене посљедице, иако је према околностима и према својим личним својствима био дужан и могао бити свјестан те могућности.

Одговорност за тежу посљедицу

Члан 34.

Кад је из кривичног дјела произашла тежа посљедица због које закон прописује тежу казну, та се казна може изрећи ако је у односу на ту посљедицу учинилац поступао нехатно, а изузетно и умишљајно ако тиме нису остварена обиљежја неког другог кривичног дјела.

Стварна заблуда

Члан 35.

(1) Није кривично одговоран учинилац који у вријеме извршења кривичног дјела није био свјестан неког његовог законског обиљежја или који је погрешно сматрао да постоје околности према којима би, да су оне стварно постојале, то дјело било дозвољено.

(2) Ако је учинилац у заблуди био усљед нехата, кривично је одговоран за кривично дјело учињено из нехата када закон за то дјело прописује кажњавање и за нехат.

Правна заблуда

Члан 36.

(1) Није кривично одговоран учинилац кривичног дјела који у вријеме његовог извршења из оправданих разлога није знао да је његово дјело забрањено.

(2) Ако је учинилац дјела из става 1. овог члана био дужан и могао бити свјестан да је његово дјело забрањено, може се блаже казнити.

3. Саучесништво у кривичном дјелу

Саизвршилаштво

Члан 37.

Ако више лица заједнички изврше кривично дјело учествујући у радњи извршења или неком другом радњом значајно допринесу његовом извршењу, свако од њих казниће се казном прописаном за то дјело.

Подстрекавање

Члан 38.

(1) Ко другог умишљајно подстрекне да изврши кривично дјело, казниће се као да га је сам извршио.

(2) Ко другог умишљајно подстрекава на извршење кривичног дјела код којег је покушај кажњив, а кривично дјело не буде ни покушано, казниће се као за покушај

кривичног дјела. Ако је покушај подстрекавања био неподобан, подстрекач се може ослободити од казне.

Помагање

Члан 39.

(1) Ко другоме са умишљајем помогне у извршењу кривичног дјела, казниће се као да га је сам учинио, а може се и блаже казнити.

(2) Као помагање у извршењу кривичног дјела сматра се нарочито: давање савјета или упутстава како да се изврши кривично дјело, стављање учиниоцу на располагање средстава за извршење кривичног дјела, стварање услова отклањање препрека за извршење кривичног дјела, као и унапријед обећано прикривање кривичног дјела, учиниоца, средстава којима је кривично дјело извршено, трагова кривичног дјела или предмета прибављених кривичним дјелом.

Правила одговорности и кажњивости

саучесника

Члан 40.

(1) Саизвршилац је кривично одговоран у границама свог умишљаја или нехата, а подстрекач и помагач – у границама њиховог умишљаја.

(2) Лични односи, својства и околности које закон предвиђа као основе искључења кривичне одговорности или ослобођења од казне или које утичу на одмјеравање или ублажавање казне, могу се узети у обзир само оном извршиоцу, саизвршиоцу, подстрекачу или помагачу код кога такви односи, својства или околности постоје.

(3) Лични односи, својства и околности који представљају битно обиљежје кривичног дјела не морају постојати код подстрекача и помагача. Подстрекачу и помагачу који нема такво лично својство, може се ублажити казна.

ГЛАВА IV

КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ

Кривичне санкције и њихова општа сврха

Члан 41.

(1) Кривичне санкције су: казне, алтернативне мјере, мјере безбједности и васпитне мјере.

(2) Посебну кривичноправну мјеру представља одузимања имовинске користи прибављене извршеним кривичним дјелом коју суд изриче обавезно под условима предвиђеним у овом закону.

(3) Општа сврха прописивања и изрицања кривичних санкција је сузбијање противправних дјела којима се повређују или угрожавају вриједности заштићене кривичним законодавством.

1. Казне

Врсте казни

Члан 42.

Учиниоцу кривичног дјела могу се изрећи слjedeће казне:

1) казна дуготрајног затвора,

- 2) казна затвора,
- 3) новчана казна,
- 4) забрана управљања моторним возилом.

Сврха кажњавања

Члан 43.

У оквиру опште сврхе кривичних санкција (члан 41. став 3. овог законика) сврха кажњавања је:

- 1) спречавање учиниоца да убудуће чини кривична дјела и његово преваспитање, те утицај на друге да не чине кривична дјела,
- 2) изражавање друштвене осуде за кривично дјело, развијање и јачање одговорности и свијести код грађана о опасности и штетности кривичних дјела и оправданости кажњавања, те неопходности поштовања закона.

Главне и споредне казне

Члан 44.

- (1) Казна затвора и казна дуготрајног затвора могу се изрећи само као главне казне.
- (2) Новчана казна се може изрећи као главна и као споредна казна.
- (3) Забрана управљања моторним возилом може се изрећи само као споредна казна заједно са казном затвора, новчаном казном или условном осудом.
- (4) Ако је за једно кривично дјело порописано више казни, само се једна може изрећи као главна казна.
- (5) За кривична дјела за која је прописана казна затвора до три године, суд може изрећи новчану казну као главну.
- (6) За кривична дјела учињена из користољубља новчана казна као споредна може се изрећи и кад није прописана законом или кад је прописано да ће се учинилац казнити затвором или новчаном казном, а суд као главну изрекне казну затвора.

Казна дуготрајног затвора

Члан 45.

- (1) За најтежа кривична дјела и најтеже облике тешких кривичних дјела учињених умишљајно може се прописати казна дуготрајног затвора у трајању од двадесет и пет до четрдесет и пет година. Казна дуготрајног затвора изриче се на пуне године.
- (2) Казна дуготрајног затвора се не може прописати као једина казна за одређено кривично дјело.
- (3) Казна дуготрајног затвора не може се изрећи учиниоцу који у вријеме извршења кривичног дјела није навршио двадесет и једну годину живота, нити трудној жени.
- (4) Амнестија и помиловање могу се дати тек након издржаних три петине изречене казне дуготрајног затвора.

Казна затвора

Члан 46.

- (1) Казна затвора не може бити краћа од три мјесеца, ни дужа од двадесет година.
- (2) Казна затвора изриче се на пуне године и мјесеце, а до шест мјесеци и на пуне дане.
- (3) Казну затвора до шест мјесеци суд може изрећи само ако посебне околности дјела и учиниоца показују да је ову казну неопходно изрећи. При оцјени да ли је казна

неопходна, суд посебно цијени да ли се новчаном казном или условном осудом може постићи сврха кажњавања, односно да ли ће се новчана казна моћи извршити.

(4) Одредба из става 3. овог члана не односи се на казну затвора као замјену за неплаћену новчану казну (члан 50 ст. 2. и 3) или за опозвану условну осуду (члан 64).

(5) Казна затвора у трајању до једне године може се изузетно извршити и у просторима у којима осуђени станује (кућни затвор). Овакав начин извршења казне затвора суд може одредити учиниоцу који је стар или изнемогао, тешко болестан, инвалидно лице, трудна жена, самохрани родитељ малољетне дјете, ако се може очекивати да ће се и на тај начин постићи сврха кажњавања и ако је учинилац са тим сагласан.

(6) Осуђени којем је одређено извршење казне затвора у складу са ставом 5. овог члана не смије напуштати просторе у којима станује, осим у случајевима прописаним законом који уређује извршење кривичних санкција.

(7) Ако не постоје услови да се електронским или телекомуникационим средствима контролише извршавање кућног затвора, суд може одредити предузимање мјера контроле и надзора од стране полиције у мјесту у којем се налази мјесто становања осуђеног, уз обавезу да се редовно извјештава о вршењу контроле и надзора. Ако осуђени прекрши забрану напуштања простора становања, суд може одредити да остатак казне затвора издржи у установи за извршење казне затвора.

(8) Осуђеном за кривично дјело против брака и породице који живи са оштећеним у истом породичном домаћинству не може се одредити извршење казне затвора на начин прописан у ставу 5. овог члана.

Условни отпуст

Члан 47.

(1) Осуђени који је издржао двије трећине изречене казне затвора, али не мање од три мјесеца, може се отпустити са издржавања казне под условом да се његово владање у току издржавања казне тако поправило да се може са основом очекивати да ће се на слободи добро владати, а нарочито да до истека времена за које је изречена казна неће извршити ново кривично дјело.

(2) Осуђени коме је изречена казна дуготрајног затвора може се условно отпустити након што издржи три петине те казне и под условима предвиђеним у ставу 1. овог члана.

(3) При оцјени да ли ће одобрити условни отпуст, суд ће цијенити личност осуђеног, његов ранији живот и осуђиваност, да ли је против њега у току неки други кривични поступак, однос према извршеном кривичном дјелу и жртви, понашање током издржавања казне затвора и степен у коме се поправио, успјешност примјене програма извршавања казне затвора и извршавања радних обавеза, узимајући у обзир његову радну способност, да ли је дошло до промјене његовог понашања након извршења кривичног дјела, као и друге околности које показују да је у односу на њега постигнута сврха кажњавања.

(4) Не може се условно отпустити осуђени који је током издржавања казне два пута дисциплински кажњаван.

(5) О условном отпусту одлучује суд који је донио одлуку којом је изречена казна затвора.

Алтернатива

Члан 47.

(1) Осуђени који је издржао двије трећине изречене казне затвора, али не мање од три мјесеца, може се отпустити са издржавања казне под условом да је у току издржавања казне испољвао примјерно владање, залагање на раду и активно учествовање у процесу

ресоцијализације, те се може очекивати да ће се на слободи добро владати, а нарочито да до истека времена за које је изречена казна неће извршити ново кривично дјело.

(2) Осуђени коме је изречена казна дуготрајног затвора може се условно отпустити након што издржи три петине те казне и под условима предвиђеним у ставу 1. овог члана.

(3) При оцјени да ли ће одобрити условни отпуст, цијени се личност осуђеног, његов ранији живот и осуђиваност, да ли је против њега у току неки други кривични поступак, однос према извршеном кривичном дјелу и жртви, понашање током издржавања казне затвора и степен ресоцијализације, успјешност примјене програма извршавања казне затвора и извршавања радних обавеза, узимајући у обзир његову радну способност, да ли је дошло до промјене његовог понашања након извршења кривичног дјела, као и друге околности које показују да је у односу на њега постигнута сврха кажњавања.

(4) О условном отпусту одлучује Комисија за условни отпуст коју именује министар правде.

Опозивање условног отпуста

Члан 48.

(1) Суд ће опозвати условни отпуст ако осуђени док је на условном отпусту учини једно или више кривичних дјела за које је изречена казна затвора преко једне године.

(2) Суд може опозвати условни отпуст ако условно отпуштени учини једно или више кривичних дјела за које је изречена казна затвора до једне године. При оцјени да ли ће опозвати условни отпусти суд ће нарочито узети у обзир сродност учињених кривичних дјела, њихов значај, побуде из којих су учињена и друге околности које указују на оправданост опозивања условног отпуста.

(3) Кад суд опозове условни отпуст изрећи ће казну на основу одредаба чл. 56. и 58. став 2. овог законика узимајући раније изречену казну као већ утврђену. Дио казне коју је осуђени издржао по ранијој пресуди урачунава се у нову казну, а вријеме проведено на условном отпусту не урачунава се.

(4) Одредбе ст. 1, 2. и 3. овог члана примјениће се и кад се условно отпуштеном суди за дјело које је учинио прије него што је условно отпуштен.

(5) Ако условно отпуштени буде осуђен на казну затвора до једне године, а суд не опозове условни отпуст, продужује се условни отпуст за вријеме које је осуђени провео на издржавању казне затвора.

Новчана казна

Члан 49.

(1) Новчана казна се изриче у одређеном износу, а ако је могуће утврдити приходе и расходе учиниоца кривичног дјела, изрећи ће се у дневним износима.

(2) Новчана казна у одређеном износу не може бити мања од 300 КМ, нити већа од 200.000 КМ, а за кривична дјела учињена из користољубља од 2.000.000 КМ.

(3) Приликом изрицања новчане казне у одређеном износу за кривична дјела учињена из користољубља, суд може изрећи новчану казну у већем износу од највишег прописаног у ставу 2. овог члана ако вриједност противправне имовинске користи која је прибављена кривичним дјелом прелази износ од 2.000.000 КМ. У том случају учиниоцу се

може изрећи новчана казна у износу до двоструке вриједности противправне имовинске користи коју је прибавио кривичним дјелом за које му се изриче новчана казна.

(4) Ако се новчана казна изриче у дневним износима, може износити најмање десет, а највише 360 дневних износа, а за кривична дјела учињена из користољубља највише 1.500 дневних износа, осим у случајевима прописаним овим законом.

(5) Број дневних износа новчане казне одређује суд примјењујући општа правила о одмјеравању казне. Висину дневног износа суд одређује тако што узима у обзир висину дневног дохотка учиниоца према износу његове тромјесечне нето плате и његова друга примања, као и нужне расходе. Приликом одређивања висине износа суд узима у обзир податке који у тренутку изрицања казне нису старији од шест мјесеци.

(6) Податке из претходних ставова овог члана који суду нису познати обезбјеђује оптужени у року који одреди суд, а најкасније до завршетка главног претреса у кривичном поступку.

(7) Најнижи дневни износ новчане казне износи 30 КМ, а највише 1.000 КМ.

Извршење новчане казне

Члан 50.

(1) У пресуди се одређује рок плаћања новчане казне који не може бити краћи од петнаест дана ни дужи од три мјесеца. У оправданим случајевима суд може дозволити да осуђени новчану казну плати у ратама, с тим да рок исплате не може бити дужи од једне године.

(2) Ако осуђени не плати новчану казну у цијелости или дјелимично у одређеном року, суд може одредити нови рок или ако оцијени да осуђени не жели да плати новчану казну, наредиће њено принудно извршење у поступку предвиђеном у закону. Ако новчана казна у новом року, који не може бити дужи од три мјесеца или путем принудног извршења, не буде наплаћена, суд ће донијети одлуку о замјени новчане казне казном затвора, на начин да се 50 КМ, односно сваки започети дневни износ новчане казне замијени са једним даном затвора, с тим да затвор у том случају не може бити дужи од двије године.

(3) Ако осуђени исплати само дио новчане казне, остатак ће се сразмјерно претворити у затвор, а ако осуђени исплати и остатак новчане казне, извршење казне затвора ће се обуставити.

(4) Ако осуђени нема стално пребивалиште или боравиште у Босни и Херцеговини, новчана казна се наплаћује без одлагања. Ако се не обезбиједи наплата новчане казне на тај начин, суд ће је без одлагања замијенити казном затвора.

Забрана управљања моторним возилом

Члан 51.

(1) Учиниоцу кривичног дјела угрожавања јавног саобраћаја може се изрећи казна забране управљања моторним возилом одређене врсте или категорије.

(2) Казну из става 1. овог члана суд изриче у трајању од једне до пет година, а ако је усљед угрожавања јавног саобраћаја наступила смрт једног или више лица, од три до петнаест година, рачунајући од дана правоснажности одлуке, с тим да се вријеме проведено у затвору не урачунава у вријеме трајања ове казне.

(3) При изрицању условне осуде, суд може одредити да ће се условна осуда опозвати ако осуђени прекрши забрану управљања моторним возилом.

(4) Ако је казна из става 1. изречена лицу које има страну возачку дозволу, забрана се односи на управљања моторним возилом на територији Републике Српске.

(5) Ако је осуђени управљао моторним возилом у периоду док траје забрана, суд ће ову казну замијенити казном затвора тако што ће за сваких шест мјесеци забране управљања моторним возилом одредити један мјесец затвора.

(6) Казна из става 1. овог члана може да обухвати одузимање возачке дозволе или забрану издавања возачке дозволе у периоду трајања забране управљања моторним возилом.

(7) У закону се може предвидјети обавезно изрицање казне забране управљања моторним возилом.

Општа правила о одмјеравању казне

Члан 52.

(1) Суд ће учиниоцу кривичног дјела одмјерити казну у границама које су законом прописане за то дјело, имајући у виду сврху кажњавања и узимајући у обзир све околности које утичу да казна буде мања или већа (олакшавајуће и отежавајуће околности), а нарочито: степен кривичне одговорности, побуде из којих је дјело учињено, јачину угрожавања или повреде заштићеног добра, околности под којима је дјело учињено, ранији живот учиниоца, његове личне прилике и његово држање послје учињеног кривичног дјела, као и друге околности које су од значаја за одмјеравање казне.

(2) Околност која је обиљежје кривичног дјела не може се узети у обзир и као отежавајућа, односно олакшавајућа околност, изузев ако прелази мјеру која је потребна за постојање кривичног дјела или одређеног облика кривичног дјела или ако постоје двије или више оваквих околности, а само једна је довољна за постојање тежег, односно лакшег облика кривичног дјела.

(3) Ако је кривично дјело учињено из мржње, како је прописано у члану 123. ставу 21. овог законика, суд ће то узети као отежавајућу околност, осим ако мржња није квалификаторна околност тог кривичног дјела.

(4) Кад суд одмјерава казну учиниоцу за кривично дјело учињено у поврату, посебно ће узети у обзир да ли је раније дјело исте врсте као и ново дјело, да ли су оба дјела учињена из истих побуда и колико је времена протекло од раније осуде, односно од издржане или опрштене казне.

(5) При одмјеравању новчане казне суд ће посебно узети у обзир имовно стање учиниоца.

Ублажавање казне

Члан 53.

(1) Суд може учиниоцу за одређено кривично дјело изрећи казну блажу од прописане или блажу врсту казне само кад то закон изричито предвиђа.

(2) Блажу казну од предвиђене суд може изрећи и кад закон предвиђа да се учинилац може ослободити од казне, а суд учиниоца не ослободи од казне.

(3) Блажу казну од предвиђене за кривична дјела са прописаном казном затвора до пет година, суд изузетно може изрећи и кад постоје посебно олакшавајуће околности, а посебно ако је учинилац у потпуности или у већем дијелу накнадио штету проузроковану кривичним дјелом или је на други начин отклонио штетне посљедице дјела, те ако на основу таквих околности оцијени да се и са таквом казном може постићи сврха кажњавања.

(4) Блажу казну од предвиђене за одређено кривично дјело суд може изрећи и у случајевима споразума о кривици, али не и мимо правила и граница предвиђених у овом законнику.

Границе ублажавања казне

Члан 54.

(1) Кад постоје услови за ублажавање казне из члана 53. овог законика, суд ће ублажити казну у овим границама:

1) ако је за кривично дјело као најмања мјера казне прописан затвор од десет или више година, казна се може ублажити до седам година затвора,

2) ако је за кривично дјело као најмања мјера казне прописан затвор од пет година, казна се може ублажити до три године затвора,

3) ако је за кривично дјело као најмања мјера казне прописан затвор од три године, казна се може ублажити до двије године затвора,

4) ако је за кривично дјело као најмања мјера прописан затвор од двије године, казна се може ублажити до једне године,

5) ако је за кривично дјело као најмања мјера прописан затвор од једне године, казна се може ублажити до три мјесеца,

6) ако је за кривично дјело као најмања мјера прописан затвор испод једне године, казна се може ублажити до три мјесеца, а ако је прописана казна затвора без назначења најмање мјере, умјесто затвора може се изрећи новчана казна,

7) ако је за кривично дјело прописана новчана казна са назначењем посебне најмање мјере, казна се може ублажити до 300 КМ.

(2) При одлучивању у којој ће мјери казну ублажити према правилима из става 1. овог члана, суд ће посебно узети у обзир најмању и највећу мјеру казне прописане за кривично дјело.

(3) Ублажавање казне у смислу става 1. овог члана неће се примијенити за сљедећа кривична дјела: силовање – члан 165; обљуба над немоћним лицем – члан 167. и обљуба са дјететом млађим од 15 година – члан 172. овог законика, као ни учиниоцу који је раније два или више пута осуђиван за истоврсно кривично дјело.

(4) Кад је суд овлаштен да учиниоца кривичног дјела ослободи од казне, може му казну ублажити без ограничења прописаних за ублажавање казне.

Ослобођење од казне

Члан 55.

(1) Суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дјела само кад то закон изричито прописује.

(2) Суд може ослободити од казне учиниоца кривичног дјела учињеног из нехата кад посљедице дјела тако тешко погађају учиниоца да изрицање казне у таквом случају очигледно не би одговарало сврси кажњавања.

(3) Суд може ослободити од казне и учиниоца кривичног дјела за које је прописана казна затвора до пет година, ако је последице извршеног дјела, а прије него што је сазнао да је дјело откривено, добровољно отклонио посљедице дјела или надокнадио штету проузроковану кривичним дјелом.

Стицај кривичних дјела

Члан 56.

(1) Ако је учинилац једном радњом или са више радњи учинио више кривичних дјела за која му се истовремено суди, суд ће претходно утврдити казне за свако од тих

дјела, па ће на основу оцјене свих тих дјела у њиховој укупности и личности учиниоца, за сва та дјела изрећи јединствену казну.

(2) Јединствену казну суд ће изрећи по сљедећим правилима:

1) ако је за два или више кривичних дјела утврдио казне дуготрајног затвора или дуготрајног затвора и затвора, изрећи ће јединствену казну дуготрајног затвора која мора бити већа од сваке појединачно утврђене казне, али не смије пријећи 45 година затвора,

2) ако је за два или више кривичних дјела утврдио казне затвора преко десет година чији збир прелази 25 година, суд може изрећи јединствену казну дуготрајног затвора која не смије достићи збир појединачно утврђених казни затвора, нити пријећи 45 година,

3) ако је за кривична дјела у стицају утврдио казне затвора, јединствена казна мора бити већа од сваке појединачно утврђене казне, али не смије достићи збир утврђених казни нити пријећи двадесет година затвора,

4) ако су за сва кривична дјела у стицају прописане казне затвора до три године, јединствена казна не може бити већа од десет година затвора,

5) ако је за кривична дјела у стицају утврдио само новчане казне, јединствена казна не смије пријећи збир утврђених казни, нити износ од 200.000 КМ, односно 2.000.000 КМ, ако је неко од кривичних дјела извршено из користољубља,

6) ако је за нека кривична дјела у стицају утврдио казне затвора, а за друга новчане казне, изрећи ће јединствену казну затвора и јединствену новчану казну по одредбама т. 2, 3. и 4. овог става.

(3) Споредну казну суд ће изрећи ако је утврђена бар за једно кривично дјело у стицају, а ако је утврдио више новчаних казни, изрећи ће једну новчану казну по одредбама тачке 5. става 2. овог члана.

Продужено кривично дјело

Члан 57.

(1) Продужено кривично дјело чини више истих или истоврсних умишљајних кривичних дјела учињених у временској повезаности, која због начина њиховог извршења, истовјетности оштећеног, просторне повезаности, кориштења исте прилике или трајнијег односа или других сличних околности које их повезују, представљају јединствену кривичноправну цјелину.

(2) Продужено кривично дјело не могу чинити кривична дјела против живота и тјелесног интегритета, полне и друге слободе човјека.

(3) Ако продужено кривично дјело обухвата различите облике истог дјела, продужено кривично дјело ће се правно квалификовати као најтеже од тих кривичних дјела.

(4) Ако посљедице остварене дјелима из става 1. овог члана у својој укупности представљају посљедицу неког тежег кривичног дјела, продужено кривично дјело ће се квалификовати као то кривично дјело.

(5) За продужено кривично дјело може се изрећи казна за половину већа од највише казне прописане за утврђено дјело, али не смије пријећи највећу мјеру те врсте казне.

(6) Кривично дјело које није обухваћено продуженим кривичним дјелом у правноснажној судској пресуди представља посебно кривично дјело или улази у састав посебног продуженог кривичног дјела.

(7) У састав продуженог кривичног дјела не могу улазити кривична дјела извршена након подизања оптужнице.

Одмјеравање казне осуђеном лицу

Члан 58.

(1) Ако се осуђеном лицу суди за кривично дјело учињено прије него што је започело издржавање казне по ранијој осуди, или за кривично дјело учињено за вријеме издржавања казне затвора, казне дуготрајног затвора или казне малољетничког затвора, суд ће изрећи јединствену казну за сва кривична дјела примјеном одредаба члана 56. овог законика, узимајући раније изречену казну као већ утврђену. Казна или дио казне коју је осуђени издржао урачунаће се у изречену казну затвора или казну дуготрајног затвора.

(2) За кривично дјело учињено у току издржавања казне затвора, казне дуготрајног затвора или малољетничког затвора, суд ће учиниоцу изрећи казну независно од раније изречене казне, ако се примјеном одредаба члана 56. овог законика не би могла остварити сврха кажњавања с обзиром на трајање неиздржаног дијела раније изречене казне.

(3) Према осуђеном који у вријеме издржавања казне затвора, казне дуготрајног затвора или казне малољетничког затвора учини кривично дјело за које закон прописује новчану казну или казну затвора до једне године, примијениће се дисциплинска мјера.

Урачунавање притвора и раније казне

Члан 59.

(1) Вријеме проведено у притвору, као и свако лишење слободе у вези са кривичним дјелом, урачунавају се у изречену казну затвора, казну дуготрајног затвора и новчану казну.

(2) При сваком урачунавању изједначава се дан притвора, дан лишења слободе, дан малољетничког затвора, дан затвора, дан дуготрајног затвора и износ од 50 КМ.

Урачунавање притвора и казне издржане у иностранству

Члан 60.

Притвор, лишење слободе у току екстрадиционог поступка, као и казна коју је учинилац издржао по пресуди иностраног суда, урачунаће се у казну коју је изриче домаћи суд за исто кривично дјело, а ако казне нису исте врсте, урачунавање ће се извршити по оцјени домаћег суда.

2. Алтернативне мјере

Врсте алтернативних мјера и општи услови њихове примјене

Члан 61.

(1) Алтернативне мјере су: условна осуда, условна осуда са заштитним надзором и рад у јавном интересу.

(2) Алтернативне мјере се изричу кривично одговорном учиниоцу само у случајевима кад, с обзиром на природу и тежину кривичног дјела, околности под којима је учињено и личност учиниоца, за остваривање сврхе кажњавања није нужна примјена казне.

Условна осуда

Члан 62.

(1) Условном осудом суд учиниоцу кривичног дјела утврђује казну затвора и истовремено одређује да се она неће извршити ако осуђени за период које одреди суд, а које не може бити краће од једне ни дуже од пет година (вријеме провјеравања) не учини ново кривично дјело.

(2) Суд може у условној осуди одредити да ће се казна извршити и ако осуђени у одређеном року не врати имовинску корист прибављену извршењем кривичног дјела, не накнади штету коју је проузроковао кривичним дјелом или не испуни друге обавезе прописане у кривичноправним одредбама. Рок за испуњење тих обавеза утврђује суд у оквиру одређеног времена провјеравања.

(3) Мјере безбједности, изречене уз условну осуду, извршиће се.

Услови за изрицање условне осуде

Члан 63.

(1) Условна осуда може се изрећи када је учиниоцу утврђена казна затвора до једне године и када суд на основу околности из става 3. овог члана оцијени да се од учиниоца основано може очекивати да убудуће неће вршити кривична дјела и без изрицања казне којом му се пријети.

(2) Условна осуда се не може изрећи за кривична дјела за која се може изрећи казна затвора у трајању од десет година или тежа казна.

(3) При одлучивању да ли ће изрећи условну осуду, суд ће, водећи рачуна о сврси условне осуде, узети у обзир личност учиниоца, његов ранији живот, посебно да ли је раније осуђиван, његово понашање последице извршеног кривичног дјела, а нарочито његов однос према жртви и настојање да оштећеном поправи штету, степен кривице и друге околности под којима је кривично дјело извршено.

Опозивање условне осуде због новог кривичног дјела

Члан 64.

(1) Суд ће опозвати условну осуду ако осуђени у вријеме провјеравања учини једно или више кривичних дјела за која је изречена казна затвора преко једне године.

(2) Ако осуђени у вријеме провјеравања учини једно или више кривичних дјела за која је изречена казна затвора до једне године или новчана казна, суд ће, након што оцијени све околности које се односе на учињена кривична дјела и учиниоца, а посебно сродност учињених кривичних дјела, њихов значај и побуде из којих су учињена, одлучити да ли ће опозвати условну осуду. При томе суд је везан забраном изрицања условне осуде ако учиниоцу за кривична дјела утврђена у условној осуди и за нова кривична дјела треба да се изрекне казна затвора из става 1. овог члана.

(3) Ако опозове условну осуду, суд ће примјеном одредаба члана 56. овог законика (Стицај кривичних дјела) изрећи јединствену казну и за раније учињено и за ново кривично дјело, узимајући казну из опозване условне осуде као утврђену.

(4) Ако не опозове условну осуду, суд може за ново учињено кривично дјело изрећи условну осуду или казну. Осуђеном, коме за ново кривично дјело буде изречена казна затвора, вријеме проведено на издржавању ове казне не рачуна се у вријеме провјеравања утврђено условном осудом за раније дјело.

(5) Ако суд утврди да треба да се и за ново кривично дјело изрекне условна осуда, примјеном одредаба члана 56. овог законика (Стицај кривичних дјела), утврдиће јединствену казну и за раније учињено и за ново кривично дјело и одредиће ново вријеме провјеравања у складу са чланом 63. став 1. овог законика, рачунајући од дана правоснажности нове пресуде. Уколико осуђени у току новог времена провјеравања,

умишљајно изврши ново кривично дјело, суд ће опозвати условну осуду и изрећи казну затвора, примјеном одредбе става 3. овог члана.

Опозивање условне осуде због раније учињеног кривичног дјела

Члан 65.

(1) Суд ће опозвати условну осуду ако послије њеног изрицања утврди да је осуђени извршио кривично дјело прије него што је условно осуђен и ако оцијени да не би било основа за изрицање условне осуде да се знало за то дјело. У том случају примјењује се одредба члана 64. став 3. овог законика.

(2) Ако суд не опозове условну осуду, примјењује се одредба члана 64. став 4. овог законика.

Опозивање условне осуде због неиспуњења одређених обавеза

Члан 66.

Ако је условном осудом осуђеном одређено испуњење неке обавезе из члана 62. став 2. овог законика, а он не испуни ту обавезу у року одређеном у пресуди, суд може, у оквиру времена провјеравања, продужити рок за испуњење обавезе или може опозвати условну осуду и изрећи казну која је утврђена у условној осуди. Ако утврди да осуђени из оправданих разлога не може да испуни постављену обавезу, суд ће га ослободити од испуњења те обавезе или је замијенити другом одговарајућом обавезом прописаном законом.

Рокови за опозивање условне осуде

Члан 67.

(1) Условна осуда може се опозвати у току времена провјеравања. Ако осуђени у том времену учини кривично дјело које повлачи опозивање условне осуде, а то је пресудом утврђено тек послије истека времена провјеравања, условна осуда може се опозвати најкасније у року од једне године од дана кад је протекло вријеме провјеравања.

(2) Ако осуђени у одређеном року не испуни неку обавезу из члана 62. став 2. овог законика, суд може, најкасније у року од једне године од дана кад је протекло вријеме провјеравања, одредити да се изврши утврђена казна у условној осуди.

(3) Одлука којом се опозива условна осуда мора постати правноснажна у роковима из ст. 1. и 2. овог члана.

Условна осуда са заштитним надзором

Члан 68.

(1) Суд може одредити да се учинилац, коме је изречена условна осуда, стави под заштитни надзор за одређено вријеме у току времена провјеравања.

(2) Заштитни надзор обухвата законом предвиђене мјере помоћи, старања, надзора и заштите.

(3) Ако у току трајања заштитног надзора суд утврди да је испуњена сврха ове мјере, може заштитни надзор укинути прије истека одређеног времена.

(4) Ако осуђени коме је изречен заштитни надзор не испуњава обавезе које му је суд одредио, суд га може опоменути или може раније обавезе замијенити другим или продужити трајање заштитног надзора у оквиру времена провјеравања или опозвати условну осуду.

Садржај заштитног надзора

Члан 69.

- (1) Заштитни надзор може обухватити ове обавезе:
- 1) лијечење у одговарајућој здравственој установи,
 - 2) уздржавање од употребе алкохолних пића или опојних дрога,
 - 3) посјеђивање одређених психијатријских, психолошких и других савјетовалишта и поступање по њиховим савјетима,
 - 4) оспособљавање за одређено занимање,
 - 5) прихватање запослења које одговара стручној спреми и способностима учинилаца,
 - 6) располагање с платом и другим приходима или имовином на примјерен начин и у складу с брачним и породичним обавезама.
- (2) Суд у пресуди одређује једну или више обавеза из става 1. овог члана, при чему наводи у чему се оне састоје и како треба да се изврше.

Рад у јавном интересу

Члан 70.

- (1) Суд изречену казну затвора у трајању до једне године може на захтјев осуђеног замијенити радом у јавном интересу.
- (2) Рад у јавном интересу не може бити краћи од 60 часова, нити дужи од 360 часова и одређује се за вријеме које не може бити краће од 30 дана, нити дуже од шест мјесеци.
- (3) Рад у јавном интересу не може бити дужи од 60 часова у току једног мјесеца.
- (4) Рад у јавном интересу је сваки друштвено користан рад којим се не вријеђа људско достојанство и не врши се у циљу стицања добити.
- (5) Ако осуђени послије истека постављеног рока не изврши или само дјелимично изврши рад у јавном интересу, суд ће донијети одлуку о извршењу казне затвора тако што ће сваких започетих 60 часова рада у јавном интересу замијенити казном затвора у трајању од једног мјесеца.

3. Мјере безбједности

Сврха мјера безбједности

Члан 71.

У оквиру опште сврхе кривичних санкција, сврха мјера безбједности је да се одклоне стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац убудуће врши кривична дјела

Врсте мјера безбједности

Члан 72.

Учиниоцима кривичних дјела могу се изрећи ове мјере безбједности:

- 1) обавезно психијатријско лијечење и чување у здравственој установи,
- 2) обавезно психијатријско лијечење на слободи,
- 3) обавезно лијечење од зависности,
- 4) забрана вршења позива, дјелатности или дужности,
- 5) забрана присуствовања одређеним спортским приредбама,
- 6) забрана приближавања и комуникације са одређеним лицем,
- 7) обавезан психосоцијални третман,

- 8) удаљење из заједничког домаћинства
- 9) одузимање предмета.

Изрицање мјера безбједности

Члан 73.

Суд може учиниоцу кривичног дјела изрећи једну или више мјера безбједности кад постоје услови за њихово изрицање прописани овим законом.

Обавезно психијатријско лијечење и чување у здравственој установи

Члан 74.

(1) Учиниоцу који је кривично дјело учинио у стању неурачунљивости или битно смањене урачунљивости, суд ће изрећи обавезно психијатријско лијечење и чување у здравственој установи, ако на основу тежине извршеног кривичног дјела и степена душевне поремећености учиниоца утврди да постоји опасност да би могао извршити исто или теже кривично дјело и да је, ради отклањања ове опасности, потребно његово лијечење и чување у таквој установи.

(2) Мјеру из става 1. овог члана суд ће обуставити кад утврди да је престала потреба за лијечењем и чувањем учиниоца у здравственој установи. Суд сваке године поново одлучује да ли је лијечење и чување у здравственој установи и даље потребно.

(3) Учиниоцу који је кривично дјело извршио у стању битно смањене урачунљивости и који је осуђен на казну затвора, вријеме проведено у здравственој установи урачунава се у вријеме трајања изречене казне. Ако је то вријеме краће од трајања изречене казне, суд може одредити да се осуђени упуту на издржавање остатке казне затвора или да се пусти на условни отпуст. При одлучивању о пуштању на условни отпуст суд ће нарочито узети у обзир успјех лијечења осуђеног, његово здравствено стање, вријеме проведено у здравственој установи и остатак казне затвора коју осуђени није издржао.

(4) Мјера из става 1. овог члана може трајати дуже од казне затвора.

Обавезно психијатријско лијечење на слободи

Члан 75.

(1) Учиниоцу који је кривично дјело учинио у стању неурачунљивости суд ће изрећи обавезно психијатријско лијечење на слободи, ако утврди да би учинилац могао извршити исто или теже кривично дјело, а за отклањање ове опасности је довољно његово лијечење на слободи.

(2) Мјера из става 1. овог члана може се изрећи и неурачунљивом учиниоцу према којем је одређено обавезно психијатријско лијечење и чување у здравственој установи кад суд, на основу резултата лијечења, утврди да више није потребно његово лијечење и чување у здравственој установи, него само његово лијечење на слободи.

(3) Под условима из става 1. овог члана суд може изрећи обавезно психијатријско лијечење на слободи и учиниоцу који је кривично дјело извршио у стању битно смањене урачунљивости или који је на основу члана 47. став 3. овог законика пуштен на условни отпуст.

Обавезно лијечење од зависности

Члан 76.

(1) Мјера безбједности обавезног лијечења од зависности може се изрећи учиниоцу који је кривично дјело учинио под одлучујућим дјеловањем зависности од алкохола или опојних дрога, ако постоји опасност да ће због те зависности и убудуће чинити кривична дјела.

(2) Мјера из става 1. овог члана извршава се у установи за извршење казне или у здравственој или другој специјализованој установи. Ако је ова мјера изречена уз казну затвора, вријеме проведено у установи за извршење ове мјере урачунова се у казну затвора. У том случају ова мјера може трајати дуже од изречене казне затвора, али не и дуже од три године, и након истека времена казне затвора извршава се на слободи.

(3) При изрицању условне осуде суд може учиниоцу наложити лијечење од зависности на слободи, узимајући при том нарочито у обзир спремност учиниоца да се подвргне таквом лијечењу. Ако се учинилац без оправданог разлога не подвргне лијечењу од зависности на слободи или лијечење самовољно напусти, суд може одредити да се опозове условна осуда или да се ова мјера безбједности принудно изврши у здравственој или другој специјализованој установи.

(4) Обавезно лијечење од зависности траје док се не отклоне разлози због којих је изречена, али не дуже од три године.

Забрана вршења позива, дјелатности или дужности

Члан 77.

(1) Мјеру безбједности забране потпуног или дјелимичног обављања позива, дужности или дјелатности суд ће изрећи учиниоцу који је злоупотребио свој позив, дужност или дјелатност за извршење кривичног дјела, ако постоји опасност да ће обављањем тог позива, дужности или дјелатности поново извршити кривично дјело.

(2) Учиниоцу кривичног дјела учињеног на штету полног интегритета дјетета изриче се мјера безбједности забране потпуног вршења позива, дјелатности или дужности, при чијем обављању се остварује непосредан контакт са дјецом.

(3) Суд одређује трајање мјере из става 1. овог члана, које не може бити краће од једне ни дуже од десет година, рачунајући од дана правоснажности одлуке, с тим да се вријеме проведено у затвору, односно у здравственој установи за чување и лијечење не урачунава у вријеме трајања ове мјере. Мјера безбједности из става 2. овог члана изриче се без временског ограничења.

(4) Ако је мјера безбједности из ст. 1. или 2. овог члана изречена уз условну осуду, а учинилац кривичног дјела током времена провјеравања прекрши забрану вршења позива, дјелатности или дужности, условна осуда ће се опозвати.

(5) Законом се може одредити обавезно изрицање ове мјере безбједности.

Забрана присуствовања одређеним спортским приредбама

Члан 78.

(1) Суд може учиниоцу кривичног дјела изрећи мјеру забране присуствовања одређеним спортским приредбама када је то неопходно ради заштите опште безбједности.

(2) Мјера из става 1. овог члана извршава се на тај начин што је учинилац кривичног дјела дужан да се непосредно прије почетка времена одржавања одређених спортских приредби лично јави службеном лицу у полицијској станици на подручју на којем се учинилац затекао и да борави у њиховим просторијама током одржавања спортске приредбе.

(3) Суд одређује трајање мјере из става 1. овог члана, које не може бити краће од једне нити дуже од пет година, рачунајући од дана правноснажности одлуке, с тим да се вријеме проведено у затвору не урачунава у вријеме трајања ове мјере.

(4) Ако суд изрекне условну осуду, суд ће одредити да ће се та осуда опозвати, ако учинилац прекрши забрану присуствовања одређеним спортским приредбама, односно ако не изврши дужност из става 2. овог члана.

(5) Законом се може одредити обавезна забрана присуствовања одређеним спортским приредбама.

Забрана приближавања и комуникације са одређеним лицем

Члан 79.

(1) Учиниоцу кривичног дјела са елементима насиља суд може за одређено вријеме забранити приближавање оштећеном на одређеној удаљености, забранити приступ у простор око мјеста становања или мјеста рада, и забранити даље узнемиравање оштећеног односно даљу комуникацију са оштећеним, ако се оправдано може очекивати да би даље вршење таквих радњи од учиниоца кривичног дјела било опасно по оштећеног.

(2) Мјером безбједности из става 1. овог члана може се учиниоцу кривичног дјела забранити приближавање и комуникација са другим лицем уколико би такво понашање од учиниоца представљало психичко узнемиравање оштећеног.

(3) Суд одређује трајање ове мјере безбједности које не може бити краће од шест мјесеци, нити дуже од двије године, рачунајући од дана правноснажности пресуде, с тим да се вријеме проведено на издржавању казне затвора, односно у здравственој установи за чување и лијечење не урачунава у вријеме трајања ове мјере.

(4) Ако учинилац током времена провјеравања одређеног условном осудом прекрши забрану приближавања или комуникације из ст. 1. или 2. овог члана, суд ће опозвати условну осуду и изрећи утврђену казну.

(5) Ако учинилац за вријеме условног отпуста прекрши забрану приближавања или комуникације из ст. 1. или 2. овог члана, условни отпуст ће се опозвати.

Обавезан психосоцијални третман

Члан 80.

(1) Учиниоцу који је учинио кривично дјело са елементима насиља суд може изрећи обавезан психосоцијални третман, ако на основу ранијег живота учиниоца и психичких карактеристика његове личности утврди да постоји опасност да ће поновити такво или слично дјело и да је ради отклањања ове опасности потребан психосоцијални третман.

(2) Суд одређује трајање ове мјере безбједности које не може бити краће од шест мјесеци, нити дуже од двије године, рачунајући од дана правноснажности одлуке.

(3) Ако је ова мјера изречена уз казну затвора, извршава се у установи за издржавање казне затвора. Ако осуђени, након пуштања на условни отпуст, не настави са извршавањем ове мјере у другој одговарајућој установи, условни отпуст ће се опозвати.

(4) Ако се учинилац током времена провјеравања одређеног условном осудом не подвргне обавезном психосоцијалном третману, суд ће опозвати условну осуду и изрећи утврђену казну.

Удаљење из заједничког домаћинства

Члан 81.

(1) Учиниоцу који је извршио кривично дјело са елементима насиља према лицу с којим живи у заједничком домаћинству суд може изрећи мјеру безбједности удаљење из

заједничког домаћинства ако постоји висок степен опасности да ће учинилац поново извршити насиље према члану заједничког домаћинства и да је ради отклањања ове опасности неопходно његово удаљење из заједничког домаћинства.

(2) Суд одређује трајање ове мјере које не може бити краће од шест мјесеци, нити дуже од двије године, а у вријеме њеног трајања не урачунава се вријеме проведено на издржавању казне затвора или у установи за лијечење.

(3) Ако осуђени не поступи по мјери безбједности или прекрши ову мјеру, условни отпуст ће се опозвати.

(4) Учиниоца кривичног дјела којем је изречена ова мјера безбједности дужан је да у присуству полицијског службеника одмах по правоснажности пресуде напусти стан, кућу или неки други стамбени простор који чини заједничко домаћинство са жртвом.

Одузимање предмета

Члан 82.

(1) Предмети и средства настали извршењем кривичног дјела се одузимају.

(2) Од учиниоца кривичног дјела одузимају се и предмети и средства који су употријебљени или су били намијењени за извршење кривичног дјела, без обзира на то да ли су власништво учиниоца или неког трећег лица.

(3) Власник одузетог предмета или средства који није учествовао у извршењу дјела има право на поврат предмета или средства, осим ако је знао или могао знати да ће предмет или средство бити употријебљени за извршење кривичног дјела или је прибавио предмет или средство иако је знао или је могао знати да је оно употријебљено за извршење или је настало извршењем кривичног дјела.

(4) Одузимањем предмета која нису у власништву учиниоца не дира се у права трећих лица на накнаду штете од извршиоца кривичног дјела.

(5) Ако су испуњени услови из става 1. овог члана, суд може одузети предмети и средства и када учинилац противправног дјела није крив.

(6) Суд ће донијети одлуку о одузимању предмета у законом прописаном поступку и када из фактичких или правних разлога није могуће вођење кривичног поступка према извршиоцу кривичног дјела.

(7) Законом се може одредити обавезно одузимање предмета или средстава или њихово обавезно уништавање. Законом се могу одредити и посебни услови за одузимање одређених предмета и средстава у појединим случајевима.

(8) Одузети предмети и средства постају власништво Републике Српске.

ГЛАВА V

ОДУЗИМАЊЕ ИМОВИНСКЕ КОРИСТИ ПРИБАВЉЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЈЕЛОМ

Основ одузимања имовинске користи

Члан 83.

(1) Имовинска корист, као и приходи или друге користи настале из имовинске користи прибављене кривичним дјелом, обавезно се одузимају.

(2) Корист из става 1. овог члана одузеће се судском одлуком којом је утврђено извршење кривичног дјела под условима предвиђеним овим законом.

(3) Одлуку о одузимању имовинске користи суд ће донијети у законом прописаном поступку и када из правних или фактичких разлога није могуће вођење кривичног поступка према учиниоцу кривичног дјела.

(4) Одузета имовинска корист неће се умањити за износ средстава уложених у криминалну дјелатност.

Начин одузимања имовинске користи

Члан 84.

(1) Од учиниоца ће се одузети новац, предмети од вриједности и свака друга имовинска корист која је прибављена кривичним дјелом, а ако одузимање није могуће, учинилац ће се обавезати на исплату новчаног износа сразмјерног прибављеној имовинској користи. Имовинска корист прибављена кривичним дјелом одузеће се од особе на коју је пренесена без накнаде или уз накнаду која не одговара стварној вриједности, ако је она знала или могла знати да је имовинска корист прибављена кривичним дјелом.

(2) Када је имовинска корист прибављена кривичним дјелом сједињена с имовином стеченом на законити начин, таква имовина ће бити предмет одузимања, али у мјери која не премашује процијењену вриједност имовинске користи прибављене кривичним дјелом.

(3) Приход или друге користи из имовинске користи прибављене кривичним дјелом, или из имовине у коју је имовинска корист прибављена кривичним дјелом претворена или из имовине с којом је имовинска корист прибављена кривичним дјелом сједињена, предмет су мјера наведених у овом члану на исти начин и у истој мјери као и имовинска корист прибављена кривичним дјелом.

Заштита оштећеног

Члан 85.

(1) Ако је оштећеном у кривичном поступку досуђен имовинскоправни захтјев, суд ће изрећи одузимање имовинске користи уколико она прелази досуђени имовинскоправни захтјев оштећеног.

(2) Оштећени који је у кривичном поступку у погледу свог имовинскоправног захтјева упућен на парницу може тражити да се намири из износа одузете вриједности, ако покрене парницу у року од шест мјесеци од дана правноснажности одлуке којом је упућен на парницу и ако у року од три мјесеца од дана правноснажности одлуке којом је утврђен његов захтјев затражи намирење из одузете вриједности.

(3) Оштећени који у кривичном поступку није пријавио имовинскоправни захтјев може захтијевати намирење из одузете вриједности, ако је ради утврђења свог захтјева покренуо парницу у року од три мјесеца од дана сазнања за пресуду којом се одузима имовинска корист, а најдаље у року од двије године од правноснажности одлуке о одузимању имовинске користи и ако у року од три мјесеца од дана правноснажности одлуке којом је утврђен његов захтјев затражи намирење из одузете вриједности.

ГЛАВА VI

ПРАВНЕ ПОСЉЕДИЦЕ ОСУДЕ

Наступање правних посљедица осуде

Члан 86.

(1) Осуде за одређена кривична дјела или на одређене казне могу имати за правну посљедицу престанак, односно губитак одређених права или забрану стицања одређених права.

(2) Правне посљедице осуде не могу наступити кад је за кривично дјело учиниоцу изречена новчана казна, условна осуда или судска опомена или кад је учинилац ослобођен од казне.

(3) Правне посљедице осуде могу се предвидјети само законом и наступају по сили закона којим су предвиђене.

Врсте правних посљедица осуде

Члан 87.

(1) Правне посљедице осуде које се односе на престанак или губитак одређених права јесу:

1) престанак вршења одређених послова или функција у органима државне власти, државним органима, предузећима и у другим правним лицима,

2) престанак радног односа или престанак вршења одређеног звања, позива или занимања,

3) одузимање дозвола или одобрења која се издају одлуком државних органа или статуса који се признаје одлуком државних органа,

4) одузимање одликовања.

(2) Правне посљедице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права јесу:

1) забрана вршења одређених послова или функција у органима државне власти, државним органима, предузећима и у другим правним лицима,

2) забрана иступања у штампи, на радију, телевизији или јавним скуповима, забрана вршења издавачке дјелатности или забрана учествовања у оснивању удружења,

3) забрана стицања одређеног позива или унапређења у служби,

4) забрана стицања одређених дозвола или одобрења која се дају одлуком државних органа.

Почетак и трајање правних посљедица осуде

Члан 88.

(1) Правне посљедице осуде наступају даном правноснажности пресуде.

(2) Правне посљедице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права трају најдуже пет година од дана издржане, опроштене или застарјеле казне, ако за поједине правне посљедице није законом прописано краће трајање.

(3) Брисањем осуде престају правне посљедице осуде.

ГЛАВА VII

РЕХАБИЛИТАЦИЈА И УСЛОВИ ЗА ДАВАЊЕ ПОДАТАКА ИЗ КАЗНЕНЕ ЕВИДЕНЦИЈЕ

Рехабилитација

Члан 89.

(1) Рехабилитацијом се брише осуда и престају све њене правне посљедице, а осуђени се сматра неосуђиваним.

(2) Рехабилитација настаје или на основу самог закона (законска рехабилитација) или на основу судске одлуке по молби осуђеног (судска рехабилитација).

(3) Рехабилитацијом се не дира у права трећих лица која се заснивају на осуди.

(4) Послије издржане, опроштене или застарјеле казне затвора или малољетничког затвора, осуђена лица и прије рехабилитације уживају сва права утврђена уставом, законима или другим прописима, осим оних која су им ограничена усљед изречене мјере безбједности или усљед наступања правне посљедице осуде. Ово вриједи и за осуђене на условном отпусту.

(5) Осуда на казну дуготрајног затвора и осуда за кривично дјело учињено на штету полног интегритета дјетета се не бришу из казнене евиденције.

Законска рехабилитација

Члан 90.

(1) Законска рехабилитација може се примијенити само код лица која раније нису осуђивана или се по закону сматрају неосуђиваним.

(2) Законском рехабилитацијом:

1) осуда којом је изречено ослобођење од казне брише се из казнене евиденције послије истека једне године од правноснажности судске одлуке под условом да осуђени за то вријеме не учини ново кривично дјело,

2) условна осуда брише се из казнене евиденције послије истека једне године од кад је протекло вријеме провјеравања под условом да осуђени за то вријеме не учини ново кривично дјело,

3) осуда на новчану казну или казну затвора до једне године бришу се из казнене евиденције кад протекну три године од дана извршене, издржане, опроштене или застарјеле казне – под условом да осуђени за то вријеме не учини ново кривично дјело,

4) осуде на казну затвора преко једне до три године бришу се из казнене евиденције кад протекне пет година од дана извршене, издржане, опроштене или застарјеле казне – под условом да осуђени за то вријеме не учини ново кривично дјело,

5) осуде на казну затвора од три до пет година бришу се из казнене евиденције кад протекне десет година од дана извршене, издржане, опроштене или застарјеле казне – под условом да осуђени за то вријеме не учини ново кривично дјело,

6) осуда на казну затвора преко пет до десет година брише се из казнене евиденције кад протекне петнаест година од дана издржане, опроштене или застарјеле казне – под условом да осуђени за то вријеме не изврши ново кривично дјело.

(3) Законска рехабилитација не настаје ако споредна казна није извршена, ако траје кривични поступак за ново кривично дјело, ако одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом није у потпуности извршено или ако још трају изречене мјере безбједности.

(4) Осуда ће се сматрати брисаном у моменту када су испуњени услови прописани овим чланом за брисање осуде из казнене евиденције.

Судска рехабилитација

Члан 91.

(1) Суд може, на молбу осуђеног, одредити да се из казнене евиденције брише осуда на казну затвора преко десет година, ако је протекло двадесет година од дана издржане, опроштене или застарјеле казне, а у том времену осуђени није извршио ново кривично дјело.

(2) Приликом одлучивања о брисању осуде, суд ће водити рачуна о владању осуђеног последице издржане казне, о природи кривичног дјела и о другим околностима које могу бити од значаја за оцјену оправданости брисања осуде.

(3) Судска рехабилитација се не може дати ако траје кривични поступак за ново кривично дјело или одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом није у потпуности извршено.

Казнена евиденција

Члан 92.

(1) Све правоснажно изречене пресуде се уписују у казнену евиденцију коју води надлежни орган, у складу са Правилником о вођењу казнене евиденције који доноси министар правде.

(2) У оквиру казнене евиденције води се посебан регистар лица која су правоснажно осуђена за кривична дјела учињена на штету полног интегритета дјетета. Садржај и обим података, њихово чување, као и услови за давање податка из овог регистра уређује се посебним прописом.

Давање података из казнене евиденције

Члан 93.

(1) Подаци из казнене евиденције могу се дати суду, тужилаштву и органима унутрашњих послова у вези са кривичним поступком који се води против лица које је раније било осуђено, надлежним органима за извршење кривичних санкција и надлежним органима који учествују у поступку давања амнестије, помиловања или брисања осуде.

(2) Подаци из казнене евиденције могу се на образложен захтјев дати државним органима, привредним друштвима и другим правним лицима, ако још трају одређене правне последице осуде или мјере безбједности или ако за то постоји оправдан интерес заснован на закону.

(3) Давање података из посебног регистра лица која су правоснажно осуђена за кривична дјела учињена на штету полног интегритета дјетета уређује се посебним прописом.

(4) Подаци о брисаној осуди не могу се дати никоме.

(5) Нико нема права да тражи од грађана да поднесе доказе о својој осуђиваности или неосуђиваности.

(6) Грађанима се, на њихов захтјев, могу давати подаци о њиховој осуђиваности или неосуђиваности само ако су им ови подаци потребни ради остваривања њихових права или интереса.

Престанак мјера безбједности и правних последица осуде на основу судске одлуке

Члан 94.

(1) Суд може одлучити да престану мјере безбједности забрана вршења позива, дјелатности или дужности ако су протекле три године од дана њиховог примјењивања.

(2) Кад протекну три године од дана издржане, опроштене или застарјеле казне, суд може одредити да престане правна последица осуде која се односи на забрану стицања одређеног права.

(3) При оцјени да ли ће одредити престанак мјере безбједности, односно правне последице осуде суд узима у обзир понашање осуђеног последице осуде, његову спремност да накнади штету проузроковану кривичним дјелом и да врати имовинску корист стечену

извршењем кривичног дјела, као и друге околности које указују на оправданост престанка мјере безбједности, односно правне посљедице осуде.

(4) Престанком правних посљедица осуде не дира се у права трећих лица која се заснивају на осуди.

ГЛАВА VIII ЗАСТАРЈЕЛОСТ

Застарјелост кривичног гоњења

Члан 95.

(1) Кривично гоњење се не може предузети кад протекне:

1) четрдесет година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна дуготрајног затвора,

2) тридесет година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора преко петнаест година,

3) двадесет пет година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора преко десет година,

4) двадесет година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора преко пет година,

5) петнаест година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора преко три године,

6) десет година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора преко једне године,

7) пет година од извршења кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна затвора до једне године или новчана казна.

(2) Ако је за кривично дјело прописано више казни, рок застарјелости се одређује према најтежој прописаној казни.

Ток и прекид застарјелости кривичног гоњења

Члан 96.

(1) Застарјелост кривичног гоњења почиње тећи од дана када је кривично дјело учињено. Уколико посљедица проузрокована тим дјелом наступи касније, застарјелост кривичног гоњења почиње од дана када је посљедица наступила.

(2) Застаријевање кривичног гоњења за кривична дјела трајног карактера почиње тећи у тренутку престанка противправног стања.

(3) Застарјелост за кривична дјела против пуног интегритета, брака и породице, која су учињена на штету дјетета, почиње тећи од дана пунољетства жртве.

(4) Застарјелост не тече за вријеме за које по закону гоњење не може почети или се не може наставити.

(5) Застарјелост се прекида сваком процесном радњом која се предузима ради откривања и гоњења учиниоца због учињеног кривичног дјела.

(6) Застарјелост се прекида и кад учинилац у вријеме док тече рок застарјелости учини друго кривично дјело.

(7) Сваким прекидом, застарјелост почиње поново да тече.

(8) Застарјелост кривичног гоњења настаје у сваком случају кад протекне двапут онолико времена колико се по закону тражи за застарјелост кривичног гоњења.

Застарјелост извршења казне

Члан 97.

Изречена казна не може се извршити кад протекне:

- 1) четрдесет година ако је изречена казна дуготрајног затвора,
- 2) тридесет година ако је изречена казна затвора преко петнаест година,
- 3) двадесет пет година ако је изречена казна затвора преко десет година,
- 4) двадесет година ако је изречена казна затвора преко пет година,
- 5) петнаест година ако је изречена казна затвора преко три године,
- 6) десет година ако је изречена казна затвора преко једне године,
- 7) пет година ако је изречена казна затвора до једне године или новчана казна.

Застарјелост извршења споредне казне и мјера безбједности

Члан 98.

(1) Застарјелост извршења новчане казне као споредне казне настаје кад протекне пет година од дана правноснажности пресуде којом је та казна изречена.

(2) Застарјелост извршења мјера безбједности настаје кад протекне пет година од дана правноснажности одлуке којом су те мјере изречене.

Ток и прекид застаријевања извршења казне

Члан 99.

(1) Застаријевање извршења казне почиње од дана кад је пресуда постала правоснажна, а ако је условна осуда опозвана – од дана кад је одлука о опозивању постала правоснажна.

(2) Застаријевање не тече за вријеме за које се по закону извршење казне не може предузети.

(3) Застаријевање се прекида сваком радњом надлежног органа која се предузима ради извршења казне.

(4) Са сваким прекидом, застарјелост почиње поново да тече.

(5) Застарјелост извршења казне настаје у сваком случају кад протекне двапут онолико времена колико се по закону тражи за застарјелост извршења казне, али она не може наступити уколико је извршење казне у току.

(6) Одредбе ст. 2, 3, 4. и 5. овог члана сходно се примјењују и на застарјелост извршења мјера безбједности.

ГЛАВА IX

АМНЕСТИЈА И ПОМИЛОВАЊЕ

Амнестија

Члан 100.

Лицима која су обухваћена актом амнестије даје се ослобођење од гоњења или потпуно или дјелимично ослобођење од извршења казне, замјењује се изречена казна блажом казном, одређује се брисање осуде, или се укида одређена правна посљедица осуде.

Помиловање

Члан 101.

(1) Помиловањем се поименично одређеном лицу даје потпуно или дјелимично ослобођење од извршења казне, замјењује се изречена казна блажом казном или условном

осудом, одређује се брисање осуде или се укида, односно одређује се краће трајање правне посљедице осуде или мјере безбједности.

(2) Лицу које је осуђено на казну дуготрајног затвора помиловање се не може дати прије него што издржи три петине изречене казне.

Дејство амнестије и помиловања на права трећих лица

Члан 102.

Давањем амнестије или помиловања не дира се у права трећих лица која се заснивају на осуди.

ГЛАВА X ОДГОВОРНОСТ ПРАВНИХ ЛИЦА ЗА КРИВИЧНА ДЈЕЛА

Одговорност правног лица

Члан 103.

(1) Одредбама ове главе прописује се одговорност правног лица, изузимајући Босну и Херцеговину, Републику Српску, Федерацију Босне и Херцеговине, Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине, кантон, град, општину и мјесну заједницу, за кривично дјело које је учинилац учинио у име, за рачун или у корист правног лица.

(2) Под условима прописаним овим законом, за одређена правна лица може бити искључена или ограничена примјена појединих казни или других кривичноправних санкција које се могу изрећи правним лицима.

(3) Уколико одредбама ове главе закона није другачије прописано, сходно се примјењују одредбе општег дијела овог закона.

(4) Кривични поступак против правних лица води се по одредбама Закона о кривичном поступку Републике Српске.

Примјена овог законика на правна лица према мјесту извршења кривичног дјела

Члан 104.

(1) Домаће и странско правно лице у складу с овим закоником, одговорно је за кривична дјела учињена на територији Републике Српске.

(2) Домаће и странско правно лице које има сједиште на територији Републике Српске или у њој обавља своју дјелатност је, у складу с овим закоником, одговорно за кривично дјело учињено изван Републике Српске, ако је кривично дјело учињено против Републике Српске, њених држављана или домаћих правних лица.

(3) Домаће правно лице је, у складу са овим закоником, одговорно за кривично дјело учињено изван Републике Српске против стране државе, страних држављана или страних правних лица под условима из члана 12. овог законика (Важеће кривичног законодавства Републике Српске за држављанина РС који изврши кривично дјело ван њене територије).

Основи одговорности правног лица

Члан 105.

За кривично дјело које је учинилац учинио у име, за рачун или у корист правног лица, одговорно је правно лице:

- 1) када обиљежја учињеног кривичног дјела произлазе из одлуке, налога или одобрења руководећих или надзорних органа правног лица; или
- 2) када су руководећи или надзорни органи правног лица утицали на учиниоца или му омогућили да учини кривично дјело; или
- 3) када правно лице располаже с противправно оствареном имовинском користи или користи предмете настале кривичним дјелом; или
- 4) када су руководећи или надзорни органи правног лица пропустили дужни надзор над законитошћу рада радника.

Границе одговорности правног лица за кривично дјело

Члан 106.

- (1) Уз услове из члана 105. (Основи одговорности правног лица) овог законика, правно лице је одговорно за кривично дјело и када учинилац за учињено кривично дјело није крив.
- (2) Одговорност правног лица не искључује кривицу физичких, односно одговорних лица за учињено кривично дјело.
- (3) За кривична дјела учињена из нехата, правно лице може бити одговорно под условима из члана 104. тачка 4. овог законика, и у том случају правно лице се може блаже казнити.
- (4) Када у правном лицу, осим учиниоца, нема другог лица или органа који би могли усмјеравати или надzirати починиоца, правно лице одговара за учињено кривично дјело у границама одговорности учиниоца.

Одговорност при промјени статуса правног лица

Члан 107.

- (1) Правно лице у стечају може бити криво за кривично дјело без обзира на то да ли је кривично дјело учињено прије почетка стечајног поступка или у међувремену, али се правном лицу у стечају не изриче казна, већ се изриче мјера безбједности одузимања предмета или се одузима имовинска корист прибављена кривичним дјелом.
- (2) Када је до престанка правног лица дошло прије правноснажног окончања кривичног поступка, а у кривичном је поступку утврђена кривична одговорност тог правног лица, казне и остале кривичноправне санкције изричу се правном лицу које је правни слѣдник лица којем је утврђена кривична одговорност, ако су руководећи или надзорни органи прије престанка правног лица знали за учињено кривично дјело.
- (3) Правном лицу које је правни слѣдник правног лица којем је утврђена кривична одговорност и чији су руководећи или надзорни органи знали за учињено кривично дјело, изриче се мјера безбједности одузимања предмета или се одузима имовинска корист прибављена кривичним дјелом.
- (4) Ако је до престанка правног лица дошло по правноснажно окончаном кривичном поступку, изречена кривичноправна санкција се извршава по одредбама ст. 2. и 3. овог члана.

Одговорност правног лица за покушај

Члан 108.

(1) Ако је учинилац планирано кривично дјело почео, али га није довршио, под условима из члана 104. (Основи одговорности правног лица) овог законика одговорно је правно лице, ако је законом прописано кажњавање и за покушај тог кривичног дјела.

(2) Правно лице се кажњава за покушај казном прописаном за довршено кривично дјело, а може се и блаже казнити.

(3) Ако су руководећи или надзорни органи спријечили учиниоца да доврши започето кривично дјело, правно лице се може ослободити казне.

Саучесништво правних лица

Члан 109.

(1) У случају да два или више правних лица саучествује у извршењу кривичног дјела, свако правно лице је одговорно према члану 105. (Основи одговорности правног лица) овог законика.

(2) При саучесништву правних лица из става 1. овог члана, свако правно лице одговара као да је једино правно лице криво за кривично дјело.

Општи разлози за ублажавање казне правном лицу или ослобађање од казне

Члан 110.

(1) Правно лице чији руководећи или надзорни орган добровољно пријави учиниоца након што је кривично дјело учињено, може се блаже казнити.

(2) Правно лице чији руководећи или надзорни орган по учињеном кривичном дјелу одлучи да се врати противправно остварена имовинска корист или отклоне проузроковане штетне посљедице или саопште подаци о основаности одговорности других правних лица, може се ослободити казне.

Казне за правна лица

Члан 111.

Правним лицима се за кривична дјела могу изрећи ове казне:

- 1) новчана казна,
- 2) казна одузимања имовине,
- 3) казна престанка правног лица.

Новчана казна за правна лица

Члан 112.

(1) Новчана казна не може бити мања од 5.000 КМ, нити већа од 5.000.000 КМ.

(2) Ако је кривичним дјелом правног лица проузрокована другоме имовинска штета или прибављена противправна имовинска корист, највећа мјера изречене новчане казне може износити двоструки износ те штете, односно користи.

(3) Ако се новчана казна не плати у року који је утврђен пресудом, поступак принудне наплате ће се спровести без одлагања.

Казна одузимања имовине

Члан 113.

(1) Казна одузимања имовине се може изрећи за кривична дјела с прописаном казном затвора од пет година или тежом казном.

(2) Правном лицу се може одузети најмање половина имовине или већи дио имовине или цјелокупна имовина, ако је дјелатност правног лица у цијелости или у претежној мјери кориштена за извршење кривичног дјела.

(3) У случају стечајног поступка као посљедице изречене казне одузимања имовине, повјериоци се могу намирити из одузете стечајне масе.

Казна престанка правног лица

Члан 114.

(1) Казна престанка правног лица може се изрећи ако је дјелатност правног лица у цијелости или у претежној мјери кориштена за извршење кривичног дјела.

(2) Уз казну престанка правног лица, суд може изрећи казну одузимања имовине.

(3) Уз изречену казну престанка правног лица, суд ће наложити отварање поступка ликвидације.

(4) Из имовине правног лица којем је изречена казна престанка правног лица, могу се исплатити повјериоци.

Одмјеравање казне правном лицу

Члан 115.

(1) При одмјеравању казне правном лицу суд узима у обзир, поред општих правила за одмјеравање казне и економску моћ правног лица.

(2) При одмјеравању новчане казне за кривична дјела за која се уз новчану казну изриче и казна одузимања имовине, изречена казна не смије прећи половину имовине правног лица.

Мјере безбједности за правна лица

Члан 116.

Правном лицу могу се за кривично дјело, поред мјере безбједности одузимања предмета, изрећи ове мјере безбједности:

- 1) објављивање пресуде,
- 2) забрана обављања одређене привредне дјелатности.

Објављивање пресуде

Члан 117.

(1) Мјера безбједности објављивања пресуде изриче се када би било корисно да јавност сазна за осуду, посебно ако би објављивање било од користи да се отклони опасност за живот или здравље људи или да се осигура безбједност саобраћаја или каква корист привреди.

(2) С обзиром на значај кривичног дјела и потребу да јавност сазна за осуду, суд цијени да ли да се осуда објави у штампи, радију или телевизији или у више средстава информисања и уједно да ли да се објави њено образложење у цијелости или у изводу, узимајући у обзир да се начином објављивања омогући обавијештеност свих у чијем интересу је објављивање пресуде.

Забрана обављања одређених дјелатности

Члан 118.

(1) Мјером безбједности забране обављања одређене дјелатности суд може правном лицу забранити производњу одређених производа или обављање одређених

послова или му забранити да се бави одређеним пословима промета робе или другим послом, односно дјелатностима.

(2) Мјера безбједности из става 1. овог члана изриче се правном лицу ако би његово даље бављење одређеном дјелатношћу било опасно по живот и здравље људи или штетно за привредно или финансијско пословање других лица или за привреду, или ако је правно лице у последње двије године прије извршења кривичног дјела било већ кажњено за исто или слично кривично дјело.

(3) Мјера безбједности из става 1. овог члана може се изрећи у трајању од једне до пет година, рачунајући од правоснажности осуде.

Одузимање имовинске користи од правног лица

Члан 119.

Уколико је правно лице прибавило имовинску корист учињеним кривичним дјелом, имовинска корист прибављена кривичним дјелом ће се одузети од правног лица.

Правне посљедице осуде правног лица

Члан 120.

(1) Правне посљедице осуде правног лица за кривично дјело су:

1) забрана рада на основу дозволе, овлаштења или концесије, издатих од органа стране државе,

2) забрана рада на основу дозволе, овлаштења или концесије, издатих од институција Републике Српске.

(2) Правне посљедице осуде правног лица за кривично дјело могу наступити и када је правном лицу за учињено кривично дјело изречена новчана казна.

Застарјелост кривичног гоњења и извршења кривичних санкција изречених правним лицима

Члан 121.

(1) На застарјелост кривичног гоњења правног лица примјењују се одредбе члана 95. (Застарјелост кривичног гоњења) овог законика.

(2) Застарјелост извршења казне изречене правном лицу наступа кад од правоснажности пресуде којом је казна изречена протекне:

1) пет година за извршење новчане казне,

2) десет година за извршење казне одузимања имовине и казне престанка правног лица.

(3) Застарјелост извршења мјере безбједности наступа протеком три године од правоснажности одлуке којом је изречена мјера безбједности.

Закони који прописују кривична дјела правних лица

Члан 122.

Правна лица могу бити кривично одговорна за кривична дјела из овог законика и за друга кривична дјела прописана законима Републике Српске.

ГЛАВА XI

ЗНАЧЕЊЕ ИЗРАЗА У ОВОМ ЗАКониКУ

Значење израза

Члан 123.

(1) Под територијом Републике Српске подразумијевају се сувоземна територија и водене површине унутар њених граница, као и ваздушни простор над њима.

(2) Под кривичним законодавством Републике Српске подразумијевају се овај законик и све кривичноправне одредбе садржане у другим законима Републике Српске.

(3) Службено лице је изабрани или именовани функционер у органима законодавне, извршне и судске власти Републике Српске, јединице локалне самоуправе и у другим државним органима и јавним установама или службама које врше одређене управне, стручне и друге послове у оквиру права и дужности власти која их је основала; судија уставног суда, судија, тужилац, правобранилац; лице које стално или повремено врши службену дужност у наведеним јавним органима или установама, нотар, извршитељ и арбитар, овлаштено лице у привредном друштву или у другом правном лицу којем је законом или другим прописом донесеним на основу закона или закљученог уговора о арбитражи повјерено вршење јавних овлаштења, а које у оквиру тих овлаштења врши одређену дужност, те друго лице које врши одређену службену дужност на основу овлаштења из закона или другог прописа донесеног на основу закона и лице којем је фактички повјерено вршење појединих службених дужности. Када је као учинилац одређеног кривичног дјела означено службено лице, лица из овог става могу бити учиниоци тих дјела ако из обиљежја појединог кривичног дјела или из појединог прописа не произлази да учинилац може бити само неко од тих лица.

(4) Одговорним лицем сматра се лице коме је у предузећу или другом правном лицу, с обзиром на његову функцију или на основу посебног овлаштења, повјерен одређен круг послова који се односе на извршавање закона, прописа донесених на основу закона или општих аката предузећа или другог правног лица у управљању и руковању имовином или у руковођењу производним или неким другим привредним процесом или надзором над њима. Одговорним лицем сматра се и службено лице кад су у питању кривична дјела код којих је као учинилац означено одговорно лице, а нису предвиђена у глави о кривичним дјелима против службене дужности овог закона, односно као кривична дјела службеног лица у некој другој глави овог закона.

(5) Кад је као извршилац одређених кривичних дјела означено само службено, односно одговорно лице, сва та лица могу бити извршиоци тих дјела, ако из обиљежја појединог дјела или из појединог прописа не произлази да извршилац може бити само неко од тих лица.

(6) Страно службено лице је члан законодавног, извршног, управног или судског органа стране државе, јавни функционер међународне организације и њених органа, судија и други функционер међународног суда или друго службено лице међународног суда које ради за накнаду или без накнаде, на служби у Републици Српској. Страним службеним лицем сматра се лице које је члан, функционер или службеник законодавног или извршног органа стране државе, лице које је судија, поротник, члан, функционер или службеник суда стране државе или међународног суда, тужилац, лице које је члан, функционер или службеник међународне организације и њених органа, као и лице које је арбитар у страном или међународној арбитражи.

(7) Дијете, као жртва кривичног дјела, јесте лице које није навршило осамнаест година живота.

(8) Привредно друштво је, у смислу овог закона, ортачко друштво, командитно друштво, друштво са ограниченом одговорношћу и акционарско друштво (отворено и затворено).

(9) Група је најмање три лица која су повезана ради повременог или трајног вршења кривичних дјела, која не мора да има дефинисане улоге својих чланова, континуитет чланства или развијену структуру.

(10) Организована криминална група је удружење које се састоји од три или више лица која су се удружила ради вршења кривичних дјела за која је прописана казна затвора

од три године или тежа казна. У наведени број чланова улази и организатор или руководиоца удружења.

(11) Тајна Републике Српске је податак или документ који је законом, другим прописом или општим актом надлежног органа донесеним на основу закона, одређен тајном Републике Српске, а чијим би откривањем наступиле штетне посљедице за безбједност или интерес Републике Српске.

(12) Службена тајна је податак или документ који је законом Републике Српске, другим прописом Републике Српске или општим актом надлежне институције Републике Српске донесеним на основу закона проглашен службеном тајном.

(13) Професионална тајна је податак о личном или породичном животу странака који сазнају адвокати, браниоци, јавни биљежници, љекари или други здравствени радници, вјерски исповједници и друга професионална лица у обављању свог звања или занимања.

(14) Пословном тајном сматрају се подаци и документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа проглашени пословном тајном и чије би одавање имало или могло имати штетне посљедице за предузеће или друго правно лице.

(15) Документ или исправа је сваки предмет који је подобан или одређен да служи као доказ какве чињенице која је од значаја за правне односе.

(16) Новац је метални и папирни новац који је на основу закона у оптицају у Босни и Херцеговини или у другој држави.

(17) Знаци за вриједност су и страни знаци за вриједност, као и домаће и стране поштанске марке које више нису у оптицају.

(18) Покретна ствар је и свака произведена или скупљена енергија за давање свјетлости, топлоте или кретања, телефонски импулс, као и регистровани податак који је резултат електронске обраде података (компјутерски податак или програм).

(19) Под појмом силе подразумијева се и примјена хипнозе или омамљујућих средстава, с циљем да се неко, против своје воље, доведе у несвесно стање или онеспособи за отпор.

(20) Моторним возилом се сматра свако саобраћајно средство на моторни погон у сувоземном, воденом и ваздушном саобраћају.

(21) Кривично дјело из мржње је дјело извршено у потпуности или дјелимично због расне, националне или етничке припадности, језика, вјерског увјерења, боје коже, пола или сексуалног опредјељења, здравственог статуса или родног идентитета неког лица.

(22) Кад је радња кривичног дјела одређена трајним глаголом, кривично дјело постоји ако је радња учињена једном или више пута.

(23) Израз „неће се казнити“ значи да у том случају нема кривичног дјела.

(24) Имовинском коришту од кривичног дјела сматра се непосредна имовинска корист од кривичног дјела која се састоји од сваког увећања или спречавања умањења имовине до које је дошло извршењем кривичног дјела, имовина у коју је претворена или промијењена непосредна имовинска корист од кривичног дјела, као и свака друга корист која је добијена од непосредне имовинске користи од кривичног дјела или имовине у коју је промијењена или претворена непосредна имовинска корист од кривичног дјела, без обзира на то да ли се налази на територији Републике Српске или ван ње.

(25) Имовином се сматра имовина било које врсте, независно од тога да ли је материјална или нематеријална, покретна или непокретна, односно правни документи или инструменти којима се доказује право на такву имовину.

(26) Мито је сваки неосновни или неприпадајући поклон или награда или друга имовинска или неимовинска корист, без обзира на вриједност.

ПОСЕБНИ ДИО

ГЛАВА XII КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТА И ТИЈЕЛА

Убиство Члан 124.

(1) Ко другог лиши живота,
казниће се казном затвора најмање пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено под посебно олакшавајућим околностима, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

Тешко убиство Члан 125.

- (1) Казном затвора најмање десет година или казном дуготрајног затвора казниће се:
- 1) ко другог лиши живота на свиреп или подмукао начин,
 - 2) ко другог лиши живота из користољубља, ради извршења или прикривања другог кривичног дјела, из безобзирне освете, мржње или из других нарочито ниских побуда,
 - 3) ко лиши живота члана своје породице којег је претходно злостављао,
 - 4) ко другог лиши живота при безобзирном насилничком понашању,
 - 5) ко другог лиши живота и при том умишљајно доведе у опасност живот још неког лица,
 - 6) ко умишљајно лиши живота два или више лица, а не ради се о убиству на мах, убиству дјетета при порођају или убиству учињеном под особито олакшавајућим околностима (члан 123. став 2),
 - 7) ко лиши живота дијете или женско лице за које зна да је трудна,
 - 8) ко лиши живота судију или јавног тужиоца у вези са вршењем њихове судијске или тужилачке дужности, или ко лиши живота службено или војно лице при вршењу послова безбједности или дужности чувања јавног реда, хватања учиниоца кривичног дјела или чувања лица лишеног слободе,
 - 9) ко другог лиши живота при извршењу кривичног дјела разбојништва или разбојничке крађе.

(2) Казна из става 1. овог члана примјениће се и кад је лишење живота извршено организовано или по наруцби.

Убиство на мах Члан 126.

Ко другог лиши живота на мах доведен без своје кривице у јаку раздраженост нападом, тешким злостављањем или тешким вријеђањем од стране убијеног, казниће се казном затвора од двије до дванаест година.

Убиство дјетета при порођају Члан 127.

Мајка која лиши живота своје дијете за вријеме порођаја или непосредно послје порођаја, под утицајем стања које је изазвано порођајем, казниће се казном затвора од једне до пет година.

Нехатно лишење живота

Члан 128.

Ко другог лиши живота нехатно,
казниће се казном затвора од двије до осам година.

Навођење на самоубиство и помагање у самоубиству

Члан 129.

(1) Ко наведе другог на самоубиство или му помогне у самоубиству, па ово буде извршено или покушано,
казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана изврши према лицу чија је способност да схвати значај свог дјела или да управља својим поступцима била битно смањена,
казниће се казном затвора од двије до десет година.

(3) Ко дјело из става 1. овог члана изврши према дјетету или према лицу које није могло схватити значај свог дјела или управљати својим поступцима,
казниће се казном затвора најмање пет година.

(4) Ко сурово или нечовјечно поступа са лицем које се према њему налази у односу какве подређености или зависности, па оно усљед таквог поступања изврши самоубиство које се може приписати нехату учиниоца,
казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(5) Ко другоме помогне у самоубиству које је извршено, при чему су постојале особито олакшавајуће околности,
казниће се казном затвора до три године.

(6) Ако је усљед дјела из ст. 1. до 5. овог члана самоубиство само покушано,
суд учиниоца може блаже казнити.

Противправни прекид трудноће

Члан 130.

(1) Ко противно прописима о прекиду трудноће трудној жени са њеним пристанком изврши прекид трудноће, почне да врши прекид трудноће или јој помогне да прекине трудноћу,
казниће се казном затвора до три године.

(2) Ко се бави вршењем дјела из става 1. овог члана,
казниће се казном затвора од једне до пет година.

(3) Ко трудној жени без њеног пристанка, а ако је млађа од шеснаест година и без писмене сагласности њеног родитеља, усвојиоца или стараоца, изврши или започне да врши прекид трудноће,
казниће се казном затвора од једне до осам година.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1. или 3. овог члана наступила смрт, тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља женског лица над којим је вршен прекид трудноће,
учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од шест мјесеци до пет година, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора од двије до дванаест година.

(5) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

Тјелесна повреда

Члан 131.

(1) Ко другога тјелесно повриједи или му наруши здравље, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ако је таква повреда нанесена оружјем, опасним оруђем или другим средством подобним да тијело тешко повриједи или здравље тешко наруши, учинилац ће се казнити казном затвора до три године.

(3) Гоњење за дјело из става 1. овог члана предузима се по приједлогу.

Тешка тјелесна повреда

Члан 132.

(1) Ко другог тешко тјелесно повриједи или му здравље тешко наруши, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(2) Ко другог тјелесно повреди или му здравље наруши тако тешко да је усљед тога доведен у опасност живот повријеђеног или је уништен или трајно и у знатној мјери ослабљен који важан дио његовог тијела или који важан орган, или је проузрокована трајна неспособност за рад повријеђеног, или трајно и тешко нарушење његовог здравља или унакаженост или је дјело извршено из мржње, казниће се казном затвора од двије до осам година.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт повријеђеног лица, учинилац ће се казнити казном затвора од три до дванаест година.

(4) Ко дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини нехатно, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(5) Ко дјело из ст. 1, 2. и 3. овог члана учини на мах, доведен без своје кривице у јаку раздраженост нападом, тешким злостављањем или тешким вријеђањем од стране повријеђеног, казниће се за дјела из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора до три године, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Генитално сакаћење жена

Члан 133.

(1) Ко женском лицу потпуно или дјелимично уклони или трајно промијени спољне дијелове полног органа, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко женско лице наведе да се подвргне радњама из става 1. овог члана, казниће се казном затвора до три године.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено из мржње, према дјетету или је проузроковано трајно оштећење здравља женског лица, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(4) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт женског лица, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до дванаест година.

(5) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено под нарочито олакшавајућим околностима, учинилац ће се казнити казном затвора до једне године.

Принудна стерилизација

Члан 134.

(1) Ко на другом лицу изврши операцију у сврху онемогућавања природне репродукције, без пристанка тог лица, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(2) Ако је дјело из става 1. извршено према дјетету, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година.

Учествовање у тучи

Члан 135.

(1) Ко учествује у каквој тучи, у којој је неко лишен живота или је другом нанесена тешка тјелесна повреда, казниће се за само учествовање казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Нема кривичног дјела из става 1. овог члана ако је лице без своје кривице било увучено у тучу или се само бранило или раздвајало друге учеснике туче.

Излагање опасности

Члан 136.

(1) Ко друго лице остави без помоћи у стању или приликама опасним за живот или здравље које је сам проузроковао, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља остављеног лица, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт остављеног лица, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година.

Напуштање немоћног лица

Члан 137.

(1) Ко немоћно лице које му је повјерено или о којем је иначе дужан да се стара, остави без помоћи у стању или приликама опасним за живот или здравље, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља остављеног лица, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. наступила смрт остављеног лица, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година.

Непружање помоћи

Члан 138.

(1) Ко не пружи помоћ лицу које се налази у непосредној опасности за живот, иако је то могао учинити без опасности за себе или другог, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила тешка тјелесна повреда лица које се налазило у непосредној опасности за живот, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт лица које се налазило у непосредној опасности за живот, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

ГЛАВА XIII КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ СЛОБОДА И ПРАВА ГРАЂАНА

Повреда равноправности грађана Члан 139.

(1) Ко на основу разлике у раси, боји коже, вјери, полу, роду или родном идентитету, језику, политичком или другом убјеђењу, сексуалном опредјељењу, националној или етничкој припадности, имовном стању, рођењу или социјалном поријеклу, образовању или друштвеном положају или неком другом личном својству, ускрати или ограничи слободу или право човјека утврђено уставом, законом или ратификованим међународним уговором, или ко на основу ове разлике даје грађанима повластице или погодности супротно уставу, закону или ратификованом међународном уговору, казниће се казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и оно лице које врши прогањање лица или организација због њиховог залагања за равноправност људи.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлаштења, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Повреда права употребе језика и писма Члан 140.

(1) Ко ускрати или ограничи грађанима право на употребу језика или писма загарантованог уставом, законом или ратификованим међународним уговором, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана изврши службено лице злоупотребом службеног положаја или овлаштења, казниће се казном затвора до двије године.

Принуда Члан 141.

(1) Ко другог силом или озбиљном пријетњом принуди да нешто учини или не учини или трпи, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана учини пријетњом убиством, тешком тјелесном повредом, отмицом или у саставу групе или злочиначке организације, казниће се казном затвора до три године.

Отмица Члан 142.

(1) Ко силом, пријетњом, обманом или на други начин одведе или задржи неко лице у намјери да од њега или другог лица изнуди новац или какву другу имовинску корист или да њега или кога другог принуди да нешто учини, не учини или трпи, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана изврши према дјетету, или на свиреп начин или пријетњом убиством или тешком тјелесном повредом, или у саставу групе или организоване криминалне групе, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(3) Казна из става 2. овог члана примијениће се и ако је отето лице задржано дуже од петнаест дана, или је лицу које је отето тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке посљедице.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт отетог лица, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до петнаест година.

(5) Учиниолац дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана који добровољно пусти на слободу отето лице прије него што је остварен његов захтјев због којег је извршио отмицу, може се ослободити од казне.

Противправно лишење слободe

Члан 143.

(1) Ко другог противправно затвори, држи затвореног или му на други начин противправно одузме или ограничи слободу кретања, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлаштења, казниће се казном затвора до три године.

(3) Ако је противправно лишење слободe из ст. 1. и 2. овог члана учињено према дјетету, или је трајало дуже од петнаест дана, или је извршено на свиреп начин, или је лицу које је противправно лишено слободe усљед тога тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке посљедице, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт лица које је било противправно лишено слободe, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до дванаест година.

(5) Покушај дјела из ст. 1. и 2. овог члана је кажњив.

Прогањање

Члан 144.

(1) Ко упорно и кроз дуже вријеме прати или уходи друго лице или с њим директно или преко трећег лица настоји успоставити или успоставља нежељени контакт или на други начин код тог лица изазива промјене животних навика, тјескобу или страх за властиту сигурност или сигурности њој блиских лица, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овога члана извршено у односу на садашњег или бившег брачног или изванбрачног партнера, лица са којим је извршилац био у интимној вези или према дјетету, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до три године.

Трговина људима

Члан 145.

(1) Ко силом, пријетњом или другим облицима принуде, отмицом, преваром или обманом, злоупотребом односа повјерења, зависности или беспомоћности, тешких прилика другог лица, давањем или примањем новца или друге користи, врбује, превезе, пребаци, преда, прода, купи, посредује у продаји, сакрије, прими или држи друго лице, а у циљу искориштавања или експлоатације његовог рада, вршења кривичног дјела, проституције, кориштења у порнографске сврхе, успостављања ропског или неког сличног односа, присилног брака, присилне стерилизације, ради одузимања органа или дијелова тијела, ради кориштења у оружаним снагама или других облика искориштавања, казниће се казном затвора најмање три године.

(2) Ко одузме, задржава, фалсификује или уништи личне идентификационе исправе ради вршења дјела из става 1. овог члана, казниће се казном затвора од двије до дванаест година.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана извршено у саставу организоване криминалне групе, учинилац ће се казнити казном затвора најмање пет година.

(4) Ко користи или омогући другом кориштење сексуалних услуга или других видова експлоатације, а био је свјестан да је ријеч о жртви трговине људима, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(5) Ако дјело из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана изврши службено лице у вршењу службе, казниће се казном затвора најмање осам година.

(6) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда, тешко нарушавање здравља или смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити казном затвора најмање десет година.

(7) Пристанак жртве на било који облик искориштавања из става 1. овог члана не утиче на постојање кривичног дјела трговине људима.

(8) Предмети, превозна средства и објекти кориштени за извршење дјела из овог члана одузеће се.

Трговина дјецом Члан 146.

(1) Ко врбује, превезе, пребаци, преда, прода, купи, посредује у продаји, сакрива, држи или прихвати дијете ради искориштавања или експлоатације његовог рада, вршења кривичног дјела, проституције или других облика сексуалног искориштавања, порнографије, успостављања ропског или неког сличног односа, присилног брака, присилне стерилизације, незаконитог усвојења или њему сличног односа, ради одузимања органа или дијелова тијела, ради кориштења у оружаним снагама или других облика искориштавања, казниће се казном затвора најмање пет година.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана изврши примјеном силе, озбиљне пријетње или другим облицима принуде, довођењем у заблуду, отмицом, уцјеном, злоупотребом свог положаја, односа повјерења, зависности или беспомоћности, тешких прилика другог, давањем новца или друге користи, казниће се казном затвора најмање осам година.

(3) Ко користи или омогући другом кориштење сексуалних услуга или других видова експлоатације дјетета, а био је свјестан да је ријеч о жртви трговине људима, казниће се казном затвора најмање пет година.

(4) Ко одузме, задржава, фалсификује или уништи личне идентификационе исправе ради вршења дјела из ст. 1. и 2. овог члана, казниће се казном затвора од три до петнаест година.

(5) Ако је дјело из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана извршено у саставу организоване криминалне групе,

учинилац ће се казнити казном затвора најмање десет година.

(6) Ако дјело из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана изврши службено лице у вршењу службе, казниће се казном затвора најмање осам година.

(7) Ако је услед дјела из ст. 1. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда, тешко нарушавање здравља или смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити казном затвора најмање десет година.

(8) Пристанак малољетног лица на било који облик искориштавања из става 1. овог члана не утиче на постојање овог кривичног дјела.

(9) Предмети, превозна средства и објекти кориштени за извршење дјела из овог члана одузеће се.

Удруживање ради вршења кривичних дјела трговине људима и дјецом

Члан 147.

(1) Ко организује групу или организовану криминалну групу за извршење кривичних дјела из чл. 144. и 145. овог законика, казниће се казном затвора од три до петнаест година.

(2) Ко постане припадник криминалне групе или организоване криминалне групе из става 1. овог члана или на други начин помаже групу или организовану криминалну групу, казниће се казном затвора од једне до десет година.

Онемогућавање повратка избјеглих и расељених лица

Члан 148.

(1) Ко употребом силе, озбиљном пријетњом или на други противправан начин ускрати или ограничи расељеном, избјеглом или другом лицу право да се врати у мјесто претходног боравка или друго мјесто на подручју Републике Српске или право да користи своју имовину, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено организованим дјеловањем или у скупини људи или је неком лицу нанесена тешка тјелесна повреда, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(3) Ако је при извршењу дјела из ст. 1. и 2. овог члана неко лице лишено живота, учинилац ће се казнити казном затвора најмање десет година.

Злостављање, мучење и друго нељудско и понижавајуће поступање

Члан 149.

(1) Ко злоставља другог или према њему поступа на начин којим се вријеђа људско достојанство, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ко примјеном силе, пријетње или на други недозвољен начин другоме нанесе велику бол или тешке патње са циљем да од њега или неког другог лица добије признање, исказ или обавјештење, или да се он или неко друго лице застраши или незаконито казни или то учини из било којег другог разлога заснованог на било ком облику дискриминације, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Угрожавање сигурности

Члан 150.

(1) Ко угрози сигурност неког лица озбиљном пријетњом да ће њега или њему блиско лице лишити живота, тешко тјелесно повриједити, лишити слободе или отети, или нанијети

зло подметањем пожара, експлозијом или неком другом општеопасном радњом или средством,
казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено према службеном лицу у вези са вршењем његове функције, или према више лица, или је учињено у саставу групе или организоване криминалне групе,
учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Гоњење за дјело из овог члана се предузима по приједлогу.

Нарушавање неповредивости стана

Члан 151.

(1) Ко неовлаштено продре у туђи стан или друге затворене просторе или се на захтјев овлаштеног лица одатле не удаљи,
казниће се казном затвора до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко неовлаштено претреса стан или просторе из става 1. овог члана.

(3) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлаштења,
казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(4) Покушај кривичног дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана је кажњив.

Противзаконито претресање

Члан 152.

(1) Ко неовлаштено претреса лице или његове ствари,
казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлаштења,
казниће се казном затвора до три године.

(3) Покушај кривичног дјела из ст. 1. и 2. овог члана је кажњив.

Повреда тајности писма или других пошиљки

Члан 153.

(1) Ко неовлаштено отвори туђе писмо или телеграм или какво друго затворено писмено или пошиљку или на други начин повриједи њихову тајност или неовлаштено задржи, прикрије, уништи или другом преда туђе писмо, телеграм, затворено писмено или пошиљку,
казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ко у намјери да себи или другом прибави какву корист или да другом нанесе какву штету, саопшти другом садржину коју је сазнао повредом тајности туђег писма, телеграма или каквог другог затвореног писмена или пошиљке, или се том садржином послужи,
казниће се казном затвора до двије године.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице злоупотребом положаја или овлаштења, поштански или други службеник коме је повјерено преузимање, пренос или уручивање туђих писама, телеграма или других пошиљки,
казниће се за дјело из става 1. казном затвора од шест мјесеци до три године, а за дјело из става 2. казном затвора од једне до пет година.

(4) Гоњење за дјело из става 1. овог члана предузима се по приједлогу.

Неовлаштено откривање професионалне тајне

Члан 154.

(1) Адвокат, лекар или друго лице које неовлаштено открије тајну коју је сазнало у вршењу свог позива,

казниће се казном затвора до једне године.

(2) Нема кривичног дјела из става 1. овог члана ако је тајна откривена у општем интересу или интересу дугог лица који је претежнији од интереса чувања тајне.

(3) Гоњење за кривично дјело из овог члана се предузима по приједлогу.

Неовлаштено прислушкивање и тонско снимање

Члан 155.

(1) Ко посебним уређајима неовлаштено прислушкује или тонски сними разговор или изјаву која му није намијењена, или омогући непозваном лицу да се упозна са разговором или изјавом која је неовлаштено прислушкивана или снимана, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко тонски сними изјаву која је њему намијењена, без знања и одобрења онога ко је даје, у намјери да такву изјаву злоупотреби, или ко омогући непозваном лицу да се упозна са таквом изјавом.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

Неовлаштено фотографисање

Члан 156.

(1) Ко неовлаштено сачини фотографски, филмски или други снимак неког лица или његових просторија без његове сагласности, повређујући тиме посебно његову приватност, или ко такав снимак преда или показује трећем лицу или му на неки други начин омогући да се с њим упозна,

казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлаштења,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

Неовлаштено кориштење личних података

Члан 157.

(1) Ко супротно условима одређеним у закону без сагласности грађана прибавља, обрађује, саопшти другом или користи њихове личне податке, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко неовлаштено уђе у туђу заштићену компјутерску базу података са намјером да њиховим кориштењем за себе или другога прибави какаву корист или да другоме нанесе какву штету.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице злоупотребом положаја или овлаштења,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(4) Покушај кривичног дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана је кажњив.

Повреда права на подношење правног средства

Члан 158.

(1) Ко спријечи другог да користи право на подношење тужбе, жалбе, приговора или неког другог правног средства или поднеска, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлаштења, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

Повреда слободe вјере и вршења вјерских обреда

Члан 159.

(1) Ко ускрати или ограничи слободу вјере или њеног исповиједања, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко вјерској заједници која дјелује у складу са законом ускрати право једнакости с другим вјерским заједницама, или ко другој вјерској заједници ускрати слободу јавног обављања вјерских обреда.

Повреда слободe изражавања националне припадности

Члан 160.

(1) Ко спречава другог да изражава своју националну или етничку припадност или своју националну или етничку културу, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко присиљава другог да се изјашњава о својој националној или етничкој припадности.

(3) Ако дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини службено лице злоупотребом службеног положаја или овлаштења, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

Повреда слободe изражавања мисли

Члан 161.

(1) Ко ускрати или ограничи слободу говора или јавног иступања, оснивања установа јавног информисања, слободу штампе или других средстава јавног информисања, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко нареди или спроводи цензуру, новинару ускрати или ограничи приступ информацији или слободу обавјештавања, осим ако се не ради о државној или службеној тајни.

Спречавање штампања, дистрибуције штампаних ствари и емитовања

Члан 162.

Ко противправно спречава штампање, продају или дистрибуцију књига, часописа, новина или других штампаних ствари, или производњу и емитовање радијског или телевизијског програма, казниће се казном затвора до једне године.

Повреда права на удруживање и политичко организовање

Члан 163.

Ко кршењем закона или на други противправан начин ускрати или онемогући политичко, синдикално или друго организовање грађана, или ко онемогући дјеловање њихових политичких, синдикалних или других организација или удружења грађана, казниће се казном затвора до једне године.

Повреда права на јавно окупљање

Члан 164.

(1) Ко ускрати или ограничи право грађана на мирно окупљање или јавно одржавање скупа који су у складу са законом, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ко силом, озбиљном пријетњом, обманом или на други начин спријечи или омете мирно окупљање или одржавање јавног скупа који су у складу са законом, казниће се казном затвора од шест мјесеци до двије године.

ГЛАВА XIV

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПОЛНОГ ИНТЕГРИТЕТА

Силовање

Члан 165.

(1) Ко другог принуди на обљубу или с њом изједначену полну радњу употребом силе или пријетње да ће непосредно напасти на живот или тијело тог или њему блиског лица, казниће се казном затвора од двије до десет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено према дјетету старијем од петнаест година, или на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин, или од стране више лица, или из мржње, или је усљед дјела наступила тешка тјелесна повреда, тешко нарушење здравља или трудноћа силованог женског лица, учинилац ће се казнити казном затвора од три до петнаест година.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт лица према којем је дјело извршено, учинилац ће се казнити казном затвора најмање десет година.

Полна уцјена

Члан 166.

Ко другог принуди на обљубу или с њом изједначену полну радњу пријетњом да ће се за то или њему блиско лице открити нешто што би шкодило његовој части или угледу или пријетњом неким другим тешким злом, казниће се казном затвора од једне до осам година.

Обљуба над немоћним лицем

Члан 167.

(1) Ко над другим лицем изврши обљубу или с њом изједначену полну радњу искористивши душевно обољење, недовољну душевну развијеност, другу душевну поремећеност, немоћ или какво друго стање тог лица усљед којег оно није способно за отпор, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено на нарочито свиреп или нарочито понижавајући начин, или од стране више лица, или из мржње, или је усљед дјела наступила тешка тјелесна повреда, тешко нарушење здравља или трудноћа немоћног женског лица, учинилац ће се казнити казном затвора најмање пет година.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. или 2. овог члана наступила смрт лица према којем је дјело извршено, учинилац ће се казнити казном затвора најмање десет година.

Обљуба злоупотребом положаја

Члан 168.

Ко злоупотребом свог положаја наведе на обљубу или са њом изједначену полну радњу лице које се према њему налази у односу какве подређености или зависности, казниће се казном затвора од једне до пет година.

Навођење на проституцију

Члан 169.

(1) Ко ради зараде или друге користи наводи, подстиче или намамљује другога на пружање сексуалних услуга или на други начин омогући његову предају другоме ради пружања сексуалних услуга, или на било који начин учествује у организовању или вођењу пружања сексуалних услуга, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година и новчаном казном.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено према више лица, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година и новчаном казном.

(3) Није од значаја за постојање дјела да ли се лице које се наводи, подстиче или намамљује, већ раније бавило проституцијом.

Полно узнемиравање

Чланак 170.

(1) Ко полно узнемирава друго лице које се према њему налази у односу какве подређености или зависности или које је посебно рањиво због узраста, болести, инвалидитета, зависности, трудноће, тешке тјелесне или душевне сметње, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Полно узнемиравање је свако вербално, невербално или физичко нежељено понашање полне природе које има за циљ повреду достојанства лица у сфери полног живота, а које изазива страх или ствара непријатељско, понижавајуће или увредљиво окружење.

(3) Гоњење за дјело из става 1. овог члана се предузима по приједлогу.

Блудне радње

Члан 171.

Ко под условима из чл. 165, 166, 167. и 168. овог законика изврши неку другу полну радњу казниће се казном затвора до три године.

ГЛАВА XV

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ СЕКСУАЛОГ ЗЛОСТАВЉАЊА И ИСКОРИШТАВАЊА ДЈЕТЕТА

Обљуба са дјететом млађим од 15 година

Члан 172.

(1) Ко изврши обљубу или с њом изједначену полну радњу са дјететом млађим од петнаест година,

казниће се казном затвора од двије до десет година.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана изврши сродник по крви у правој линији до било којег степена а у побочној линији закључно са четвртим степеном, очух, маћеха, усвојилац, старалац, наставник, васпитач, љекар, вјерски службеник или друго лице којем је дијете повјерено ради учења, васпитања, чувања, старања или њега, учинилац ће се казнити казном затвора од пет до петнаест година.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено употребом силе или пријетње, или искориштавањем душевне поремећености или немоћног стања дјетета, или на нарочито свиреп или понижавајући начин, или од стране више лица, или постоји велика несразмјера у зрелости и узрасту између учиниоца и жртве, или је усљед дјела наступила тешка тјелесна повреда, тешко нарушавање здравља или трудноћа лица према којем је дјело извршено, учинилац ће се казнити казном затвором најмање осам година.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт дјетета, учинилац ће се казнити казном затвора најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

(5) Учиниоца који је био у отклоњивој заблуди у односу на животну доб дјетета из става 1. овог члана, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(6) Неће се казнити за дјело из става 1. овог члана учинилац ако између њега и дјетета не постоји значајнија разлика у њиховој душевној и тјелесној зрелости.

(7) Ако је под условима из ст. 1. или 2. овог члана извршена нека друга полна радња, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година, а ако је нека друга полна радња извршена под условима из става 3. овог члана, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

Полна злоупотреба дјетета старијег од 15 година

Члан 173.

(1) Сродник по крви у правој линији до било којег степена, а у побочној линији закључно са четвртим степеном, очух, маћеха, усвојилац, старалац, наставник, васпитач, љекар, вјерски службеник или друго лице које изврши обљубу или са њом изједначену полну радњу са дјететом старијим од петнаест година које му је повјерено ради учења, васпитања, чувања, старања или њега, казниће се казном затвора од двије до осам година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изврши обљубу или с њом изједначену полну радњу са дјететом старијим од петнаест година, искористивши његову психичку незрелост или лакомисленост, или ако између њих постоји велика несразмјера у зрелости или узрасту.

(3) Ако је дјело из ст. 1. или 2. овог члана извршено злоупотребом положаја према дјетету које се према учиниоцу налази у односу какве подређености или зависности, или искориштавањем душевне поремећености или немоћног стања дјетета, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година.

(4) Ако је под условима из ст. 1, 2. и 3. овог члана извршена нека друга полна радња, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Навођење дјетета на присуствовање полним радњама

Члан 174.

(1) Ко наведе дијете да присуствује силовању, обљуби или са њом изједначеној полној радњи,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено употребом силе или пријетње или према дјетету млађем од петнаест година,

учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

Искориштавање дјецe за порнографију

Члан 175.

(1) Ко наводи дијете на учествовање у снимању дјечије порнографије или ко организује или омогући снимање дјечије порнографије,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко неовлаштено сними, произведе, нуди, чини доступним, дистрибуира, шири, увози, извози, прибавља за себе или за другога, продаје, даје, приказује или посједује дјечију порнографију или јој свјесно приступа путем рачунарске мреже,

казниће се казном затвора од једне до осам година.

(3) Ко употребом силе, пријетње, обмане, преваре, злоупотребом положаја или тешких прилика дјетета или односа зависности, присили или наведе дијете на снимање дјечије порнографије,

казниће се казном затвора од двије до десет година.

(4) Предмети кориштени за извршење овог дјела се одузимају, а порнографски материјал који је настао извршењем дјела се уништава.

(5) Дијете се неће казнити за производњу и посједовање порнографског материјала који приказује њега лично или њега и друго дијете ако су они сами тај материјал произвели и посједују га уз пристанак сваког од њих и искључиво за њихову личну употребу.

(6) Дјечија порнографија је материјал који визуелно или на други начин приказује дијете или реално приказано непостојеће дијете или лице које изгледа као дијете, у правом или симулираном (експлицитном) евидентном сексуалном понашању или који приказује полне органе дјецe у сексуалне сврхе.

(7) Материјали који имају умјетнички, медицински или научни значај не сматрају се порнографијом у смислу овог члана.

Искориштавање дјецe за порнографске представе

Члан 176.

(1) Ко наводи дијете на учествовање у порнографским представама,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко употребом силе, пријетње, обмане, преваре, злоупотребом положаја или тешких прилика дјетета или односа зависности, присили или наведе дијете да учествује у порнографској представи,

казниће се казном затвора од двије до десет година.

(3) Казном затвора из става 1. овог члана казниће се ко гледа порнографску представу уживо или путем комуникацијских средстава ако је знао или је требало и могло да зна да у њој учествује дијете.

(4) Предмети кориштени за извршење дјела се одузимају, а порнографски материјал који је настао извршењем дјела се уништава.

Упознавање дјече с порнографијом

Члан 177.

(1) Ко дјетету млађем од петнаест година прода, поклони, прикаже или јавним излагањем, посредством компјутерске мреже или других видова комуникације или на други начин учини доступним списе, слике, аудио-визуелни материјал или друге предмете порнографске садржине или му прикаже порнографску представу, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Предмети кориштени за извршење овог дјела се одузимају, а порнографски материјал се уништава.

(3) Порнографијом се сматра материјал који визуелно или на други начин приказује лице у правом или симулираном евидентном сексуалном понашању или који приказује полне органе људи у сексуалне сврхе.

(4) Материјали који имају умјетнички, медицински или научни значај не сматрају се порнографијом у смислу овог члана.

Искориштавање компјутерске мреже или комуникације другим техничким средствима за извршење кривичних дјела против сексуалног злостављања или искориштавања дјетета

Члан 178.

(1) Ко са дјететом старијим од петнаест година, користећи компјутерску мрежу или комуникацију другим техничким средствима, договори састанак ради вршења обљубе или са њом изједначене полне радње, или ради производње порнографског материјала, или ради других облика сексуалног искориштавања и појави се на договореном мјесту ради састанка, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено према дјетету млађем од петнаест година, учинилац ће се казнити затвором од двије до осам година.

Задовољење полних страсти пред дјететом

Члан 179.

Ко пред дјететом врши радње намијењене задовољавању властите или туђе полне страсти, или ко наведе дијете да пред њим или пред другим лицем врши такве радње, казниће се казном затвора до три године.

Навођење дјетета на проституцију

Члан 180.

(1) Ко ради зараде или друге користи дијете наводи, подстиче или намамљује на пружање сексуалних услуга или на други начин омогући његову предају другоме ради пружања сексуалних услуга, или на било који начин учествује у организовању или вођењу пружања сексуалних услуга, а знао је или је морао и могао знати да се ради о дјетету, казниће се казном затвора од једне до осам година и новчаном казном.

(2) Ко користи сексуалне услуге дјетета које је навршило петнаест година уз давање било какве накнаде или протууслуге, а знао је или је био дужан и могао знати да се ради о дјетету, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено према више лица, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година.

(4) Није од значаја за постојање дјела да ли се лице које се наводи, подстиче или намамљује, већ раније бавило проституцијом.

ГЛАВА XVI КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ БРАКА И ПОРОДИЦЕ

Двобрачност

Члан 181.

(1) Ко закључи нови брак иако се већ налази у браку, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко закључи брак са лицем за које зна да се налази у браку.

(3) Ако је ранији брак престао или је поништен, гоњење се неће предузети, а ако је предузето гоњење, обуставиће се.

Омогућавање закључења недозвољеног брака

Члан 182.

Службено лице овлаштено за закључење брака које у вршењу своје службене дужности свјесно дозволи да се закључи брак који је по закону забрањен или ништав, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

Принудно закључење брака

Члан 183.

(1) Ко употребом силе или пријетње принуди друго лице да закључи брак, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ко ради извршења дјела из става 1. овог члана друго лице одведе у иностранство или га у истом циљу наведе да оде у иностранство, казниће се казном затвора до двије године.

Ванбрачна заједница са дјететом

Члан 184.

(1) Пунољетно лице које живи у ванбрачној заједници са дјететом млађим од 16 година, казниће се казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се родитељ, усвојилац или старалац који дјетету из става 1. овог члана омогући да у ванбрачној заједници живи са другим лицем или га на то наведе.

(3) Ако је дјело из става 2. овог члана учињено из користољубља, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(4) Ако се брак закључи, гоњење се неће предузети, а ако је предузето, обуставиће се.

Одузимање дјетета

Члан 185.

(1) Ко дијете противправно задржи или одузме од родитеља, усвојиоца, стараоца или од установе, односно лица којима је оно повјерено, ко га задржава или спречава да оно буде код лица које има право на њега, или онемогућава извршење одлуке којом је дијете повјерено одређеном лицу, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено из користољубља или других ниских у побуда или у намјери да се дијете трајно задржи, или је усљед дјела теже угрожено здравље, васпитавање или школовање дјетета, или је усљед извршења дјела дијете напустило територију Босне и Херцеговине, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(3) Учиниоца дјела из ст. 1. и 2. овог члана који добровољно преда дијете лицу или установи којој је оно повјерено или омогући извршење одлуке о повјеравању дјетета, суд може ослободити од казне.

(4) При изрицању условне осуде за дјело из ст. 1. и 2. овог члана суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року преда дијете лицу или установи којој је дијете повјерено или омогући извршење одлуке којом је дијете повјерено одређеном лицу или установи.

(5) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

Промјена породичног стања

Члан 186.

(1) Ко подметањем, замјеном или на други начин промијени породично стање дјетета, казниће се затвором до двије године.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана изврши из користољубља, злоупотребом положаја или у саставу групе или организоване криминалне групе, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(3) Ко замјеном или на други начин нехатно промијени породично стање дјетета, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(4) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

Запуштање и злостављање дјетета

Члан 187.

(1) Родитељ, усвојилац, старалац или друго лице које грубим занемаривањем своје дужности збрињавања и васпитања запустити дијете о којем је дужно да се стара, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Родитељ, усвојилац, старалац или друго лице које злоставља дијете или га принуђава на претјеран рад или рад који не одговара узрасту малољетног лица или на просјачење, или га из користољубља наводи на вршење других радњи које су штетне за његов развој, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља дјетета, или се дијете одало проституцији, алкохолу или другим облицима асоцијалног понашања, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

Напуштање дјетета

Члан 188.

Ко напусти своје дијете у намјери да га се трајно ријешити, казниће се казном затвора до три године.

Повреда приватности дјетета

Члан 189.

(1) Ко изнесе или пронесе нешто из личног или породичног живота дјетета или противно прописима објави дјететову фотографију или открије идентитет дјетета и тиме код дјетета створи стање узнемирености или га изложи порузи вршњака или других лица или на неки други начин угрози сигурност дјетета, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ко дјело из става 1. овога члана изврши путем средстава масовне комуникације, компјутерског система или мреже, на јавном скупу или на други начин, због чега је оно постало приступачно већем броју лица, казниће се казном затвора до двије године.

(3) Ко дјело из ст. 1. и 2. овога члана изврши као службено лице или у обављању професионалне дјелатности, казниће се казном затвора до три године.

Насиље у породици или породичној заједници

Члан 190.

(1) Ко примјеном насиља, пријетњом да ће напасти на живот или тијело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, тјелесни интегритет или душевно здравље члана своје породице или породичне заједнице и тиме доведе до повреде његовог физичког или психичког интегритета, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Ако је учинилац приликом предузимања насилничких радњи, пријетње да ће напасти на живот или тијело, дрског или безобзирног понашања користио оружје, опасно оруђе или друго средство погодно да тијело тешко повриједи или здравље наруши, или је те радње предузео у присуству дјетета, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушавање здравља или су она учињена према дјетету, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт члана породице или породичне заједнице, учинилац ће се казнити затвором од три до петнаест година.

(5) Ко прекрши мјере заштите од насиља у породици које му је суд одредио на основу закона, казниће се новчаном казном и затвором од три мјесеца до три године.

(6) Чланом породице или породичне заједнице, у смислу овог кривичног дјела, сматрају се супружници или бивши супружници и њихова дјеца и дјеца сваког од њих, ванбрачни партнери или бивши ванбрачни партнери, њихова дјеца или дјеца сваког од њих, сродници по тазбини закључно до другог степена без обзира на чињеницу да је брачна заједница престала, родитељи садашњих и бивших брачних и ванбрачних партнера, сродници из потпуног усвојења у правој линији без ограничења, а у побочној закључно са четвртим степеном, као и сродници из непотпуног усвојења, лица која везује однос старатељства, лица која живе или су живјела у истом породичном домаћинству, без обзира на сродство, те лица која имају заједничко дијете или је дијете зачето, иако никада нису живјела у истом породичном домаћинству.

Кршење породичних обавеза

Члан 191.

(1) Ко грубим кршењем законом утврђених породичних обавеза остави у тешком положају члана породице који није у стању да се сам о себи стара, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступило тешко нарушење здравља члана породице, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт члана породице, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(4) При изрицању условне осуде суд може учиниоцу поставити услов да уредно извршава своје обавезе збрињавања, васпитања и издржавања.

Избјегавање давања издржавања

Члан 192.

(1) Ко не даје издржавање за лице које је по закону дужан да издржава, а та дужност је утврђена на основу извршне судске одлуке или извршног поравнања пред судом или другим надлежним органом, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ако су усљед дјела из става 1. овог члана наступиле тешке посљедице за издржавано лице, учинилац ће се казнити казном затвора до три године и новчаном казном.

(3) При изрицању условне осуде суд може учиниоцу одредити обавезу да измири доспјеле обавезе и да уредно даје издржавање.

Родоскрвњење

Члан 193.

Ко изврши обљубу са сродником по крви у правој линији или са братом, односно сестром, казниће се казном затвора од једне до пет година.

ГЛАВА XVII

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ЗДРАВЉА ЉУДИ

Преношење заразне болести

Члан 194.

(1) Ко не поступи по прописима или наредби којима надлежни орган одређује прегледе, дезинфекцију, издвајање болесника или неке друге мјере за сузбијање или спречавање заразних болести код људи, па усљед тога дође до преношења заразне болести, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко не поступа по прописима или наредбама из става 1. овог члана у погледу сузбијања или спречавања заразних болести код животиња које се могу пренијети на људе, па усљед тога дође до преношења заразне болести на људе.

(3) Ако је дјелом из става 1. пренесена неизљечива заразна болест, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до десет година.

(4) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до једне године.

(5) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 4. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушавање здравља једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од једне до осам година, а за дјело из става 4. овог члана казном затвора до три године.

(6) Ако је усљед дјела из става 1, 2, 3. и 4. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од двије до дванаест година, за дјело из става 3. казном затвора од двије до петнаест година, а за дјело из става 4. казном затвора од једне до осам година.

Непоступање по здравственим прописима за вријеме епидемије

Члан 195.

Ко за вријеме епидемије какве заразне болести код људи не поступи по прописима, одлукама или наредбама којима се одређују мјере за њено сузбијање или спречавање, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

Непримјењивање мјера за заштиту од заразне болести

Члан 196.

(1) Ко у болници, породилишту, интернату, школи, привредном друштву или другој организацији или радњи у којој се рукује предметима исхране или врше хигијенске услуге, не примијени одговарајуће хигијенске мјере или противно здравственим прописима прими на рад или држи на раду лице које болује од заразне болести, па усљед тога дође до преношења заразне болести, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до шест мјесеци.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјела из става 1. овог члана казном затвора од једне до пет година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора до три године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од двије до дванаест година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора од једне до осам година.

Несавјесно пружање љекарске помоћи

Члан 197.

(1) Љекар који се при пружању љекарске помоћи не придржава правила здравствене струке, па тиме проузрокује знатније погоршање здравственог стања неког лица, казниће се казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и други здравствени радник који се при пружању медицинске помоћи не придржава правила љекарске струке, па тиме проузрокује знатније погоршање здравственог стања неког лица.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до једне године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од једне до осам година, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора до три године.

(5) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од двије до дванаест година, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора од једне до осам година.

Неуказивање љекарске помоћи

Члан 198.

(1) Љекар или други здравствени радник који противно својој љекарској дужности одбије да укаже љекарску помоћ болеснику или лицу коме је таква помоћ потребна, а које се налази у непосредној опасности за живот или опасности од наступања тешке тјелесне повреде или тешког нарушења здравља, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана код лица коме није указана љекарска помоћ наступила тешка тјелесна повреда или му је здравље тешко нарушено, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт лица којем није указана љекарска помоћ, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до дванаест година.

Неовлаштено пружање медицинских услуга

Члан 199.

(1) Ко се противно прописима неовлаштено бави лијечењем или пружањем других медицинских услуга, казниће се казном затвора до двије године и новчаном казном.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(3) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до петнаест година.

Недозвољено вршење трансплантације

Члан 200.

(1) Ко противно прописима изврши трансплантацију људских органа или дијелова органа људског поријекла, људског ткива или ћелија казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт лица, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година

Насавјесно поступање при справљању и издавању лијекова

Члан 201.

(1) Лице овлаштено за издавање лијекова за употребу у медицини које изда други лијек умјесто прописаног или захтијеваног ако замјена није дозвољена, или које не направи

лијек у размјери или количини, или које уопште несавјесно поступи при стављању лијекова у промет и тиме проузрокује погоршање здравственог стања неког лица, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до једне године.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од једне до пет година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора до три године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од двије до дванаест година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора од једне до осам година.

Производња и стављање у промет производа штетних за лијечење Члан 202.

(1) Ко производи, продаје или на други начин ставља у промет лијекове или друга средства за лијечење која су штетна за здравље, казниће се казном затвора до двије године и новчаном казном.

(2) Ко прибавља, прерађује или протура заражену крв или друго ткиво или из тога справљена средства за лијечење, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година и новчаном казном.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора до двије године и новчаном казном.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од једне до осам година, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора од три мјесеца до три године.

(5) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од двије до дванаест година, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора од једне до осам година.

(6) Производи из става 1. овог члана одузеће се.

Неовлаштена производња и стављање у промет отрова Члан 203.

(1) Ко неовлаштено производи отрове, врши промет отрова или користи отрове, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Отрови и средства за њихово справљање одузеће се.

Производња и стављање у промет штетних производа Члан 204.

(1) Ко производи ради продаје, продаје или на други начин ставља у промет штетне животне намирнице, јело, пиће или друге производе штетне за здравље људи, казниће се казном затвора до двије године и новчаном казном.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко производи, продаје или на други начин ставља у промет средства за личну његу, дјечије играчке или сличне производе за масовно кориштење или потрошњу који су штетни за здравље.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, казниће се казном затвора до једне године и новчаном казном.

(4) Ако је услед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од једне до осам година, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора до три године.

(5) Ако је услед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од двије до дванаест година, а

за дјело из става 3. овог члана казном затвора од једне до осам година.

(6) Шкодљиве намирнице и производи одузеће се.

Несавјесно вршење прегледа животних намирница

Члан 205.

(1) Ветеринар или други овлаштени ветеринарски радник који несавјесно врши преглед стоке за клање или меса намијењеног за исхрану или противно прописима не изврши преглед и тиме омогући да се стави у промет месо или животне намирнице шкодљиве за здравље људи, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до једне године.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од једне до пет година, а

за дјело из става 2. овог члана казном затвора до три године.

(4) Ако је услед дјела из става 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од двије до дванаест година, а

за дјело из става 2. овог члана казном затвора од једне до осам година.

Загађивање воде за пиће и животних намирница

Члан 206.

(1) Ко каквом шкодљивом материјом загади воду која људима служи за пиће или животне намирнице и тиме проузрокује опасност за живот или здравље људи, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до једне године.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда или тешко нарушење здравља једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од једне до пет година, а

за дјело из става 2. овог члана казном затвора до три године.

(4) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од двије до дванаест година, а

за дјело из става 2. овог члана казном затвора од једне до осам година.

Неовлаштена производња и промет опојних дрога

Члан 207.

(1) Ко неовлаштено производи, прерађује, продаје или нуди на продају, или ко ради продаје купује, држи или преноси, или ко посредује у продаји или куповини или на други начин неовлаштено ставља у промет супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге,

казниће се казном затвора од три до дванаест година.

(2) Ко понуди, прода или посредује у продаји супстанци или препарата који су проглашени за опојне дроге дјетету, душевно поремећеном лицу, или то учини у школи или другим васпитно-образовним, спортским, културним установама или мјестима која служе за образовање, васпитање, спортску или неку другу друштвену активност дјеце или у њиховој непосредној близини, у јавним локалима или на јавним приредбама, или ко за извршење дјела из става 1. овог члана искористи дијете

казниће се казном затвора од пет до петнаест година.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се службено лице, наставник, васпитач, социјални или здравствени радник или свештеник који дјело изврши користећи свој положај, као и лице које организује мрежу препродаваца или посредника за извршење дјела из ст. 1. или 2. овог члана или је дјело извршено од стране више лица.

(4) Ко кривичним дјелом из ст. 1, 2. или 3. овог члана проузрокује знатно оштећење здравља већег броја људи или смрт лица којем је продао супстанцу или препарат који су проглашени за опојне дроге или је посредовао у њиховој продаји, казниће се казном затвора најмање осам година.

(5) Производњом дроге у смислу овога закона сматра се и неовлаштени узгој мака или психоактивне конопље или друге биљке из којих се добија опојна дрога или које саме садрже опојну дрогу.

(6) Ко неовлаштено прави, набавља, посједује или даје на употребу опрему, материјал или супстанце за које зна да су намијењене за производњу опојних дрога, казниће се казном затвора од три до пет година.

(7) Учиниоца који пријави од кога набавља опојне дроге или је добровољно битно допринео откривању дијела из овог члана, суд може ослободити од казне.

(8) Супстанце или препарати који су проглашени за опојне дроге, биљке из којих се добија опојна дрога, средства за њихову производњу или прераду, средства превоза преуређена за њихово скривање и средства за њихово трошење ће се одузети.

Омогућавање уживања опојних дрога

Члан 208.

(1) Ко наводи другог на уживање опојне дроге или му даје опојну дрогу да је ужива он или друго лице, или стави на располагање просторије ради уживања опојне дроге или на други начин омогућује другом да ужива опојну дрогу, казниће се казном затвора од двије до десет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено према дјетету, душевно поремећеном лицу или према више лица или у школи или другим васпитно-образовним, спортским, културним установама или мјестима која служе за образовање, васпитање, спортску или неку другу друштвену активност дјеце или у њиховој непосредној близини, или је дјело

извршило службено лице, здравствени радник, социјални радник, наставник, васпитач или тренер искориштавајући свој положај,
учинилац ће се казнити казном затвора од три до дванаест година.

(3) Ко дјелом из ст. 1. или 2. овог члана проузроковује смрт лица којем је дао опојне дроге,
казниће се казном затвора од три до петнаест година.

(4) Опојне дроге одузеће се.

(5) Учиниолац кривичног дјела из ст. 1. или 2. овог члана који открије кривично дјело може се ослободити од казне.

ГЛАВА XVIII

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРАВА ПО ОСНОВУ РАДА

Повреда основних права радника

Члан 209.

(1) Ко се свјесно не придржава прописа који се односе на закључивање уговора о раду и престанку радног односа, плате и друга примања из радног односа, радно вријеме, паузе, одморе, годишње одморе, или одсуства, заштиту жена, омладине и лица са инвалидитетом, заштиту радница због трудноће и родитељства, заштиту старијих радника, забрану прековременог или ноћног рада или плаћања прописане накнаде, и тиме ускрати раднику право које му припада или му га ограничи,
казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана имало за посљедицу неоправдано неплаћање пет плата дјелимично или у цијелости или губитак права које проистиче из неплаћених доприноса, а утврди се да су за исплату постојала средства,
учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се онај ко радници прекине радни однос због трудноће, или од запослене раднице захтијева изјаву да ће у том случају дати отказ уговора о раду или прихватити споразумни раскид радног односа.

Злостављање на раду

Члан 210.

(1) Ко на раду или у вези с радом другог вријеђа, понижава, злоставља или на други начин узнемирава и тиме наруши његово здравље,
казниће се казном затвора до двије године.

(2) Гоњење за кривично дјело из става 1. овог члана, предузима се по приједлогу.

Повреда права при запошљавању и за вријеме незапослености

Члан 211.

(1) Ко другоме ускрати или ограничи право на слободно запошљавање под једнаким условима који су предвиђени у закону или другим прописима,
казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко се свјесно не придржава закона или других прописа о правима грађана за вријеме незапослености и тиме незапосленом лицу ускрати или ограничи право које му припада.

Повреда права из социјалног осигурања

Члан 212.

Ко се свјесно не придржава закона или других прописа о социјалном осигурању и тиме ускрати или ограничи неком лицу право које му припада, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

Злоупотреба права из социјалног осигурања
Члан 213.

Ко симулирањем или проузроковањем болести или неспособности за рад или на други противправан начин постигне да му се призна неко право из социјалног осигурања које му по законским или другим прописима не припада, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

Непредузимање мјера заштите на раду
Члан 214.

(1) Лице одговорно за предузимање мјера заштите на раду које се свјесно не придржава закона или других прописа о мјерама заштите на раду усљед чега наступи опасност за живот или здравље радника, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) При изрицању условне осуде суд може учиниоцу одредити обавезу да у одређеном року поступи по прописима и мјерама заштите на раду.

ГЛАВА XIX
КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ИЗБОРНИХ ПРАВА

Спречавање одржавања избора и гласања
Члан 215.

(1) Ко силом, озбиљном пријетњом или на други противправан начин спријечи или онемогући одржавање избора или гласања, или ко на исти начин спријечи или онемогући утврђивање или објављивање резултата гласања, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено организовано или у двије или више изборних јединица, учинилац ће се казнити казном затвора до три године.

Повреда права кандидовања на изборима
Члан 216.

Ко кршењем закона или других прописа или на други противправан начин спријечи или онемогући кандидовање на изборима, казниће се казном затвора до једне године.

Повреда бирачког права
Члан 217.

Ко другог, у намјери да му онемогући вршење бирачког права, противзаконито не упише у бирачки списак, избрише из тог списка или му на други противправан начин ускрати вршење бирачког права, казниће се казном затвора до једне године.

Повреда слободе одређења бирача

Члан 218.

(1) Ко силом, озбиљном пријетњом, подмићивањем, обманом или на други противправан начин принуди другог или на њега утиче да на изборима или гласању гласа за или против одређеног приједлога, да уопште не гласа или да гласа у одређеном смислу, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора, изборне комисије или друго лице у вршењу дужности у вези са изборима или гласањем, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Дати поклон или друга имовинска корист одузеће се.

Злоупотреба бирачког права

Члан 219.

(1) Ко на изборима или гласању гласа умјесто другог лица под његовим именом или на истом гласању поново гласа или покуша да гласа иако је већ гласао, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Истом казном казниће се и ко учествује на изборима или гласању, иако зна да нема бирачко право.

Подмићивање при изборима или гласању

Члан 220.

(1) Ко нуди, даје или обећава награду, поклон или какву другу имовинску или неимовинску корист бирачу са намјером да га наведе да гласа за или против одређеног приједлога, да уопште не гласа или да гласа у одређеном смислу, казниће се казном затвора до три године.

(2) Истом казном казниће се и бирач који за себе или другога захтијева, прими поклон или обећање поклона или какве друге користи да би гласао за или против одређеног приједлога, да уопште не би гласао или да би гласао у одређеном смислу.

(3) Дата награда, поклон или друга имовинска корист одузеће се.

Повреда тајности гласања

Члан 221.

(1) Ко на изборима или гласању повриједи тајност гласања, казниће се казном затвора до шест мјесеци.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора, изборне комисије или друго лице у вршењу дужности у вези са изборима или гласањем, казниће се казном затвора до двије године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко силом, озбиљном пријетњом, искориштавањем службене, радне или економске зависности или на други начин, издејствује од другог да каже да ли је гласао или како је гласао.

Изборна превара

Члан 222.

Ко додавањем, одузимањем, брисањем гласова или на неки други начин фалсификује резултате избора или гласања,
казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Уништавање изборних исправа

Члан 223.

(1) Ко на изборима или гласању уништи, оштети, прикрије, фалсификује или неовлаштено однесе какву исправу о изборима или гласању или какав предмет намијењен изборима или гласању,
казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини члан бирачког одбора, изборне комисије или друго лице у вршењу дужности у вези са изборима или гласањем,
казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

ГЛАВА XX

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ИМОВИНЕ

Крађа

Члан 224.

(1) Ко одузме туђу покретну ствар у намјери да је противправно присвоји,
казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Ако вриједност одузете ствари не прелази износ од 300 КМ, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист,
казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(3) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко ради крађе у шуми обори стабла у количини већој од пет кубних метара.

(4) Ако је дјело из става 3. овог члана учињено у намјери да се оборено дрво прода или ако је количина обореног дрвета већа од двадесет кубних метара или је дјело учињено у заштитној шуми, националном парку или другој шуми с посебном намјеном,
учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(5) Покушај дјела из ст. 1. и 3. овог члана је кажњив.

(6) Оборена стабла из ст. 3. и 4. овог члана одузеће се.

(7) Гоњење за дјело из става 2. овог члана предузима се по приједлогу.

Крађа електричне енергије или природног гаса

Члан 225.

(1) Ко противно важећим прописима прикључи електроенергетске објекте на електроенергетску мрежу, троши електричну или топлотну енергију или природни гас без прописаних мјерних уређаја или мимо њих или на неки други начин неовлаштено користи електричну или топлотну енергију или природни гас или онемогући овлаштено лице да региструје утрошену електричну или топлотну енергију или природни гас, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године и новчаном казном.

(2) Ако је учинилац дјела из става 1. овог члана крајњи купац, казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(3) Крајњи купац који не пријави кривично дјело из ст. 1. и 2. овог члана, казниће се казном затвора до двије године и новчаном казном.

(4) Ако вриједност украдене електричне енергије, топлотне енергије или природног гаса прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година и новчаном казном, а ако прелази 50.000 КМ, казном затвора од двије до осам година и новчаном казном.

(5) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

(6) Ако је извршилац кривичног дјела из ст. 1. или 2. овог члана правно лице, казниће се новчаном казном од 20.000 КМ до 200.000 КМ, а одговорно лице казном затвора до три године и новчаном казном.

Тешка крађа

Члан 226.

(1) Ако је крађа извршена:

1) обијањем или проваљивањем или другим савлађивањем већих препрека да се дође до ствари из затворених зграда, соба, каса, ормара, благајни или других затворених простора,

2) на нарочито опасан или нарочито дрзак начин,

3) од стране лица које је при себи имало какво оружје или опасно средство ради напада или одбране,

4) од стране више лица која су се удружила за вршење крађа,

5) искориштавањем стања проузрокованог пожаром, поплавом, земљотресом или сличном несрећом,

6) искориштавањем немоћи или другог тешког стања неког лица,

7) из мржње.

учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(2) Ако вриједност украдене ствари прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година.

(3) Ако је украдена ствар од посебног историјског, научног или културног значаја, или вриједност украдене ствари прелази износ од 50.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од три до петнаест година.

(4) Ако су остварена обиљежја тешке крађе из става 1. т. 1, 2, 4. и 7. овог члана, али вриједност украдене ствари не прелази износ од 300 КМ, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

Разбојништво

Члан 227.

(1) Ко употребом силе против неког лица или пријетњом да ће непосредно напасти на живот или тијело одузме туђу покретну ствар у намјери да њеним присвајањем прибави себи или другом противправну имовинску корист, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(2) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана неком лицу умишљајно нанесена тешка тјелесна повреда или ако је учињено из мржње или је дјело учињено од стране више лица или је употрејебљено какво оружје или опасно средство, или ако вриједност одузетих ствари прелази износ од 50.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од пет до петнаест година.

Разбојничка крађа

Члан 228.

(1) Ко је на дјелу крађе затечен, па у намјери да украдену ствар задржи, употрејеби силу против неког лица или пријетњу да ће непосредно напасти на његов живот или тијело, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(2) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана неком лицу умишљајно нанесена тешка тјелесна повреда или ако је учињено из мржње или је дјело учињено од стране више лица или је употрејебљено какво оружје или опасно средство, или ако вриједност украдених ствари прелази износ од 50.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од пет до петнаест година.

Утаја

Члан 229.

(1) Ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист присвоји туђу покретну ствар која му је повјерена, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Ако вриједност утајених ствари не прелази износ од 300 КМ, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист, казниће се новчаном казном или казном затвора до шест мјесеци.

(3) Ако дјело из става 1. овог члана учини старалац, казниће се новчаном казном или затвором до три године.

(4) Ако је утајена ствар од посебног историјског, научног или културног значаја или ако вриједност утајене ствари прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(5) Ко туђу покретну ствар коју је нашао или до које је случајно дошао противправно присвоји у намјери да себи или другом прибави имовинску корист, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(6) Гоњење за дјела из ст. 1, 2. и 5. овог члана предузима се по приједлогу.

Превара

Члан 230.

(1) Ко у намјери да себи или другоме прибави какву противправну имовинску корист доведе кога лажним приказивањем или прикривањем чињеница у заблуду или га одржава у заблуди и тиме га наведе да овај на штету своје или туђе имовине нешто учини или не учини, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист до 300 КМ, а учинилац је ишао за тим да прибави малу имовинску корист или да проузрокује малу штету, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(3) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или је проузрокована имовинска штета у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се казном затвора од двије до десет година.

(4) Ко дјело из става 1. овог члана учини само у намјери да другог оштети, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(5) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

(6) Гоњење за дјело из става 2. овог члана предузима се по приједлогу.

Организовање недозвољених игара на срећу

Члан 231.

(1) Ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, организује, учествује или помаже при организовању игара на срећу за које није издата дозвола надлежног органа, казниће се казном затвора до три године и новчаном казном.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, организује, учествује или помаже при организовању игара у којима учесници у игри плаћају одређене новчане износе и очекују добит само ако се у игру укључе и слједећи учесници.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана остварена знатна имовинска корист или је нанесена знатна имовинска штета, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година и новчаном казном.

(4) Предмети и средства која су употријебљена или су била намијењена за извршење овог дјела одузеће се.

(5) Ко се бави вршењем дјела из овог члана, казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

Изнуда

Члан 232.

(1) Ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, силом или пријетњом принуди другог да нешто учини или не учини на штету своје или туђе имовине, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година.

(3) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 50.000 КМ или је при извршењу дјела неком лицу нанесена тешка тјелесна повреда или је упућена пријетња непосредним нападом на живот или тијело већег броја лица или је при извршењу дјела употријебљено оружје или неко опасно средство или је дјело извршено у саставу групе, учинилац ће казниће казном затвора од три до петнаест година.

(4) Ако је дјело из ст. 1, 2. и 3. овог члана извршено од стране организоване криминалне групе,

учинилац ће се казнити казном затвора најмање пет године.

(5) Ако је кривичним дјелом изнуде проузрокована смрт неког лица, учинилац ће се казнити казном затвора најмање осам година.

(6) Ко се за награду бави вршењем дјела из овог члана, казниће се затвором најмање три године.

Уцјена Члан 233.

(1) Ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист запријети другом да ће против њега или њему блиских лица открити нешто што би њиховој части или угледу шкодило и тиме га принуди да нешто учини или не учини на штету своје или туђе имовине,

казниће се казном затвора затвором од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ,

учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се казном затвора од једне до десет година.

(3) Ко се бави вршењем дјела из овог члана или је дјело извршено од стране групе, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до дванаест година.

(4) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана извршено од стране организоване криминалне групе, казниће се казном затвора од три до петнаест година.

Злоупотреба повјерења Члан 234.

(1) Ко заступајући имовинске интересе неког лица или старајући се о његовој имовини не испуни своју дужност или злоупотријеби дата му овлаштења у намјери да тиме прибави себи или другом какву имовинску корист или да оштети лице чије имовинске интересе заступа или о чијој се имовини стара,

казниће се казном затвора до три године или новчаном казном.

(2) Ако је овим дјелом прибављена имовинска корист или проузрокована штета у износу који прелази 10.000 КМ,

учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се казном затвора од једне до осам година.

(3) Ако дјела из ст. 1. и 2. овог члана учини старалац или адвокат, казниће се за дјело из става 1. овог члана казном затвора од шест мјесеци до пет година, за дјело из става 2. овог члана када је износ преко 20.000 КМ казном затвора од једне до осам година, а када је износ преко 50.000 КМ, казном затвора од двије до десет година.

Зеленаштво Члан 235.

(1) Ко за давање новца или других потрошних ствари на зајам или за вршење услуге коју учини неком лицу, прими или уговори за себе или другог несразмјерну имовинску корист искориштавајући његово тешко имовно стање, тешке прилике, нужду, недовољно искуство, лакомисленост или недовољну способност за расуђивање оштећеног, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година и новчаном казном.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинску корист у износу који прелази 10.000 КМ,

учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година и новчаном казном,

(3) Ако су услед дјела из става 1. овог члана наступиле тешке посљедице за оштећеног или је дјело извршено од стране групе, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до дванаест година и новчаном казном.

(4) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинску корист у износу који прелази 50.000 КМ или је дјело извршено од стране организоване криминалне групе, учинилац ће се казнити казном затвора од од три до петнаест година и новчаном казном

(5) Ко се бави вршењем дјела зеленаштва, казниће се казном затвора од двије до дванаест година и новчаном казном.

Прикривање

Члан 236.

(1) Ко ствар за коју зна да је прибављена кривичним дјелом или оно што је за њу добијено продајом или замјеном прикрива, протура, купује, прима у залогу или на други начин прибавља,

казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено од стране више лица или ако вриједност ствари које се прикривају прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(3) Ко дјело из става 1. овог члана изврши, а могао је и био дужан да зна да је ствар прибављена кривичним дјелом, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

Противзаконито уселење

Члан 237.

(1) Ко се неовлаштено усели у туђу зграду, стан, пословни простор или друге просторије,

казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) При изрицању условне осуде, суд учиниоцу може наложити да у одређеном року напусти и испразни простор у који је уселио.

(3) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

Противправно заузимање земљишта

Члан 238.

(1) Ко противправно заузме туђе земљиште, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Ко противправно заузме туђе земљиште у намјери да га употреби за градњу, казниће се затвором од шест мјесеци до три године и новчаном казном.

(3) Ако је заузето земљиште дио заштитне шуме, националног парка или другог земљишта са посебном намјеном, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

Договарање исхода такмичења

Члан 239.

(1) Ко договори исход спортског или другог такмичења у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, казниће се затвором од шест мјесеци до три године и новчаном казном.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година и новчаном казном, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се казном затвора од једне до десет година и новчаном казном.

(3) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

Оштећење и одузимање туђе ствари

Члан 240.

(1) Ко уништи, оштети или учини неупотребљивом туђу ствар или је противправно одузме ради привремене употребе, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ко одузме туђе моторно возило које је неовлаштено употријебио за вожњу која је трајала дуже вријеме или је на возилу причињена већа штета, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана извршено из мржње или је тиме проузрокована знатна штета, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(4) Гоњење за дјело из ст. 1. и 2. овог члана предузима се по приједлогу.

Оштећење стамбених и пословних зграда и просторија

Члан 241.

(1) Корисник стана, станар, управник, власник или друго лице које са стамбене или пословне зграде или из стамбеног или пословног простора скине или оштети спољње или унутрашње уређаје, инсталације или њихове дијелове или на други начин знатно смањи употребљивост зграде или простора, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ако је извршењем дјела из става 1. овог члана зграда, стамбени или пословни простор постао неупотребљив, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Оштећење туђих права

Члан 242.

(1) Ко у намјери да осујети остварење права на ствари отуђи, уништи или оштети своју ствар на којој други има заложно право или право уживања и тиме га оштети, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко уништи, оштети, прикрије, привидно прода или учини неупотребљивом своју цјелокупну имовину или неки њезин саставни дио, или призна неистинито потраживање, састави лажан уговор или неком другом преварном радњом привидно или стварно погорша своје имовно стање и тиме умањи могућност или спријечи намирење најмање једног од својих повјерилаца.

(3) Гоњење за дјело из става 1. овог члана предузима се по приједлогу.

Паљевина

Члан 243.

(1) Ко запали туђу кућу или другу зграду намијењену за боравак или економско кориштење, или пословну зграду или зграду која је у јавној употреби, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора до шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је дјелом из става 1. овог члана проузрокована штета великих размјера, учинилац ће се казнити казном затвора двије до дванаест година.

Присвајање, уништење или оштећење споменика културе, заштићених објеката природе или других предмета који су од посебног културног или историјског значаја

Члан 244.

(1) Ко при археолошким, геолошко-палеонтолошким и минеролошким истраживањима и ископавањима, архивским истраживањима или на други начин присвоји ископине, материјал или нађени предмет који има културни или историјски значај, архивски материјал или природну ријеткост, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко противправно уништи или оштети споменик културе, заштићени објекат природе или други предмет који је од посебног културног или историјског значаја, или ствар која представља јавно добро.

(3) Ко неовлаштено на споменику културе изврши конзерваторске, рестаураторске или истраживачке радове, или ко неовлаштено врши археолошка ископавања или истраживања, па усљед тога споменик буде теже оштећен или уништен, казниће се казном затвора до три године.

(4) Ако су дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана извршена према предмету или споменику посебног историјског или културног значаја, или је тим дјелима проузрокована велика штета, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

Изношење у иностранство предмета који су од посебног културног или историјског значаја или природних ријеткости

Члан 245.

(1) Ко неовлаштено изведе или изнесе у иностранство предмет који је посебног културног или историјског значаја или предмет који представља природну ријеткост, или другом омогући да то учини, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено у односу на добро од великог културног, историјског или природног значаја, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Искрено кајање

Члан 246.

Ако је учинилац дјела из чл. 224, 229, 230, 237, 238, 240, 241. и 242. овог законика, прије него што је сазнао да је дјело откривено, вратио одузету или присвојену ствар,

накнадио штету или је на други начин отклонио штетне посљедице кривичног дјела, суд га може ослободити од казне.

Гоњење у случају кад је учинилац у блиском односу са оштећеним

Члан 247.

За кривична дјела из чл. 224. став 2, чл. 229, 230, 236, 237, 240, 241. и 242. овог законика, ако су учињена према брачном другу, сроднику по крви у правој линији, брату или сестри, усвојоцу или усвојенику или према другим лицима са којима учинилац живи у заједничком домаћинству, гоњење се предузима по приједлогу.

ГЛАВА XXI

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРИВРЕДЕ И ПЛАТНОГ ПРОМЕТА

Незаконито поступање у привредном пословању

Члан 248.

(1) Одговорно лице у привредном друштву или другом субјекту привредног пословања које у намјери прибављања противправне имовинске користи за своје или друго правно лице:

1) ствара или држи недозвољене фондове у земљи или иностранству,

2) састављањем исправа неистинитог садржаја, лажним билансима, процјенама или инвентарисањем или другим лажним приказивањем или прикривањем чињеница, неистинито приказује стање и кретање средстава и резултата пословања,

3) правно лице стави у повољнији положај приликом добијања средстава или других погодности које се правном лицу не би признале према постојећим прописима,

4) при извршавању пореских или других законских обавеза ускрати средства која представљају јавни приход,

5) намјенска средства са којима располаже користи противно њиховој намјени,

6) на други начин грубо прекрши закон или правила пословања у односу на располагање, кориштење и управљање имовином, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година и новчаном казном.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена знатна имовинска корист или је наступила знатна штета, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година и новчаном казном.

Злоупотреба положаја одговорног лица

Члан 249.

(1) Одговорно лице које искориштавањем свог положаја или овлаштења, прекорачењем граница свог овлаштења или невршењем своје дужности прибави себи или другом физичком или правном лицу противправну имовинску корист или другом нанесе имовинску штету, уколико тиме нису остварена обиљежја неког другог кривичног дјела, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године и новчаном казном.

(2) Ако је извршењем дјела из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година и новчаном казном, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казном затвора од двије до десет година и новчаном казном.

Злоупотреба у поступку јавне набавке

Члан 250.

(1) Одговорно лице у привредном друштву или другом субјекту привредног пословања које има својство правног лица или предузетник који у поступку јавне набавке поднесе понуду засновану на лажним подацима, или се на недозвољен начин договара са осталим понуђачима, или предузме друге противправне радње у намјери да тиме утиче на доношење одлука наручиоца у било којој фази поступка јавне набавке, казниће се затвором од шест мјесеци до пет година и новчаном казном.

(2) Уколико је дјело из става 1. овог члана учињено у поступку јавне набавке чија је вриједност већа од 1.000.000 КМ, учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година и новчаном казном.

(3) Учинилац који добровољно открије да се понуда заснива на лажним подацима или на недозвољеном договору са осталим понуђачима, или да је предузео друге противправне радње у намјери да утиче на доношење одлука наручиоца прије него што он донесе одлуку о избору понуде, може се блаже казнити или ослободити од казне.

Проузроковање стечаја

Члан 251.

(1) Ко у субјекту привредног пословања који има својство правног лица, нерационалним трошењем средстава или њиховим отуђењем у бесцијење, прекомјерним задуживањем, преузимањем несразмјерних обавеза, лакоисленим закључивањем уговора са лицима неспособним за плаћање, пропуштањем благовременог остваривања потраживања, уништењем или прикривањем имовине или другим радњама које нису у складу са савјесним пословањем, проузрокује стечај и тиме другог оштети, казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(2) Ако је учинилац дјела отклонио штетне посљедице дјела прије него што је сазнао да је дјело откривено, казниће се казном затвора до једне године, а може се и ослободити од казне.

Злоупотреба лажног стечаја

Члан 252.

(1) Ко у субјекту привредног пословања који има својство правног лица, у намјери да тај субјект избегне плаћање обавеза, проузрокује стечај тог субјекта привидним или стварним умањењем његове имовине, тако да:

1) цијелу или дио имовине привидно или испод тржишне вриједности прода, прикрије, бесплатно уступи или уништи,

2) закључи фиктивне уговоре о дугу или призна непостојећа потраживања,

3) прикрије, уништи, преиначи или тако води пословне књиге, исправе или списе које је по закону или другом пропису обавезно водити да се из њих не може утврдити стварно имовно стање, или ово стање сачињавањем лажних исправа или на други начин прикаже таквим да се на основу њега може отворити стечај,

казниће се затвором од једне до пет година и новчаном казном.

(2) Ако су усљед дјела из става 1. овог члана наступиле тешке посљедице за повјериоца,

учинилац ће се казнити затвором од двије до десет година и новчаном казном.

Злоупотреба у стечајном поступку или поступку принудног поравнања

Члан 253.

(1) Ко у стечајном поступку или поступку принудног поравнања пријави лажно потраживање или потраживање у лажном исплатном реду, да би тиме остварио право које му не припада,
казниће се казном затвора до двије године и новчаном казном.

(2) Повјерилац, члан повјерилачког одбора или стечајни управник који за себе или другога прими имовинску корист или обећање имовинске користи да се донесе или да се не донесе одређена одлука, или да се на други начин оштети барем један повјерилац у стечајном поступку или поступку принудног поравнања,
казниће се казном затвора до три године и новчаном казном.

(3) Казном из става 1. овог члана казниће се ко повјериоцу, члану управног одбора или стечајном управнику да или обећа имовинску корист ради извршења дјела из става 2. овог члана.

Оштећење повјерилаца

Члан 254.

(1) Ко у субјекту привредног пословања, знајући да је тај субјект постао неспособан за плаћање, исплатом дуга или на други начин стави којег повјериоца у повољнији положај и тиме знатно оштети другог повјериоца,
казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Лице из става 1. овог члана које, знајући да је тај субјект постао неспособан за плаћање, а у намјери да изигра или оштети повјериоца, призна неистинито потраживање, састави лажни уговор или неком другом преварном радњом оштети повјериоца,
казниће се казном затвора од једне до пет година.

(3) Ако је дјелом из ст. 1. и 2. овог члана повјериоцу проузрокована знатна штета или ако је према оштећеном због тога дошло до покретања поступка принудног поравнања или стечаја,
учинилац ће се казнити затвором од двије до десет година.

Закључење штетног уговора

Члан 255.

(1) Ко као представник или заступник правног лица које обавља привредну дјелатност у којем нема већински удио, закључи уговор за који зна да је штетан за правно лице или закључи уговор супротно овлаштењима и тиме нанесе штету правном лицу,
казниће се казном затвора до три године и новчаном казном.

(2) Ако је усљед дјела из претходног става наступила велика штета за правно лице,
учинилац ће се казнити затвором од једне до десет година и новчаном казном.

Примање мита у обављању привредне дјелатности

Члан 256.

(1) Ко при обављању привредне дјелатности за себе или другог, непосредно или посредно, захтијева или прими поклон или другу корист или ко прими обећање поклона или друге користи да закључи уговор или постигне пословни договор или пружи услугу или да се уздржи од таквог дјеловања или кршењем других дужности у обављању привредне дјелатности на штету или у корист субјекта привредног пословања или другог правног лица за које или у којем ради или другог лица,
казниће се казном затвора од једне до осам година и новчаном казном

(2) Учиниоца дјела из става 1. овог члана који после закључења уговора или постизања пословног договора или после пружене услуге или уздржавања од таквог

дјеловања, за себе или другог захтева или прими поклон или другу корист или прихвати обећање поклона или друге користи,
казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године и новчаном казном.

(3) Примљени поклон и имовинска корист одузеће се.

Давање мита у обављању привредне дјелатности

Члан 257.

(1) Ко учини, понуди или обећа поклон или другу корист лицу да оно при обављању привредне дјелатности, закључи уговор или постигне пословни договор или пружи услугу или се уздржи од таквог дјеловања или крши друге дужности у обављању привредне дјелатности на штету или у корист субјекта привредног пословања за које или у којем ради или на штету или у корист другог правног или физичког лица или ко посредује при оваквом давању поклона или друге користи,
казниће се казном затвора шест мјесеци до пет година и новчаном казном.

(2) Учиниолац дјела из става 1. овог члана који је дао поклон или другу корист на захтев лица да оно при обављању привредне дјелатности закључи уговор, постигне пословни договор, пружи услугу или крши дужност, а дјело је пријавио прије него што је сазнао да је оно откривено, може се ослободити од казне.

(3) Дати поклон и имовинска корист одузеће се.

Незаконито поступање овлаштеног ревизора

Члан 258.

(1) Овлаштени ревизор који је потписао мишљење о ревизији финансијских извјештаја, на начин да је исто у супротности за међународним стандардима за финансијско извјештавање, међународним стандардима ревизије и другим прописима из ове области, са намјером да одређено лице на било који начин претрпи штету или оствари имовинску корист,

казниће се новчаном казном или казном затвора до пет година.

(2) Ако је дјело учињено према више лица,
учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана учинилац прибавио себи или другом већу имовинску корист или другоме проузроковао већу имовинску штету, или је оштећен већи број лица,

учинилац ће се казниће казном затвора од једне до десет година.

(4) Ако дјело из овог члана учини правно лице,
казниће се новчаном казном.

(5) Суд ће учиниоцу изрећи забрану вршења позива, дјелатности или дужности под условима предвиђеним чланом 77. овог законика.

Одавање и неовлаштено прибављање пословне тајне

Члан 259.

(1) Ко неовлаштено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају пословну тајну, као и ко прибавља овакве податке у намјери да их преда непозваном лицу,
казниће се казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко, с намјером да их неовлаштено употреби, на противправан начин дође до података који представљају пословну тајну.

(3) Ако је одавање, односно прибављање података извршено ради њиховог одношења у иностранство или ако је дјело учињено из користољубља,

учинилац ће се казнити затвором од једне до пет година и новчаном казном.

(4) Ако је дјело из ст. 1. и 3. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити или казном затвора до једне године.

Неовлаштена употреба туђег пословног имена и друге посебне ознаке робе или услуга

Члан 260.

(1) Ко се у намјери да обмане купце или кориснике услуга послужи туђим пословним именом, туђом географском ознаком поријекла, туђим жигом или туђом другом посебном ознаком робе или услуга или унесе поједина обиљежја ових ознака у своје пословно име, своју географску ознаку поријекла, свој жиг или у своју другу посебну ознаку робе или услуга,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Ко у сврху продаје у већој количини или вриједности набавља, производи, прерађује, ставља у промет, даје у закуп или складишти робу из става 1. овог члана или се бави пружањем услуга неовлаштено користећи туђе ознаке, казниће се затвором од једне до пет година.

(3) Ако је учинилац из става 2. овог члана организовао мрежу препродаваца или посредника или је прибавио имовинску корист која прелази износ од 50.000 КМ, казниће се затвором од двије до десет година и новчаном казном.

(4) Предмети из ст. 1, 2. и 3. овог члана одузеће се.

Неовлаштена употреба туђег проналаска

Члан 261.

(1) Ко у производњи или привредном промету неовлаштено употреби туђи пријављени или заштићени проналазак, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ко неовлаштено објави суштину туђег проналаска прије него што је овај проналазак на начин утврђен законом објављен, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(3) Производи израђени на основу неовлаштене употребе туђег проналаска ће се одузети.

Повреда обавезе вођења трговачких и пословних књига и састављања финансијских извјештаја и њихово фалсификовање или уништавање

Члан 262.

(1) Ко не води трговачке и пословне књиге које је по закону обавезан водити или их тако води да је отежана прегледност пословања или имовног стања, или трговачке или пословне књиге или пословне исправе које је обавезан чувати уништи, прикрије, у већој мјери оштети или на други начин учини неупорабљивим, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у пословне или трговачке књиге, исправе или списе које је дужан да води на основу закона или другог прописа, унесе неистините податке или не унесе неки важан податак, или својим потписом или печатом овјери пословну или трговачку књигу, исправу или спис са неистинитом садржином, или својим потписом или печатом омогући прављење пословне или трговачке књиге, исправе или списка са неистинитом садржином или ко такву пословну или трговачку књигу, исправу или спис употреби као праву.

(3) Ко не саставља финансијске извјештаје или исте саставља у супротности са међународним стандардима финансијског извјештавања и другим прописима из ове области, с намјером да себи или другом одређеном лицу прибави имовинску корист односно другом лицу нанесе било какву штету, казниће се новчаном казном или затвором од шест мјесеци до пет година.

Прање новца

Члан 263.

(1) Ко новац или другу имовину за које зна да су прибављени извршењем кривичног дјела прописаног законима Републике Српске прими, замијени, држи, располаже њима, користи у привредном или другом пословању, врши конверзију или њихов пријенос или на други начин прикрије или покуша прикрити њихову природу, извор, локацију, располагање, кретање, власништво или друго право, казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(2) Ако је извршилац дјела из става 1. овог члана истовремено и извршилац или саучесник у кривичном дјелу којим је прибављен новац или имовина из става 1. овог члана, казниће се казном затвора од једне до осам година и новчаном казном.

(3) Ако вриједност новца или имовинске користи из ст. 1. и 2. овога члана прелази износ од 200.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година и новчаном казном.

(4) Ако су дјела из претходних ставова извршена од стране више лица која су се удружила за вршење прања новца, учинилац ће се казнити казном затвора од три до петнаест година и новчаном казном.

(5) Ако је при извршењу кривичног дјела из ст. 1. и 2. овог члана извршилац поступао нехатно у односу на околност да су новац или имовинска корист прибављени кривичним дјелом, казниће се казном затвора до три године.

(6) Новац, имовинска корист, приход, профит или друга корист из имовинске користи остварене кривичним дјелом из ст. 1. до 4. овог члана, одузеће се.

Утаја пореза и доприноса

Члан 264.

(1) Ко у намјери да он или неко друго лице потпуно или дјелимично избјегне плаћање пореза или доприноса здравственог или пензијског осигурања, даје нетачне или непотпуне податке о доходу, предметима или другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање износа пореске, царинске обавезе или доприноса здравственог или пензијског осигурања или ко у случају обавезне пријаве не пријави приход, предмет или друге чињенице које су од утицаја на утврђивање пореске или царинске обавезе или доприноса здравственог или пензијског осигурања, па због тога дође до смањења или неутврђивања порезке или царинске обавезе или доприноса здравственог или пензијског осигурања у износу који прелази 10.000 КМ, казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(2) Казном из става 1. овога члана казниће се и ко пореску олакшицу у износу већем од 10.000 КМ користи супротно условима под којима је пореске олакшице добио.

(3) Ко изврши кривично дјело из ст. 1. и 2. овог члана, а износ обавезе чије се плаћање избјегава прелази 50.000 КМ, казниће се казном затвора од двије до десет година и новчаном казном, а ако тај износ прелази 200.000 КМ,

казниће се казном затвора најмање три године и новчаном казном.

Неуплаћивање пореза по одбитку

Члан 265.

(1) Одговорно лице у правном лицу, као и предузетник који у намери да избјегне плаћање пореза по одбитку, доприноса за обавезно социјално осигурање по одбитку или других прописаних дажбина, не уплати износ који је обрачунат на име пореза по одбитку, односно доприноса за обавезно социјално осигурање по одбитку, на прописани уплатни рачун јавних прихода или не уплати друге прописане дажбине, казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(2) Ако износ обрачунатог, а неуплаћеног пореза, односно доприноса из става 1. овог члана прелази 50.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година и новчаном казном.

(3) Ако износ обрачунатог, а неуплаћеног пореза, односно доприноса из става 1. овог члана прелази 200.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора најмање три године и новчаном казном.

Злоупотреба процјене

Члан 266.

(1) Овлаштени процјенитељ који приликом процјене имовине злоупотреби своје овлаштење, па тиме себи или другој прибави какву корист или другој нанесе какву штету, казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(2) Ако је кривичним дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или проузрокована штета која прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година и новчаном казном.

(3) Ако је кривичним дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист или проузрокована штета која прелази 50.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од три до дванаест година и новчаном казном.

Неправилно издвајање средстава правних лица

Члан 267.

Одговорно лице у правном лицу које је по пореском законодавству Републике Српске лично одговорно за пореске обавезе правног лица, а које је одобрило издвајање средстава правног лица у друге сврхе, а не за плаћање пореских обавеза правног лица, па је тиме проузрокована неспособност правног лица за правовремено подмирење пореске обавезе, казниће се казном затвора до три године.

Злоупотреба у поступку приватизације

Члан 268.

(1) Ко у поступку приватизације у намјери да себи или другом лицу прибави какву корист, другој нанесе какву штету или теже повриједи права другога, смањи купопродајну цијену или омогући куповину знатно испод цијене правног лица у приватизацији, дајући нетачне податке или скривајући податке о имовини, приходима, теретима, расходима и другим правима или чињеницама од утицаја на утврђивање стварне цијене, казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко свјесно учествује у доношењу одлука којима се смањује вриједност капитала привредног субјекта како би се погодновало купцима у поступку приватизације.

(3) Ако је кривичним дјелом из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист или проузрокована штета у износу који прелази 100.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до дванаест година и новчаном казном.

(4) Ако је кривичним дјелом из става 1. овога члана прибављена имовинска корист или проузрокована штета у износу који прелази 300.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора најмање три године и новчаном казном.

(5) Службено или одговорно лице које, знајући за радње из става 1. овога члана, искориштавањем свог службеног положаја или овлаштења, прекорачењем граница свог службеног овлаштења или пропуштањем своје службене дужности, учини или пропусти учинити службену радњу у поступку приватизације, казниће се казном затвора од једне до десет година и новчаном казном.

Фиктивно учешће у приватизацији

Члан 269.

Ко на основу договора са учесницима приватизације у приватизационом процесу учествује фиктивно како би погодновао неком од учесника приватизације, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године и новчаном казном.

Недозвољена производња

Члан 270.

(1) Ко производи или прерађује робу чија је производња или прерађивање забрањено, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године и новчаном казном.

(2) Роба и средства за производњу или прерађивање одузеће се.

Недозвољена трговина

Члан 271.

(1) Ко немајући овлаштење за трговину, набави робу или друге предмете у већој количини или вриједности у сврху продаје, или ко се неовлаштено и у већем обиму бави трговином или посредовањем у трговини и заступањем домаћих привредних субјеката у промету робе или услуга, казниће се казном затвора до три године и новчаном казном.

(2) Ко се бави продајом робе чију је производњу неовлаштено организовао, казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко неовлаштено продаје, купује или врши размјену робе или предмета чији је промет забрањен или ограничен.

(4) Ако је учинилац дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана организовао мрежу препродаваца или посредника или је постигао имовинску корист која прелази износ од 10.000 КМ, казниће се затвором од двије до десет година и новчаном казном.

(5) Роба и предмети недозвољене трговине одузеће се.

Обмањивање потрошача

Члан 272.

(1) Ко у намјери обмањивања потрошача стави у промет производе у већем обиму са ознаком у коју су унесени подаци који не одговарају садржини, поријеклу или квалитету производа, ставља у промет производе који по својој тежини или квалитету не одговарају ономе што се редовно претпоставља код таквих производа, или на производе ставља ознаку

заштите за производе који нису заштићени, или стави у промет производе без ознаке о садржини, врсти, поријеклу, року трајања или квалитету производа кад је оваква ознака прописана,

казниће се казном затвора до три године и новчаном казном.

(2) Ко у намјери обмањивања купаца лажно објави да је снижена цијена роби или да се врши распродаја робе или да предстоји повишење цијена или на други начин лажном рекламом обмањује купце у погледу цијене производа које продаје,

казниће се казном затвора до двије године и новчаном казном.

Осигураничка превара

Члан 273.

(1) Ко у намјери да од осигуравајућег друштва наплати осигурану суму, оштети или сакрије ствар која је осигурана од наведених ризика, па затим пријави штету,

казниће се казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у намјери да од осигуравајућег друштва наплати осигурану суму за случај тјелесног оштећења, тјелесне повреде или нарушења здравља, проузрокује себи такво оштећење, повреду или нарушење здравља.

(3) Ако је дјелима из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ,

учинилац ће се казнити затвором од шест мјесеци до пет година, а

ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се казном затвора од једне до десет година.

Обмана при добијању кредита или других погодности

Члан 274.

(1) Ко у намјери да за себе или другог добије кредит, инвестициона средства, субвенције или какву другу погодност, даваоцу кредита или субјекту надлежном за одобравање погодности, да неистините или непотпуне податке о имовном стању или друге податке значајне за добијање кредита или друге погодности,

казниће се казном затвора три године и новчаном казном.

(2) Казном из става 1. овога члана казниће се и ко добијени кредит, инвестициона средства, субвенцију или какву другу погодност искористи за другу намјену од оне која му је одобрена.

(3) Ко дјелом из става 1. овог члана добије средства у износу који прелази 10.000 КМ,

казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном, а

ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се затвором од двије до десет година и новчаном казном.

(4) Ко у случајевима из става 1. овога члана добровољно спријечи доношење одлуке о помоћи и субвенцији, може се ослободити казне.

(5) Са кредитима, инвестиционим средствима и субвенцијама Републике Српске у смислу овог члана изједначавају се ова средства одобрена из средстава Европске уније.

Недозвољено бављење банкарском, микрокредитном или штеднокредитном дјелатношћу

Члан 275.

(1) Ко се без одобрења или противно условима под којима је оно дато бави банкарском дјелатношћу, микрокредитном дјелатношћу или штеднокредитном дјелатношћу,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година и новчаном казном.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од 10.000 КМ,
учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година и новчаном казном,
ако тај износ прелази 50.000 КМ,
казниће се казном затвора од двије до десет година и новчаном казном, а
ако тај износ прелази 200.000 КМ,
казниће се казном затвора најмање пет година и новчаном казном.

Издавање хартија од вриједности без покрића

Члан 276.

Казном затвора од једне до осам година казниће се:

1) одговорно лице у банци или другом правном лицу које издаје хартије од вриједности, које дозволи издавање хартија од вриједности иако је знало или могло и било дужно да зна за немогућност извршења обавеза издаваоца које произлазе из емисије под условима, у року и на начин утврђен законом или одлуком о емисији;

2) службено лице које одобри издавање хартија од вриједности иако је знало или је могло и било дужно да зна за немогућност извршења обавеза које произлазе из емисије под условима, у року и на начин утврђен законом или одлуком о емисији;

3) одговорно лице у банци које одобри гаранцију по одређеној емисији хартија од вриједности иако је знало или могло и било дужно да зна за немогућност извршења обавеза банке која даје гаранције под условима, у року и на начин предвиђен законом или гаранцијом.

Издавање чека и средстава безготовинског плаћања без покрића

Члан 277.

(1) Ко у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист изда или стави у промет чек за који зна да нема покриће, па тиме прибави имовинску корист у износу који прелази 1.000 КМ,
казниће се новчаном казном и казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у намјери да себи или другом прибави имовинску корист, изда, стави у промет или користи акцептни налог, мјеницу, какву гаранцију, кредитну или платну картицу или какво друго средство плаћања или обезбјеђења плаћања, иако зна да за то нема покрића и тиме прибави имовинску корист у износу који прелази 1.000 КМ.

(3) Ако је дјелима из ст. 1. и 2. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ,
учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година, а
ако тај износ прелази 50.000 КМ,
казниће се казном затвора од двије до десет година.

(4) Ако је учинилац дјела из ст. 1. и 2. овог члана обезбиједио покриће прије него што је сазнао да је дјело откривено, може се ослободити од казне.

ГЛАВА XXII

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ УСТАВНОГ УРЕЂЕЊА И БЕЗБЈЕДНОСТИ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Напад на уставно уређење

Члан 278.

Ко силом или пријетњом употребе силе или на други противправан начин покуша да промијени уставно уређење Републике Српске,
казниће се казном затвора од двије до дванаест година.

Угрожавање територијалне цјелине

Члан 279.

Ко силом или пријетњом употребе силе или на други противправан начин покуша да одцијепи дио територије Републике Српске или да дио њене територије припоји другом ентитету,
казниће се казном затвора од три до петнаест година.

Довођење Републике Српске у положај потчињености или зависности

Члан 280.

Ко покуша да доведе Републику Српску у положај потчињености или зависности према некој другој држави,
казниће се казном затвора од три до петнаест година.

(2) Грађанин Републике Српске у смислу ове главе је и странац с пребивалиштем у Републици Српској.

Убиство представника највиших органа Републике Српске

Члан 281.

Ко у намјери угрожавања уставног уређења или безбједности Републике Српске лиши живота председника или потпредседника Републике Српске, председника Народне скупштине Републике Српске, председника Владе Републике Српске, председника Уставног суда Републике Српске, председника Врховног суда Републике Српске или главног републичког тужиоца,
казниће се казном затвора најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

Отмица највиших представника Републике Српске

Члан 282.

(1) Ко у намјери угрожавања уставног уређења или безбједности Републике Српске изврши отмицу председника или потпредседника Републике Српске, председника Народне скупштине Републике Српске, председника Владе Републике Српске, председника Уставног суда Републике Српске, председника Врховног суда Републике Српске или главног републичког тужиоца,
казниће се казном затвора од три до петнаест година.

(2) Учиниоца дјела из става 1. овог члана који отето лице добровољно пусти на слободу прије него је сазнао да је откривен,
казниће се казном затвора до двије године, а може се и ослободити од казне.

Оружана побуна

Члан 283.

(1) Ко учествује у оружаној побуни која је управљена на угрожавање уставног уређења или безбједности Републике Српске или њених највиших органа,
казниће се казном затвора од три до петнаест година.

(2) Организатор или коловођа побуне,
казниће се казном затвора од пет до петнаест година.

Спречавање борбе против непријатеља

Члан 284.

Грађанин Републике Српске који за вријеме рата или оружаног сукоба спречава грађане Републике Српске или грађане њених савезника да се боре против непријатеља, казниће се казном затвора од једне до десет година.

Служба у непријатељској војсци

Члан 285.

(1) Грађанин Републике Српске који за вријеме рата или оружаног сукоба служи у непријатељској војсци или другим непријатељским оружаним формацијама или учествује у рату или оружаном сукобу борећи се против Републике Српске или њених савезника, казниће се казном затвора од три до петнаест година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко позива, одводи, врбује или на други начин наводи грађане Републике Српске за службу у непријатељској војсци или другим непријатељским оружаним формацијама или за учествовање у рату или оружаном сукобу против Републике Српске или њених савезника.

Помагање непријатељу

Члан 286.

(1) Грађанин Републике Српске који за вријеме рата или оружаног сукоба помаже непријатељу у провођењу принудних мјера према становништву Републике Српске, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(2) Грађанин Републике Српске који с циљем помагања непријатељу политички или привредно сарађује са непријатељем за вријеме рата, казниће се казном затвора од двије до дванаест година.

Противзаконито формирање паравојних и параполицијских снага

Члан 287.

(1) Ко неовлаштено организује, обучава, опрема, мобилише или на неки други начин помаже појединце или групе лица са циљем придруживања странијој војној, паравојној или параполицијској формацији која дјелује ван Републике Српске или ко се придружи таквој формацији, казниће се казном затвора од три до петнаест година.

(2) Ко прикупља финансијска или нека друга средства, сачињава планове или се договара с другима или врбује другог или предузме било коју другу радњу којом се стварају непосредни услови за извршење овог кривичног дјела, казниће се казном затвора у трајању од једне до десет година.

(3) Ко јавно, путем средстава информисања или на било који други начин упути поруку јавности, која има за циљ подстицање другог на извршење кривичног дјела из ст. 1. и 2. овог члана, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(4) Извршилац дјела из става 1. овог члана који откривањем групе спријечи извршење кривичног дјела или открије групу прије извршења кривичног дјела, казниће се казном затвора до двије године, а може се и ослободити од казне.

(5) Одредбе овог члана неће се примјењивати на лица која су на законит начин стекла држављанство стране земље признате од наше државе у чијој војсци, војној или полицијској

формацији служе на законит начин или служе у војним формацијама међународнопризнатим и контролисаним од стране организације Уједињених нација.

Подривање одбрамбене моћи Републике Српске

Члан 288.

(1) Ко у намјери умањења одбрамбене моћи Републике Српске уништи, учини неупотребљивим или омогући да пријеђу у руке непријатеља одбрамбена постројења, објекти, положаји, наоружање или друга борбена или одбрамбена средства или преда трупе непријатељу или ко у истом циљу омета или доведе у опасност борбене или одбрамбене мјере,

казниће се казном затвора најмање три године.

(2) Ко планира, са другим договара, набавља средства или на неки други начин припрема извршење кривичног дјела из става 1. овог члана,

казниће се казном затвора од једне до десет година.

Диверзија

Члан 289.

Ко у намјери угрожавања уставног уређења или безбједности Републике Српске рушењем, паљењем или на други начин уништи или оштети индустријски, пољопривредни објекат, саобраћајно средство, уређај или постројења, уређаји система везе, уређај јавне употребе за воду, топлоту, гас или енергију, брану, складиште, зграду или какав други објект који има већи значај за безбједност или снабдијевање грађана или за привреду или функционисање јавних служби,

казниће се казном затвора од три до петнаест година.

Саботажа

Члан 290.

Ко у намјери угрожавања уставног уређења или безбједности Републике Српске на прикривен, подмукао или други сличан начин, у вршењу своје службене дужности или радне обавезе, проузрокује знатну штету за државни орган или правно лице у којем ради или за други државни орган или правно лице,

казниће се казном затвора од двије до петнаест година.

Шпијунажа

Члан 291.

(1) Ко тајне економске или службене податке или документе саопшти, преда или учини доступним страном држави, страном организацији или лицу које им служи,

казниће се казном затвора од двије до дванаест година.

(2) Ко за страну државу или организацију ствара обавјештајну службу у Републици Српској или њом руководи,

казниће се казном затвора од пет до петнаест година.

(3) Ко ступи у страну обавјештајну службу, прикупља за њу податке или на други начин помаже њен рад,

казниће се казном затвора од једне до десет година.

(4) Ко прибавља тајне податке или документе у намјери да их саопшти или преда страном држави, страном организацији или лицу које и служи,

казниће се казном затвора од једне до осам година.

(5) Ако су услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступиле тешке посљедице за безбједност, економску или војну моћ земље, казниће се казном затвора најмање пет година.

Одавање тајне Републике Српске Члан 292.

(1) Ко неовлаштено непозваном лицу саопшти, преда или учини доступним податке или документе који су му повјерени или до којих је на други начин дошао, а који представљају тајну Републике Српске, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено за вријеме ратног стања или непосредне ратне опасности или оружаног сукоба, или је довело до угрожавања безбједности или економске моћи земље, учинилац ће се казнити казном затвора најмање пет година.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако је дјело из става 2. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

Упућивање и пребацивање на територију Републике Српске оружаних група, оружја и муниције Члан 293.

Ко упућује или пребацује на територију Републике Српске оружане групе, терористе, шпијуне, диверзанте, оружје, експлозив, отрове, опрему, муницију или други материјал за извршење кривичних дјела из ове главе, казниће се казном затвора од двије до дванаест година.

Позивање на насилну промјену уставног уређења Републике Српске Члан 294.

(1) Ко у намјери угрожавања уставног уређења или безбједности Републике Српске, позива или подстиче да се силом промијени њено уставно уређење или свргну највиши представници органа власти, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана учини уз помоћ из иностранства, казниће се затвором од двије до десет година.

(3) Ко у намјери растурања израђује или умножава материјал који је по свом садржају такав да позива или подстиче на вршење дјела из става 1. овог члана или ко упућује или пребацује на територију Републике Српске такав материјал или држи већу количину тог материјала у намјери да га он или неко други растура, казниће се казном затвора од једне до пет године.

Помоћ учиниоцу послје извршеног кривичног дјела против уставног

уређења Републике Српске

Члан 295.

(1) Ко учиниоца кривичног дјела из чл. 278. до 294. овог законика крије, даје му склониште, храну, материјал, новац или друга средства, или му на други начин помаже да би спријечио или отежао његово откривање или хватање, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(2) Нема кривичног дјела ако је лице коме је учинилац дјела наведених у ставу 1. овог члана брачни друг, лице које са њима живи у трајној ванбрачној заједници, као и сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

Стварање групе или организоване криминалне групе за вршење кривичних дјела против уставног уређења Републике Српске

Члан 296.

(1) Ко организује групу или организовану криминалну групу или неко друго удружење ради вршења кривичних дјела из чл. 278. до 282. и члана 293. овог законика, казниће се казном затвора од двије до десет година.

(2) Ко постане члан неке од група из претходног става, казниће се затвором од једне до осам година.

(3) Учинилац дјела из ст. 1. и 2. овог члана који спријечи извршење кривичних дјела наведених у ставу 1. овог члана или их правовремено открије, или открије наведене групе и његове водеће чланове, казниће се казном затвора до двије године, а може се и ослободити од казне.

Припремање кривичних дјела против уставног уређења Републике Српске

Члан 297.

(1) Ко организује, планира или са другим договори извршење, или ко набавља или оспособи средства за извршење или предузме другу радњу којом се стварају непосредни услови за извршење кривичних дјела из чл. 278. до 294. и члана 291. ст. 1. и 2. овог законика, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(2) Учинилац дјела из става 1. овог члана који добровољно спријечи извршење кривичних дјела из става 1. овог члана, казниће се казном затвора до једне године, а може се и ослободити од казне.

Кажњавање за најтеже облике кривичних дјела против уставног уређења Републике Српске

Члан 298 .

(1) За кривично дјело из чл. 278. до 294. овог законика које је имало за последицу смрт једног или више лица, тешко насиље или велика разарања, учинилац ће се казнити казном затвора најмање десет година.

(2) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана учинилац умишљајно лишио живота једно или више лица, казниће се казном затвора најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

ГЛАВА XXIII

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ТЕРОРИСТИЧКИХ АКТИВНОСТИ

Тероризам

Члан 299.

(1) Ко у циљу озбиљног застрашивања грађана или присиљавања органа власти Републике Српске да нешто изврше или не изврше, или у циљу озбиљног нарушавања или уништавања основних уставних, политичких, економских или друштвених структура Републике Српске, изврши једно од следећих дјела које може нанијети озбиљну штету Републици Српској:

- 1) нападе на живот лица који могу проузроковати његову смрт,
 - 2) напад на тјелесни интегритет неког лица,
 - 3) противправно затварање, држање затвореног или на други начин одузимање или ограничавање слободе кретања другом лицу с циљем да се њега или некога другог присили да што учини, неучини или трпи (отмица) или узимање талаца,
 - 4) наношење велике штете објектима Републике Српске или јавним објектима, саобраћајном систему, објектима инфраструктуре укључујући информатички систем, фиксној платформи која се налази у континенталном појасу, јавном мјесту или приватној имовини за коју штету је вјероватно да ће угрозити људски живот или довести до знатне материјалне штете,
 - 5) отмицу ваздухоплова, брода или другог средства јавног саобраћаја или превоза робе,
 - 6) производња, посједовање, стицање, превоз, снабдијевање, кориштење или оспособљавање за кориштење оружја, експлозива, нуклеарног, биолошког или хемијског оружја или радиоактивних материјала, те истраживање и развој биолошког, хемијског или радиоактивних материјала, као и посједовање или кориштење уређаја за активирање или емитовање радиоактивног или јонизирајућег зрачења, кориштење или оштећење нуклеарног објекта тако да би могло доћи до испуштања или опасности од испуштања радиоактивног материјала, или употребом силе или пријетње, или захтијевање радиоактивног материјала, уређаја за активирање, распршивање или емитовање радиоактивног материјала или нуклеарног објекта,
 - 7) испуштање опасних материја или изазивање пожара, експлозија или поплава с циљем угрожавања људских живота,
 - 8) ометање или заустављање снабдијевања водом, електричном енергијом или другим природним ресурсом с циљем угрожавања људских живота,
- казниће се казном затвора најмање пет година

(2) Ко пријети извршењем неког дјела из става 1. овог члана, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(3) Ако су дјела из става 1. овог члана имала за посљедицу велика разарања или смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити казном затвора најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

(4) Ако је при извршењу кривичног дјела из става 1. овог члана учинилац неко лице с умишљајем лишио живота, казниће се казном затвора најмање петнаест година или казном дуготрајног затвора.

(5) Објекти и друге непокретности које су кориштене за терористичке активности, као и предмети или средства који су намијењени или су кориштени за извршења дјела тероризма, одузеће се.

Финансирање тероризма

Члан 300.

(1) Ко непосредно или посредно даје или на било који начин обезбјеђује или прикупља новац, имовину или нека друга средства у намјери да се користе или знајући да ће се користити или да ће бити употребљена у цијелости или дјелимично за вршење једног или више дјела из овог поглавља овог законика, као и кривичног дјела Оштећење или уништење јавних уређаја (члан 398. ст. 1. и 2), Оштећење брана и водопривредних објеката (члан 399. ст. 1. и 2) или неког другог дјела које може проузроковати смрт или тежу тјелесну повреду цивилног лица или лица које активно не учествује у непријатељствима у оружаном сукобу, ако је такво дјело управљено на застрашивање грађана или присиљавање органа власти у Републици Српској да изврши или не изврши неку радњу, казниће се казном затвора најмање пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко на било који начин непосредно или посредно даје, обезбјеђује или прикупља новац, имовину или нека друга средства у намјери омогућавања припремања дјела из става 1. овог члана или на било који начин обезбјеђује или прикупља новац, имовину или нека друга средства у намјери кориштења или знајући да ће бити у цијелости или дјелимично искориштена на било који начин од стране терориста или терористичке организације.

(3) Службено или одговорно лице у банци или другој финансијског институцији или лице које врши послове од јавног интереса које је овлаштено за предузимање мјера или радњи за спречавање финансирања тероризма, које свјесно пропусти да предузме законом предвиђене мјере и тиме омогући извршење дјела из овог члана, казниће се казном затвора најмање три година.

(4) Казном из става 3. овог члана казниће се и службено или одговорно лице које неовлаштено открије клијенту или непозваном лицу податке који се односе на поступак испитивања сумњивих трансакција или других мјера или радњи које се предузимају за спречавање финансирања тероризма.

(5) Ако су дјела из ст. 3. и 4. овог члана извршена из нехата, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(6) Ако је за дјело из овог члана одговорно правно лице, казниће се новчаном казном и мјером престанка правног лица.

(7) Новац, имовина и средства намијењена за припремање или извршење дјела из овог члана одузеће се.

Стварање терористичких организација или удружења

Члан 301.

(1) Ко успостави или организује групу или терористичку организацију или на било који други начин удружује више лица ради извршења дјела из ове законске главе, казниће се казном затвора најмање пет година.

(2) Ко постане припадник групе или терористичке организација из става 1. овог члана или на неки други начин пружа помоћ или учествује у њиховим активностима, казниће се казном затвора најмање три године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и онај ко подстиче, подржава или на било који други начин помаже стварање терористичке организације.

(4) Припадник групе или терористичке организација који откривањем групе или терористичке организације или на неки други начин спријечи извршење планираних дјела, казниће се казном затвора до три године, а може се и ослободити од казне.

(5) Припадник групе или терористичке организација из става 1. овог члана који открије групу или терористичку организацију прије него што је у њиховом саставу или за њих извршио неко друго кривично дјело, казниће се казном затвора до двије године, а може се и ослободити од казне.

(6) Објекти и друге непокретности које су кориштене за терористичке активности, као и предмети или средства који су намијењени за припремање извршења терористичких дјела се одузимају.

Јавно подстицање на вршење терористичких дјела

Члан 302.

Ко јавно износи или проноси идеје којима се непосредно или посредно подстиче на вршење дјела наведених у овом поглављу овог законика, као и других дјела која се предузимају у циљу застрашивања грађана или присиљавање органа власти у Републици Српској да нешто изврше или не изврше, казниће се казном затвора најмање три године.

Врбовање и обучавање за вршење терористичких дјела

Члан 303.

(1) Ко у намери извршења дјела наведених у овом поглављу овог законика, као и других дјела која се предузимају у циљу застрашивања грађана или присиљавање органа власти у Републици Српској да нешто изврше или не изврше, врбује друго лице да изврши, учествује или да пружи помоћ у извршењу тих дјела или да се придружи групи или удружењу која имају за циљ вршење ових дјела, казниће се казном затвора најмање три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко са другим договори извршење дјела из става 1. овог члана или ко позива другог да се придружи групи или удружењу која имају за циљ вршење ових дјела.

(3) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко у намјери извршења дјела наведених у овом поглављу овог законика, даје упутства о изради и кориштењу експлозива или експлозивних направа, ватреног или другог оружја или штетних или опасних материја или обучава другог за извршење или учествовање у извршењу тих дјела или даје средства или уступа просторе за обуку за њихово вршење.

(4) Објекти и друге непокретности, као и предмети или средства која су кориштена или су била намијењена за терористичку обуку и вршење терористичких дјела се одузимају.

Формирање и обучавање група ради придруживања страним терористичким организацијама

Члан 304.

(1) Ко врбује, позива, обучава, опрема, организује или на неки други начин мобилише појединце или групе лица са циљем придруживања страним паравојним или парополицијским формацијама које се баве терористичким активностима, казниће се казном затвора најмање три године.

(2) Ко пикупља финансијска или нека друга средства, сачињава планове или се договара с другима или врбује другога или предузме било коју другу радњу којом се стварају непосредни услови за извршење дјела из става 1. овог члана, казниће се казном затвора у трајању од двије до петнаест година.

(3) Ко јавно, путем средстава информисања или на било који други начин упути поруку јавности, која има за циљ подстицање другог на извршење дјела из става 1. овог члана,

казниће се казном затвора једне до десет година.

(4) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено од стране више лица која су се удружила за вршење овог дјела, учинилац ће се казнити казном затвора најмање пет година.

(5) Извршилац дјела из става 1. овог члана који открије групу или водеће чланове групе прије него је дјело откривено или је на тај начин спријечено извршење дјела, казниће се казном затвора од шест мјесеци до двије године, а може се и ослободити од казне.

(6) Објекти за обучавање, финансијска и сва друга средства која су кориштена или су била намијењена за вршење дјела из овог члана се одузимају.

Узимање талаца

Члан 305.

(1) Ко другог затвори, држи затвореног или му на други начин одузме или ограничи слободу кретања или га држи или пријети да ће га убити, повриједити или даље држати као таоца, с циљем да примора Републику Српску да што учини или не учини као изричити или прећутни услов за ослобађање таоца, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(2) Ако је усљед кривичног дјела из става 1. овог члана наступила смрт отетог лица, учинилац ће се казнити казном затвора најмање пет година.

(3) Ако је при извршењу кривичног дјела из става 1. овог члана учинилац отето лице с умишљајем лишио живота, казниће се казном затвора најмање десет година или казном дуготрајног затвора.

ГЛАВА XXIV

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ДРЖАВНИХ ОРГАНА

Спречавање службеног лица у вршењу службене радње

Члан 306.

(1) Ко силом или пријетњом да ће непосредно употријебити силу спријечи службено лице у вршењу службене радње коју је предузело у оквиру својих овлашћења или га на исти начин принуди на вршење службене радње, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ако је кривичним дјелом из става 1. овог члана службено лице злостављано или су му нанесене тјелесне повреде или је кривично дјело извршено пријетњом употребе оружја, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако је кривичним дјелом из ст. 1. и 2. овог члана службеном лицу нанесена тешка тјелесна повреда или су ова дјела извршена према службеном лицу приликом вршења послова безбједности, лишења слободе учиниоца кривичног дјела или чувања лица које је лишено слободе, учинилац ће казнити казном затвора од једне до десет година.

(4) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

(5) Ако је учинилац кривичног дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана био изазван противзаконитим или грубим поступањем службеног лица, може се ослободити казне.

Учествовање у групи која спријечи службено лице у вршењу службене радње
Члан 307.

(1) Ко учествује у групи људи која заједничким дјеловањем спријечи или покуша да спријечи службено лице у вршењу службене радње, или га на исти начин принуди на вршење службене радње, казниће се само за учествовање новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Организатор или вођа групе која изврши дјело из става 1. овог члана, казниће се казном затвора од једне до пет година.

Напад на службено лице у вршењу службене дужности
Члан 308.

(1) Ко нападне или озбиљно пријети да ће напасти службено лице у вршењу службене дужности, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Ако је при извршењу дјела из става 1. овог члана службеном лицу нанесена тјелесна повреда или му је пријећено употребом оружја, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

(4) Учиниолац дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана који је био изазван незаконитим или грубим поступањем службеног лица, може се ослободити од казне.

Противправно мијењање територијалне подјеле Републике Српске
Члан 309.

Ко употребом силе или озбиљне пријетње да ће употријебити силу или на други противправан начин измијени или покуша да измијени законом утврђену територијалну подјелу Републике Српске, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

Неовлаштено бављење одређеним занимањем
Члан 310.

Ко се неовлаштено бави одређеним занимањем за чије бављење је, по закону или другим прописима донијетим на основу закона, потребна дозвола надлежног органа, односно организације, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

Скидање или повреда службеног печата или знака
Члан 311.

(1) Ко скине или повриједи службени печат или знак који је овлаштено службено лице ставило ради осигурања предмета или просторије, или ко без скидања или повреде печата или знака уђе у такву просторију или отвори предмет на који је био стављен службени печат или знак, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

Одузимање или уништење службеног печата или службених списа

Члан 312.

(1) Ко противправно одузме, сакрије, уништи, оштети или на други начин учини неупотребљивим службени печат, књигу, спис или исправу која припада државном органу, предузећу, установи или другом правном лицу које врши јавна овлаштења или се код њих налази,

казниће се казном затвора до три године.

(2) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

Лажно представљање

Члан 313.

(1) Ко се у намјери да себи или другом прибави какву корист или да другом нанесе какву штету лажно представља као службено или војно лице, или неовлаштено носи какве знаке службеног или војног лица,

казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изврши какву радњу коју је овлаштено да изврши само одређено службено или војно лице.

Самовлашће

Члан 314.

(1) Ко самовласно прибавља неко своје право или право за које сматра да му припада, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ко самовласно прибавља неко своје право или право за које сматра да му припада употребом силе или озбиљне пријетње да ће напасти на живот или тијело, или у саставу групе,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Ко дјела из ст. 1. и 2. овог члана учини за другога, казниће се казном прописаном за та дјела.

(4) Гоњење за дјело из става 1. овог члана предузима се по приједлогу.

ГЛАВА XXV

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ СЛУЖБЕНЕ ДУЖНОСТИ

Злоупотреба службеног положаја или овлаштења

Члан 315.

(1) Службено или одговорно лице које искориштавањем свог службеног положаја или овлаштења, прекорачењем границе свог службеног овлаштења или неизвршењем своје службене дужности прибави себи или другом какву корист, другом нанесе какву штету или теже повриједи права другог,

казниће се казном затвора од једне до пет године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ,

учинилац ће се казнити казном затвора од једне до десет година, а

ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се казном затвора од три до петнаест година.

(3) Казнама из ст. 1. и 2. овог члана казниће се и страном службено лице или одговорно лице у страном правном лицу које има представништво или врши дјелатност у Републици

Српској, или лице које врши послове од јавног интереса ако је дјело извршено у периоду вршења његових овлашћења или дужности.

(4) Ако је дјело из ст. 1, 2. и 3. овог члана извршено при вршењу јавних набавки или на штету средстава буџета Републике Српске, јавних фондова или других јавних средстава, учинилац ће се казнити казном затвора најмање пет година.

Проневјера

Члан 316.

(1) Ко противправно присвоји новац, вриједносне папире или друге покретне ствари које су му повјерене или уопште на раду у државном органу или правном лицу, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако вриједност проневијерених ствари из става 1. овог члана не прелази износ од 300 КМ, а учинилац је ишао за тим да прибави малу вриједност, казниће се казном затвора до једне године.

(3) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се казном затвора од двије до десет година.

Превара у служби

Члан 317.

(1) Службено или одговорно лице које у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист подношењем лажних обрачуна или на други начин доведе у заблуду овлаштено лице да изврши незакониту исплату, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист у износу који прелази 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се казном затвора од двије до десет година.

Послуга

Члан 318.

Ко се неовлаштено послужи новцем, вриједносним хартијама или другим покретним стварима које су му повјерене у служби или уопште на раду у државном органу или правном лицу или ове ствари другом неовлаштено да на послугу, казниће се казном затвора до двије године.

Примање мита

Члан 319.

(1) Службено или одговорно лице које захтијева или прими поклон или другу корист или које прими обећање поклона или друге користи за себе или другог да у оквиру свог службеног овлашћења или у вези са својим службеним овлашћењем изврши службену радњу коју не би смјело извршити, или да не изврши службену радњу коју би морало извршити, казниће се казном затвора од двије до десет година.

(2) Службено или одговорно лице које захтијева или прими поклон или другу корист, или које прими обећање поклона или друге користи за себе или другог да у оквиру свог

овлаштења или у вези са својим овлаштењем изврши службену радњу коју би морало извршити, или да не изврши службену радњу коју не би смјело извршити, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(3) Службено или одговорно лице које последије извршења, односно неизвршења службене радње, наведене у ст. 1. и 2. овог члана, а у вези са њом, захтијева или прими поклон или другу корист, казниће се казном затвора до три године.

(4) Страно службено или одговорно лице које учини дјело из ст. 1, 2. и 3. овог члана казниће се казном за то дјело.

(5) Примљени поклон или имовинска корист стечена извршењем дјела из овог члана одузеће се.

Давање мита

Члан 320.

(1) Ко службеном или одговорном лицу учини, понуди или обећа поклон или другу корист да у оквиру свог службеног овлаштења или у вези са својим службеним овлаштењем изврши службену радњу коју не би смјело извршити или да не изврши службену радњу коју би морало извршити, или ко посредује при оваквом подмићивању службеног лица, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко службеном или одговорном лицу учини, понуди или обећа поклон или другу корист да у оквиру свог службеног овлаштења изврши службену радњу коју би морало извршити или да не изврши службену радњу коју не би смјело извршити, или ко посредује при оваквом подмићивању службеног лица, казниће се казном затвора до три године.

(3) Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примјењују се и када је мито дато, понуђено или обећано страном службеном или одговорном лицу.

(4) Учиниолац дјела из ст. 1. и 3. овог члана који је дјело пријавио прије него што је сазнао да је оно откривено, може се ослободити од казне.

(5) Дати поклон, односно друга корист која буде одузета од лица које је примило мито може се у случају из става 4. овог члана вратити лицу које је дало мито.

Трговина утицајем

Члан 321.

(1) Ко захтијева или прими награду или какву другу корист за себе или другог, непосредно или преко трећег лица, да кориштењем свог службеног или друштвеног положаја или стварног или претпостављеног утицаја, посредује да се изврши или не изврши нека службена радња, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(2) Ко другом непосредно или преко трећег лица понуди или да награду или какву другу корист да, кориштењем свог службеног или друштвеног положаја или стварног или претпостављеног утицаја, посредује да се изврши или не изврши нека службена радња, казниће се казном затвора до три године.

(3) Ко користећи свој службени или друштвени положај или стварни или претпостављени утицај посредује да се изврши службена радња која се не би смјела извршити или да се не изврши службена радња која би се морала извршити, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(4) Ко другом непосредно или преко трећег лица обећа, понуди или да награду или какву другу корист да, користећи свој службени или друштвени положај или стварни или претпостављени утицај, посредује да се изврши службена радња која се не би смјела извршити или да се не изврши службена радња која би се морала извршити,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(5) Ако је за посредовање из става 3. овог члана захтијевана или примљена награда или каква корист, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до дванаест година.

(6) Страно службено или одговорно лице које учини дјело из ст. 1. до 4. овог члана казниће се за то дјело.

(7) Награда или имовинска корист стечена извршењем дјела из овог члана одузеће се.

Несавјестан рад у служби

Члан 322.

(1) Службено лице које свјесним кршењем закона или других прописа, пропуштањем дужности надзора или на други начин очигледно несавјесно поступа у вршењу службе, иако је било свјесно или је било дужно и могло бити свјесно да усљед тога може наступити тежа повреда права другог или већа имовинска штета, па таква повреда или штета и наступи, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана дошло до тешке повреде права другог или наступила имовинска штета у износу који прелази 50.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

Одавање службене тајне

Члан 323.

(1) Службено лице које неовлаштено другом саопшти, преда или на други начин учини доступним податке који представљају службену тајну, или које прибавља такве податке у намјери да их преда непозваном лицу, казниће се казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко, у намјери да их неовлаштено употреби, на противправан начин дође до података који се чувају као службена тајна или ко такве податке без одобрења објави.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено из користољубља или у погледу нарочито повјерљивих података или ради објављивања или кориштења података у иностранству, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(4) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до једне године.

(5) Нема кривичног дјела из става 2. овог члана, ако ко службену тајну, чија је садржина супротна уставном поретку Републике Српске, објави или посредује у објављивању у намјери да јавности открије неправилности у организовању, дјеловању и вођењу службе, ако објава нема штетне посљедице за Републику Српску.

(6) Као службена тајна сматрају се подаци или документи који су законом, другим прописом или одлуком надлежног органа донесеним на основу закона проглашени службеном тајном и чије би одавање имало или могло да има штетне посљедице за службу.

Ненамјенско кориштење буџетских средстава

Члан 324.

Одговорно лице корисника буџетских средстава или одговорно лице у ванбуџетским фондовима које створи обавезе по било ком основу изнад висине расположивих средстава преко износа од 10.000 КМ у односу на износ утврђен буџетом, финансијским планом или актом надлежног органа, изузев оправданих обавеза на које не може утицати, казниће се казном затвора до три године.

Незаконито повлашћивање привредних субјеката

Члан 325.

(1) Службено или одговорно лице које на основу споразума погодује једном од привредних субјеката прилагођавањем услова јавне набавке или склопи уговор с понуђачем чија је понуда у супротности са условима из документације за надметање, казниће се казном затвора од једне до пет година и новчаном казном.

(2) Казном из става 1. овога члана казниће се и службено или одговорно лице које искористи положај или овлашћење повлашћивањем у давању, преузимању или уговарању послова за своју дјелатност или дјелатност лица са којима је интересно повезано.

Противзаконита наплата и исплата

Члан 326.

Службено или одговорно лице које од неког наплати нешто што овај није дужан да плати или наплати више него што је дужан да плати, или које при исплати или предаји ствари мање исплати, односно преда, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

Противзаконито ослобођење лица лишеног слободе

Члан 327.

Службено лице које противзаконито ослободи лице лишено слободе које му је повјерено на чување, или му помогне да побјегне, или му омогућава недозвољену везу или преписку ради припремања бјекства, казниће се казном затвора до три године.

Изнуђивање исказа

Члан 328.

(1) Службено лице које у вршењу службе употрејеби силу, пријетњу или друго недопуштено средство или недопуштен начин у намјери да изнуди исказ или неку другу изјаву од осумњиченог, односно оптуженог, свједока, вјештака или другог лица, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је изнуђивање исказа или изјаве праћено тешким насиљем или ако су услед изнуђеног исказа наступиле нарочито тешке посљедице за осумњиченог, односно оптуженог у кривичном поступку, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

Повреда људског достојанства злоупотребом службеног положаја или овлашћења

Члан 329.

Службено лице које у вршењу службе, злоупотребом свог положаја или овлашћења другог грубо злоставља, застрашује, тјелесно повриједи или уопште према њему поступа на начин којим се вријеђа људско достојанство, казниће се казном затвора до три године.

**Противзаконито присвајање ствари приликом вршења претресања или спровођења
извршења**
Члан 330.

(1) Службено лице које приликом претресања стана, просторија или лица, или приликом спровођења извршења у судском или управном поступку одузме покретну ствар у намјери да њеним присвајањем прибави себи или другом противправну имовинску корист, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјелом из става 1. одузета ствар велике вриједности, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

ГЛАВА XXVI
КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРАВОСУЂА

Непријављивање припремања кривичног дјела
Члан 331.

(1) Ко зна да се припрема извршење кривичног дјела за које се по закону може изрећи пет година затвора или тежа казна па у времену када је још било могуће спријечити његово извршење то не пријави, а дјело буде покушано или извршено, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ако није пријављено припремање кривичног дјела за које се по закону може изрећи казна дуготрајног затвора, учинилац ће се казнити казном затвора до три године.

(3) Нема кривичног дјела из става 1. овог члана ако дјело није пријавило лице коме је учинилац брачни друг, лице које са њим живи у трајној ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат или сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

(4) За дјело из става 2. овог члана може се блаже казнити учинилац који је с лицем које припрема извршење кривичног дјела у неком од односа из става 3. овог члана.

Непријављивање кривичног дјела или учиниоца
Члан 332.

(1) Ко зна да је неко лице учинило кривично дјело за које се по закону може изрећи казна затвора од десет година или дуготрајни затвор или само зна да је такво дјело учињено па то не пријави прије него што су дјело, односно учинилац откривени, казниће се казном затвора до три године.

(2) Службено лице које свјесно пропусти да пријави кривично дјело за које је сазнало у вршењу своје дужности, ако се за то дјело по закону може изрећи пет година затвора или тежа казна, а дјело се гони по службеној дужности, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Нема кривичног дјела из ст. 1. и 2. овог члана ако дјело није пријавило лице коме је учинилац брачни друг, лице које са њим живи у ванбрачној заједници, сродник по крви у

правој линији, брат, сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници, као и бранилац или вјерски исповједник учиниоца.

Помоћ учиниоцу послје извршеног кривичног дјела

Члан 333.

(1) Ко крије учиниоца кривичног дјела које се гони по службеној дужности или му прикривањем оруђа, трагова или на други начин помаже да не буде откривен, или ко крије осуђено лице или предузима друге радње којима се иде за тим да се не изврши казна, изречена мјера безбједности, или да се не примјене васпитне заводске мере, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ко пружи помоћ учиниоцу кривичног дјела за које је прописана казна затвора преко пет година, казниће се казном затвора до три године.

(3) Ко пружи помоћ учиниоцу кривичног дјела за које је прописана казна дуготрајног затвора, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(4) Казна за дјело из става 1. овог члана не може бити тежа ни по врсти ни по висини од казне прописане за кривично дјело у погледу којег је пружена помоћ.

(5) Нема кривичног дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана ако је помоћ пружило лице коме је учинилац брачни друг, лице које са њим живи у ванбрачној заједници, сродник по крви у правој линији, брат, сестра, усвојилац или усвојеник, као и брачни друг неког од наведених лица, односно лице које са неким од њих живи у трајној ванбрачној заједници.

Лажно пријављивање кривичног дјела

Члан 334.

(1) Ко пријави неко лице да је учинило кривично дјело за које се гони по службеној дужности, а зна да то лице није учинилац, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко подметањем трагова кривичног дјела или на други начин изазове покретање кривичног поступка због кривичног дјела за које се гони по службеној дужности против лица за које зна да није учинилац тог дјела.

(3) Ко сам себе пријави да је учинио какво кривично дјело за које се гони по службеној дужности, иако га није учинио, казниће се новчаном казном или казном затвора до шест мјесеци.

(4) Казном из става 3. овог члана казниће се и ко пријави да је учињено кривично дјело за које се гони по службеној дужности, иако зна да то дјело није учињено.

Давање лажног исказа

Члан 335.

(1) Свједок, вјештак, преводилац или тумач који да лажан исказ у поступку пред судом, у дисциплинском, прекршајном или управном поступку или другом законом прописаном поступку, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и странка која приликом извођења доказа саслушањем странака у судском или управном поступку да лажан исказ, а на овом исказу је заснована одлука донесена у том поступку.

(3) Ако је лажан исказ дат у кривичном поступку, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако су усљед дјела из става 3. овог члана наступиле особито тешке посљедице за окривљеног, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(5) Ако учинилац добровољно опозове свој лажни исказ прије него што се донесе коначна одлука, казниће се новчаном казном, а може се и ослободити од казне.

Спречавање доказивања

Члан 336.

(1) Ко у намјери да спријечи или отежа доказивање сакрије, уништи или оштети или учини неупотребљивим туђи предмет или исправу која служи као доказ, или помјери или премјести какав гранични камен, земљомјерни знак или уопште какав знак о својини на непокретности, или ко у истој намјери овакав знак лажно постави, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ко свједока или вјештака у судском, управном, прекршајном или дисциплинском поступку, силом, пријетњом или на други начин принуди, или обећањем поклона или какве друге користи наведе да да лажан исказ, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет године.

Повреда тајности поступка

Члан 337.

(1) Ко неовлаштено открије оно што је сазнао у судском, прекршајном, управном или другом законом прописаном поступку, а што се по закону не може објавити или је одлуком суда или надлежног органа проглашено као тајна, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ко без дозволе суда објави ток кривичног поступка који се води против малолетника, његово име или одлуку која је у том поступку донесена, казниће се казном затвора до три године.

Одавање идентитета свједока под заштитом

Члан 338.

Судија или друго службено лице које је учествовало у саслушању свједока под заштитом у кривичном поступку, који учини доступним неовлаштеној особи податке о идентитету свједока под заштитом, казниће се казном казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Напад на судију и јавног тужиоца

Члан 339.

(1) Ко нападне или озбиљно пријети да ће напасти судију или тужиоца у вези са вршењем судијске или тужилачке дужности, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(2) Ко примјеном силе, пријетњом употребе силе или на други начин омета или спријечи судију или тужиоца у вршењу судијске или тужилачке дужности,

казниће се казном затвора од једне до пет година.

(3) Ако је при извршењу дјела из ст. 1. и 2. овог члана неком лицу нанесена тешка тјелесна повреда или је дјело извршено пријетњом убиством, отмицом, употребом оружја или у саставу групе,

учинилац ће се казнити казном затвора од двије до дванаест година.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. или 3. овог члана наступила смрт неког лица, учинилац ће се казнити казном затвора најмање осам година.

Повреда угледа суда

Члан 340.

(1) Ко у поступку пред судом изложи порузи суд или судију или ко исто дјело изврши писменим поднеском суду,

казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана изврши путем средстава јавног информисања или друштвених мрежа,

казниће се казном затвора од једне до три године

Неизвршење судске одлуке

Члан 341.

(1) Службено или одговорно лице које свјесно не поступи по правноснажној судској одлуци,

казниће се казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и службено лице или одговорно лице које одбије да изврши одлуку Уставног суда РС коју је дужно да изврши.

(3) Ако су усљед дјела из претходних ставова настале теже повреде права другог или значајна материјална штета,

учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

Кршење судске одлуке о забрани вршења дужности или занимања

Члан 342.

Ко другоме омогући обављање занимања, дјелатности или дужности иако зна да му је правноснажном судском одлуком била изречена мјера безбједности забране вршења дужности, занимања или позива или заштитна мјера забране вршења одређених дужности, или је таква забрана настала као правна посљедица осуде, казниће се казном затвора до једне године.

Побуна лица лишених слободе

Члан 343.

(1) Лица која су на основу закона лишена слободе, која се скупе у намјери да се насилно ослободе, или да заједнички нападну лица чијем су надзору повјерена, или да их силом или пријетњом да ће непосредно употријебити силу принуде да учине или пропусте нешто што је противно њиховој дужности,

казниће се казном затвора до три године.

(2) Учесници у дјелу из става 1. овог члана који употријебе силу или озбиљну пријетњу,

казниће се казном затвора од једне до пет година.

(3) Извршилац дјела из става 1. који добровољно одустане од побуне прије употребе силе или озбиљне пријетње, ослободиће се од казне.

Бјекство лица лишеног слободе

Члан 344.

Лице лишено слободе на основу закона које употребом силе против неког лица или пријетњом да ће непосредно напасти на живот или тијело побјегне, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Омогућавање бјекства лицу лишеном слободе

Члан 345.

(1) Ко силом, пријетњом, обманом или на други начин омогући бјекство лицу које је на основу закона лишено слободе, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана извршено у групи или је омогућено бјекство више лица, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

Повреда закона од стране судије или тужиоца

Члан 346.

(1) Судија или јавни тужилац који у кривичном поступку у намјери да прибави себи или другом какву корист или да другом нанесе какву штету, донесе незакониту одлуку или на други начин прекрши закон, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Истом казном казниће се и судија Уставног суда Републике Српске који у поступку пред Уставним судом изврши дјело из става 1. овог члана.

ГЛАВА XXVII

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ПРАВНОГ САОБРАЋАЈА

Фалсификовање исправе

Члан 347.

(1) Ко направи лажну исправу или преиначи праву исправу у намјери да се таква употреби као права или ко такву исправу употреби као праву или је прибави ради употребе, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ко направи лажну јавну исправу, тестамент, мјеницу, чек, јавну или службену књигу или другу књигу која се мора водити на основу закона, или ко преиначи такву праву исправу или ко такву лажну или преиначену исправу стави у оптицај, или је држи ради тога да је употреби или је употреби као праву, казниће се казном затвора до пет година.

(3) Покушај дјела из става 1. овог члана је кажњив.

Посебни случајеви фалсификовања исправе

Члан 348.

Казном из члана 347. став 1. овог законика казниће се:

- 1) ко какву хартију, бланкет или какав други предмет на коме је неко лице ставило свој потпис неовлаштено попуни каквом изјавом која има вриједност за правне односе,
- 2) ко другог обмане у садржају какве исправе и овај стави свој потпис на ту исправу, држећи да се потписује под какву другу исправу или под какав други садржај,
- 3) ко исправу изда у име неког лица без његовог овлаштења или у име лица које не постоји,
- 4) ко као издавалац исправе уз свој потпис стави да има какав положај, звање или чин, а овај има битни утицај на доказну снагу исправе,
- 5) ко исправу начини на тај начин што неовлаштено употреби прави печат или знак.

Фалсификовање или уништавање службене исправе

Члан 349.

(1) Службено или одговорно лице које у службену или пословну исправу, књигу или спис унесе неистините податке или не унесе какав важан податак, или својим потписом, односно службеним печатом овјери службену или пословну исправу, књигу или спис са неистинитом садржином, или које својим потписом, односно службеним печатом омогући прављење такве исправе, књиге или списка са неистинитом садржином, казниће се казном затвора до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и службено или одговорно лице које неистиниту службену или пословну исправу, књигу или спис употреби у служби или пословању као да су истинити, или које службену или пословну исправу, књигу или спис уништи, прикрије, у већој мјери оштети или на други начин учини неупотребљивом.

Израда, набављање, посједовање, продаја или давање на употребу средстава за фалсификовање исправа

Члан 350.

(1) Ко израђује, набавља, посједује, продаје или даје на употребу средства за фалсификовање исправа, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Средства за фалсификовање одузеће се.

Навођење на овјеравање неистинитог садржаја

Члан 351.

(1) Ко довођењем у заблуду наведе надлежни орган да у јавној исправи, записнику или књизи овјери нешто неистинито што има да служи као доказ у правном саобраћају, казниће казном затвора до двије године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко овакву исправу, записник или књигу употреби иако зна да су неистинити.

Издавање и употреба неистинитог љекарског или ветеринарског увјерења

Члан 352.

(1) Љекар или ветеринар који изда неистинито љекарско, односно ветеринарско увјерење иако зна да је неистинито,

казниће казном затвора до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко употреби неистинито љекарско, односно ветеринарско увјерење иако зна да је неистинито.

Фалсификовање и употреба хартија од вриједности

Члан 353.

(1) Ко направи лажне хартије од вриједности или преиначи праве хартије од вриједности у намјери да их употреби као праве или да их другом да на употребу, или ко такве лажне хартије употреби као праве или их у тој намјери прибави, казниће се новчаном казном и казном затвора до двије године.

(2) Ако укупан износ на који гласе хартије од вриједности из става 1. овог члана прелазе 10.000 КМ,

учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се казном затвора од двије до десет година.

(3) Ко лажне хартије од вриједности које је примио као праве, па сазнавши да су лажне, стави у промет,

казниће се казном затвора до једне године.

(4) Лажне хартије од вриједности одузеће се.

Фалсификовање кредитних картица и картица за безготовинско плаћање

Члан 354.

(1) Ко направи лажну кредитну или картицу за безготовинско плаћање или ко преиначи такву праву картицу у намјери да је употреби као праву или ко такву лажну картицу употреби као праву, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ако је учинилац дјела из става 1. овог члана употребом картице прибавио имовинску корист,

казниће се казном затвора до три године.

(3) Ако је учинилац дјела из става 1. овог члана прибавио имовинску корист у износу који прелази 10.000 КМ,

казниће се затвором од једне до осам година, а

ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се казном затвора од двије до десет година.

Фалсификовање знакова за вриједност

Члан 355.

(1) Ко направи лажне знакове за вриједност или ко преиначи који од правих знакова у намјери да их употреби као праве или да их другоме да на употребу или ко такве лажне знакове употреби као праве, или их у тој намјери прибави, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ако укупна вриједност знакова из става 1. овог члана прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година, а

ако тај износ прелази 50.000 КМ,

казниће се казном затвора од једне до осам година.

(3) Ко одстрањивањем жига којим се знаци за вриједност поништавају или којим другим начином иде за тим да ради поновне употребе овим знацима да изглед као да нису употребљени, или ко употребљене знакове поново употреби или прода као да важе, казниће се казном затвора до једне године.

(4) Лажни знакови за вриједност одузеће се.

Прављење, набављање и давање другом средстава за фалсификовање
Члан 356.

(1) Ко прави, набавља, посједује, продаје или даје другом на употребу средства за прављење лажног новца или лажних хартија од вриједности, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Ко прави, набавља, посједује, продаје или даје другом на употребу средства за прављење лажних знакова за вриједност, казниће се казном затвора до двије године.

(3) Средства из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

Фалсификовање знакова за обиљежавање робе, мјера и тегова
Члан 357.

(1) Ко у намјери да их употреби као праве направи лажне печате, жигове, марке или друге знакове за обиљежавање домаће или стране робе којима се жигоше злато или други племенити метали, дрво, стока или каква друга роба, или ко у истој намјери такве праве знакове преиначи или ко такве лажне знакове употреби као праве, казниће се казном затвора до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изврши фалсификовање мјера или тегова.

(3) Ко прави, набавља, продаје или даје другом на употребу средства за прављење знакова за обиљежавање робе, лажних мјера и тегова, казниће се казном затвора до двије године.

(4) Лажни знаци, мјере и тегови одузеће се.

ГЛАВА XXVIII
КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ЈАВНОГ РЕДА И МИРА

Изазивање нереди
Члан 358.

(1) Ко учествује у групи већег броја лица који насиљем према другим лицима, објектима или стварима или озбиљном пријетњом да ће извршити насиље, угрожава јавни ред и мир, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено према већем броју лица, из мржње, уз употребу оружја или опасног оруђа или је неком лицу нанесена тешка тјелесна повреда или је проузрокована знатна имовинска штета, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(3) Ако је дјелом из става 1. проузрокована штета великих размјера или је наступила смрт неког лица, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до дванаест година.

(4) Неће се казнити учесник дјела из ст. 1. и 2. овог члана који се на захтјев службеног лица удаљи из групе прије него је извршено насиље.

Јавно изазивање и подстицање насиља и мржње

Члан 359.

(1) Ко путем штампе, радија, телевизије, компјутерског система или друштвене мреже, на јавном скупу или јавном мјесту или на други начин јавно позива, изазива или подстиче или учини доступним јавности летке, слике или неке друге материјале којима се позива на насиље или мржњу усмјерену према одређеном лицу или групама због њихове националне, расне, вјерске или етничке припадности, боје коже, пола, сексуално одређујуће, инвалидитета, родног идентитета, поријекла или каквих других особина, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено принудом, злостављањем, угрожавањем сигурности, излагањем поруци националних, етничких или вјерских симбола, оштећењем туђих ствари, скрнављењем споменика, спомен-обилежја или гробова, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(3) Ако је услед дјела из ст. 1. и 2. овог члана дошло до нереди, насиља или других тешких посљедица за заједнички живот народа и осталих који живе у Републици Српској, казниће се казном затвора од двије до дванаест година.

(4) Материјал и предмети који носе поруке из става 1. овог члана, као и средства за њихову израду, умножавање или растурање, одузеће се.

Израђивање и набављање оружја и средстава намијењених за извршење кривичних дјела

Члан 360.

(1) Ко оружје, експлозивне материје или средства потребна за њихово справљање или отрове, за које зна да су намијењени за извршење кривичног дјела, израђује, држи, набавља или другом омогућава да до њих дође, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ко направи или другом уступи лажни кључ, отпирач или неко друго средство за проваљивање иако зна да је намијењено за извршење кривичног дјела, казниће се казном затвора до двије године.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се ко изради, прибави, прода или да на кориштење упутство или средство које је намијењено за улажење у компјутерски систем.

(4) Предмети из ст. 1, 2. и 3. овог члана и средства за њихово прављење, преношење и растурање, одузеће се.

Недозвољена производња и промет оружја или експлозивних материја

Члан 361.

(1) Ко неовлаштено изради, преправи, држи, прода, набави, врши размјену, унесе у земљу или из ње изнесе, ватрено, хемијско, биолошко или нуклеарно оружје, муницију или експлозивне материје, или какво друго борбено средство чије израђивање, набављање, продаја, ношење или држање грађанима уопште није дозвољено или је ограничено, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је предмет дјела из става 1. овог члана оружје, муниција или експлозивне материје или друга борбена средства у већој количини или вриједности или је у питању оружје или друга борбена средства велике разорне моћи и опасности, или је дјело извршено у скупини, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до десет година.

(3) Ко неовлаштено изради, прибави, држи, прода, врши размјену, унесе у земљу или из ње изнесе саставне, односно резервне дијелове оружја, муниције, експлозивних материја

или каквих других борбених средстава или опреме, материјал или дијелове за које зна да ће бити употријебљени за производњу или употребу предмета из ст. 1. и 2. овог члана, казниће се за дјело из става 1. овог члана казном затвора до три годин, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(4) Ко неовлашћено на јавном мјету носи ватрено оружје чије је набављање грађанима дозвољено, а за које нема оружни лист, односно дозволу за држање оружја, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

(5) Предмети из ст. 1, 2. 3. и 4. овог члана и средства за њихово прављење, преношење и растурање, одузеће се.

Насилничко понашање

Члан 362.

(1) Ко грубим вријеђањем или злостављањем другог, вршењем насиља, изазивањем туче или на други начин значајније угрожава спокојство грађана или теже ремети јавни ред и мир, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено у групи или је дошло до тежег злостављања или понижавања већег броја лица или је при изврешњу дјела неком лицу нанесена тјелесна повреда, учинилац ће се казнити казном затвора од шест месеци до пет година.

Насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу

Члан 363.

(1) Ко физички нападне или се физички обрачунава са учесницима спортске приредбе или јавног скупа, врши насиље или оштећује имовину веће вриједности приликом доласка или одласка са спортске приредбе или јавног скупа, унесе у спортски објекат или баца на спортски терен, међу гледаоце или учеснике јавног скупа предмете, пиротехничка средства или друге експлозивне, запаљиве или штетне супстанце које могу да изазову тјелесне повреде или угрозе здравље учесника спортске приредбе или јавног скупа, неовлаштено уђе у спортски терен или дио гледалишта немијењен противничким навијачима и изазове насиље, оштећује спортски објекат, његову опрему, уређаје и инсталације, својим понашањем или паролама на спортској приредби или јавном скупу изазива националну, расну, вјерску или другу мржњу или нетрпељивост засновану на неком дискриминаторном основу усљед чега дође до насиља или физичког обрачуна са учесницима, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено од стране групе, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(3) Коловођа групе која изврши дјело из става 1. овог члана, казниће се казном затвора од три до дванаест година.

(4) Ако је извршењем дјела из става 1. овог члана дошло до нереди у које је неком лицу нанесена тешка тјелесна повреда или је оштећена имовина веће вриједности, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година.

(5) Службено или одговорно лице које при организовању спортске приредбе или јавног скупа не предузме мјере обезбјеђења како би се онемогућио или спријечио неред, па усљед тога буду угрожени живот или тијело већег броја људи или имовина веће вриједности, казниће се казном затвора до три године и новчаном казном.

(6) Извршиоцу дјела из ст. 1. до 4. овог члана која су извршена на спортској приредби изрећи ће се мјера безбједности забране присуствовања одређеним спортским приредбама.

(7) Ко прекрши мјеру безбједности из став 6. овог члана,

казниће се казном затвора до шест мјесеци.

Договор за извршење кривичног дјела
Члан 364.

Ко се са другим договори да изврши кривично дјело за које се може изрећи казна затвора од пет године или тежа казна, казниће се казном затвора до једне године.

Удруживање ради вршења кривичних дјела
Члан 365.

(1) Ко организује или руководи групом која има за циљ вршење кривичних дјела за која је прописана казна затвора од три године или тежа казна, ако законом за такво организовање није предвиђена тежа казна, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ко организује или руководи организованом криминалном групом која има за циљ вршење кривичних дјела предвиђених овим закоником, ако законом за такво организовање није предвиђена тежа казна казниће се казном затвора од једне до осам година.

(3) Припадник групе из става 1. овог члана казниће се казном затвора до три године, а припадник организоване криминалне групе из става 2. овог члана, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(4) Ако се дјело из ст. 1. и 2. овог члана односи на групу или организовану криминалну групу која има за циљ вршење кривичних дјела за које се може изрећи казна затвора од двадесет година или казна дуготрајног затвора, организатор групе или организоване криминалне групе ће се казнити казном затвора најмање пет година, а припадник групе или организоване криминалне групе казном затвора од једне до десет година.

(5) Организатор групе или организоване криминалне групе из ст. 1, 2. и 4. овог члана који правовремено пријави или открије групу или организоване криминалне групе или који откривањем групе или организоване криминалне групе или на неки други начин спријечи извршење кривичног дјела ради чијег вршења је група или организована криминална група организована, казниће се казном затвора до три године, а може се и ослободити од казне.

(6) Припадник групе или организоване криминалне групе из ст. 3. и 4. овог члана који открије групу или организовану криминалну групу прије него што је у њиховом саставу или за њих учинио неко кривично дело ради чијег извршења је група или организована криминална група организована или који открије водеће чланове групе или организоване криминалне групе, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године, а може се и ослободити од казне.

Извршење кривичног дјела у саставу криминалног удружења
Члан 366.

(1) Ко у саставу групе или организоване криминалне групе изврши кривично дјело прописано овим закоником, ако за поједино кривично дјело није предвиђена тежа казна, казниће се казном затвора од једне до петнаест година.

(2) Ко у саставу групе или организоване криминалне групе изврши кривично дјело прописано овим закоником за које је прописана казна затвора од три године или тежа казна, ако за поједино кривично дјело није предвиђена тежа казна,

казниће се казном затвора најмање три године.

(3) Ко организује или руководи групом или организованом криминалном групом које заједничким дјеловањем изврше кривично дјело прописано овим закоником, казниће се казном затвора најмање осам година или дуготрајним затвором.

(4) Припадник групе или организоване криминалне групе која заједничким дјеловањем изврше кривично дјело прописано овим закоником, ако за поједино кривично дјело није прописана тежа казна, казниће се казном затвора од једне до десет година.

(5) Припадник групе или организоване криминалне групе из ст. 1. до 4. овог члана, који правовремено пријави или открије групу или организовану криминалну групу или њихове водеће чланове прије него што је у њиховом саставу или за њих учинио неко кривично дјело ради чијег извршења је група или криминално удружење организовано, казниће се казном затвора до двије године, а може и се ослободити казне.

Учествовање у групи која изврши кривично дјело

Члан 367.

(1) Ко учествује у групи која заједничким дјеловањем изврши какво насиље према људима, уништи или оштети имовину веће вриједности, или учини неко друго тешко насиље, или која покуша да изврши таква кривична дјела, казниће се за само учествовање казном затвора до три године.

(2) Ако је при дјеловању групе из става 1. овог члана једно или више лица лишено живота или тешко тјелесно повријеђено, учесник групе за само учествовање казниће се казном затвора од једне до пет година.

(3) Организатор или вођа групе која изврши дјело из ст. 1. и 2. овог члана, казниће се казном затвора од једне до осам година.

Коцкање

Члан 368.

(1) Ко неовлаштено организује коцку или друге игре на срећу које су забрањене, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко за награду ставља на располагање просторије ради коцкања или на други начин за награду омогућава коцкање.

(3) Ко се при коцки послужи лажним или обиљеженим картама или другом обманом, казниће се казном затвора до двије године и новчаном казном.

(4) Предмети коцке, као и новац затечен при коцки, одузеће се.

Повреда гроба или умрлог лица

Члан 369.

(1) Ко неовлаштено прекопа, разруши, оштети или грубо повриједи гроб или друго мјесто у коме се умрли сахрањују или на неки други начин грубо повриједи спомен на умрле, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ко неовлаштено ископа, однесе, оштети, премјести или сакрије тијело, дио тијела или пепео умрлог лица или ко на неки други начин оскрнави тијело умрлог или посмртне остатке, казниће се казном затвора до три године.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана учињено према два или више гробова или га је извршило више лица или је учињено на нарочито увредљив начин или из мржње, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет године.

ГЛАВА XXIV КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Загађивање животне средине Члан 370.

(1) Ко противно прописима о заштити, очувању и унапређењу животне средине загади ваздух, земљиште или воду у већој мјери или на ширем простору, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Ако је услед дјела из става 1. овог члана дошло до уништења или знатног оштећења шумских и других биљних заједница и њихових станишта на ширем простору или је животна средина загађена у тој мјери да је угрожено здравље људи или животиња, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора до двије године, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора од шест мјесеци до три године.

Загађивање животне средине отпадним материјама Члан 371.

(1) Ко противно прописима прерађује, одлаже, одбацује, сакупља, складишти, увози, извози или превози опасан отпад, нуклеарни материјал или друге радиоактивне супстанце или опасне материје или у томе посредује или са њима поступа на начин који може трајније или у знатној мјери угрозити квалитет ваздуха, земљишта, воде или шума, или у знатној мјери или на ширем подручју угрозити биљке или животиње, или угрозити живот или здравље људи, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Ко злоупотребом свог службеног положаја или овлаштења одобри вршење радњи из става 1. овог члана, казниће се казном затвора од двије до осам година.

(5) Ако је услед дјела из ст. 1. и 3. овог члана дошло до уништења животињског или биљног свијета великих размјера или до загађења животне средине у тој мјери да је тиме створена опасност за живот или здравље људи, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора од једне до пет година.

Угрожавање животне средине буком или нејонизирајућим зрачењем Члан 372.

(1) Ко противно прописима производи буку или нејонизирајуће зрачење које може бити опасно по живот или здравље људи, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Ако је кривично дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора до једне године.

Угрожавање животне средине непрописним грађењем објеката и постројења Члан 373.

(1) Ко противно прописима изгради, стави у погон или управља постројењем у којем се одвијају опасни поступци или у којем се чувају или се користе опасне супстанце или средства за њихово справљање које могу у знатној мјери угрозити квалитет ваздуха, земљишта или вода или у знатној мјери или на ширем подручју угрозити животиње или биље или угрозити живот или здравље људи, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Службено или одговорно лице које противно прописима дозволи изградњу, стављање у погон или употребу таквих објекта или постројења, казниће се казном затвора од двије до осам година.

Оштећење објеката и уређаја за заштиту животне средине

Члан 374.

(1) Ко оштети, уништи, уклони или на други начин учини неупотребљивим објекте, опрему или уређаје за заштиту животне средине, ради чега је дошло до загађења ваздуха, воде или земљишта у већој мјери или на ширем простору, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до три године.

(2) Ако је услед дјела из става 1. овог члана дошло до уништења животињског или биљног свијета великих размјера или до загађења животне средине у тој мјери да је тиме створена опасност за живот или здравље људи, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до осам година.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до три године.

Уништење или оштећење заштићених природних вриједности или добара

Члан 375.

(1) Ко противно прописима уништи, хвата, узима или посједује заштићене врсте животиња, биљака или неку другу заштићену природну вриједност или заштићено добро, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено према строго заштићеној дивљој врсти животиња или биљака, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(3) Ако је уништено или оштећено природно добро или вриједност од изузетног значаја, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до осам година.

(4) Ако су дјела из ст. 1, 2 и 3. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора до једне године, за дјело из става 2. овог члана казном затвора од шест мјесеци до три године, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора од једне до пет година.

Уништење станишта

Члан 376.

(1) Ко противно прописима уништи или изазове знатно пропадање станишта заштићене врсте животиња или биљака, казниће се казном затвора до три године.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана изврши према станишту, односно подручју размножавања, подизања младих, миграције или хибернације строго заштићене дивље врсте животиња или биљака, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко уништи или изазове знатно пропадање станишта у заштићеном подручју природе или на еколошки значајном подручју.

(4) Ко дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана изврши из нехата, казниће се за дјело из става 1. овог члана казном затвора до једне, а за дјела из ст. 2. и 3. овог члана казном затвора до три године.

Производња штетних средстава за лијечење животиња

Члан 377.

(1) Ко произведе ради продаје или стави у промет средства за лијечење или за спречавање заразе код животиња, која су опасна за њихов живот или здравље, казниће се казном затвора до од шест мјесеци до три године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана проузроковано угинуће животиња или друга знатна штета, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора до једне године.

Загађивање хране и воде за исхрану, односно напајање животиња

Члан 378.

(1) Ко каквом штетном материјом загади храну или воду која служи за исхрану или напајање животиња и тиме доведе у опасност њихов живот или здравље, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко каквом штетном материјом загади воду у рибаку, језеру, ријечи или каналу или порибљавањем из заражених вода проузрокује опасност за опстанак риба или других водених животиња.

(3) Ако је дјелима из ст. 1. и 2. овог члана проузроковано угинуће већег броја животиња или риба у већој вредности, учинилац ће се казнити казном затвора једне до пет година.

(4) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора до једне године.

Противзаконито изношење и уношење строго заштићених биљака или животиња или генетски модификованих организама

Члан 379.

(1) Ко противно прописима тргује, увози, извози, уноси, износи посебно заштићену врсту биљака или животиња, њихове дијелове и деривате, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Ко противно прописима пренесе преко границе жив генетски модификован организам или уведе жив генетски модификован организам или страну дивљу врсту микроорганизама, биљака или животиња у животну средину у којој природно не опстају и тиме нанесе знатну или трајну штету природи, казниће се казном затвора од једне до пет година.

Угрожавање озонског омотача

Члан 380.

(1) Ко противно прописима производи, увози, извози, ставља у промет или користи супстанце које оштећују озонски омотач,

казни ће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана извршено нехатно, учинилац ће се казнити затвором до двије године.

Непоступање по прописима за сузбијање болести животиња и биља

Члан 381.

(1) Ко не поступи по прописима и наредбама којима надлежно државно тијело одређује мјере за сузбијање или спречавање заразне болести код животиња или биља и тиме изазове опасност од ширења те болести или њених узрочника или биљних штеточина, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко за вријеме трајања опасности од болести и штеточина које могу угрозити биљни свијет не поступи по прописима и наредбама којима се одређују мјере за сузбијање или спречавање болести, односно штеточина.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила знатна штета, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(4) Ако је дјело из ст. 1, 2. и 3. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора до двије године.

Несавјесно поступање у промету пестицида

Члан 382.

Ко стави пестициде у промет без дозволе или изда други пестицид умјесто прописаног ако замјена није дозвољена или на други начин несавјесно поступа у промету пестицида и тиме изазове опасност за живот или здравље људи или за животну средину, казниће се новчаном казном или казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Несавјесно пружање ветеринарске помоћи

Члан 383.

(1) Ветеринар или овлаштени ветеринарски помоћник који при пружању ветеринарске помоћи пропише или примијени очигледно неподобно средство или очигледно неправилан начин лијечења или уопште несавјесно поступа при лијечењу и тиме проузрокује угинуће стоке или угинуће живине у већем броју, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити казном затвора до двије године.

Неовлаштено обављање ветеринарских услуга

Члан 384.

Лице које нема прописану стручну спрему, а обавља послове здравствене заштите животиња или друге ветеринарске захвате, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Уништење засада

Члан 385.

Ко каквом шкодљивом материјом изазове уништење биља, воћака или других засада и тиме нанесе штету већих размјера, казниће казном затвора од шест мјесеци до три године.

Неизвршење одлуке о мјерама заштите животне средине

Члан 386.

(1) Службено или одговорно лице које не поступи по одлуци надлежног органа о предузимању мјера заштите животне средине, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) При изрицању условне осуде суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме мјере које је надлежни орган одредио.

Уношење опасних материја у Републику Српску

Члан 387.

(1) Ко противно прописима унесе у Републику Српску радиоактивне или друге материје или отпатке штетне за живот или здравље људи, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(2) Ко злоупотребом свог положаја или овлаштења противно прописима омогући да се у Републику Српску унесу материје или отпаци из става 1. овог члана, казниће се затвором од двије до осам година година.

Пустошење шума

Члан 388.

(1) Ко противно прописима или наредбама надлежних органа врши сјечу или крчење шума, или ко подбјељује стабла или на други начин пустоши шуму или обори више стабала у парку или дрвореду, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Ко дјело из става 1. овог члана учини у заштитној шуми, националном парку или у другим шумама са посебном намјеном, казниће се казном затвора од једне до пет година.

Изазивање пожара

Члан 389.

(1) Ко изазове шумски пожар усљед којег наступи штета великих размјера, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изазове пожар у заштићеној шуми, националном парку, воћњаку или другој шуми са специјалном намјеном, или житним пољима.

(3) Ко дјело из ст. 1. и 2. овог члана учини нехатно, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

Мучење и убијање животиња

Члан 390.

(1) Ко животиње тешко злоставља или их излаже непотребним или дуготрајним патњама или страдањима или их противно прописима убија, разара њихова станишта у већој мјери или на ширем простору, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана дошло до угинућа већег броја животиња које припадају посебно заштићеним животињским врстама, учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци пет година.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора до шест мјесеци, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора до двије године.

Изношење у иностранство строго заштићене биљне или животињске врсте

Члан 391.

Ко противно прописима извезе или изнесе у иностранство строго заштићене биљну или животинску врсту, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

Неовлаштено заузимање добара од општег значаја

Члан 392.

Ко у намјери посједовања и кориштења заузме некретнину која је проглашена као добро од општег значаја, споменик културе, природна ријеткост или друго природно богатство, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година и новчаном казном.

Незаконит лов

Члан 393.

(1) Ко лови дивљач за вријеме ловостаја, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ко неовлаштено лови у забрањеном ловишту, убије или рани дивљач или је ухвати живу, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Ако је дјело из става 2. овог члана учињено према високој дивљачи, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(4) Ко лови ријетку или проријеђену врсту дивљачи чији је лов забрањен или ко лови без посебне дозволе одређену врсту дивљачи за чији је лов потребна таква дозвола, или ко лови на начин или средствима којима се дивљач масовно уништава, казниће се казном затвора од двије до осам година.

(5) Уловљена дивљач и средства употребљена за лов, одузеће се.

Незаконит риболов

Члан 394.

(1) Ко лови рибу и друге слатководне животиње у вријеме када је то забрањено или на подручјима на којима је то забрањено или ко лови рибу и друге слатководне животиње експлозивом, електричном струјом, отровом, средством за омамљивање и тиме проузрокује угинуће рибе или ко лови рибу на начин штетан за њено расплођавање, казниће се казном затвора до двије године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана проузроковано угинуће рибе или других слатководних животиња у већим размјерама,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Улов и средства за риболов, одузеће се.

ГЛАВА XXX

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ ОПШТЕ СИГУРНОСТИ ЉУДИ И ИМОВИНЕ

Изазивање опште опасности

Члан 395.

(1) Ко пожаром, поплавом, експлозијом, отровом или отровним гасом, јонизирајућим или радиоактивним зрачењем, моторном силом, електричном или другом енергијом, пуцањем из ватреног оружја или каквом другом општеопасном радњом или општеопасним средством, изазове опасност за живот људи или за имовину већег обима, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и службено или одговорно лице које не постави прописане уређаје за заштиту од пожара, експлозије, поплаве, отрова, отровних гасова или јонизирајућих или радиоактивних зрачења, електричне енергије или других опасних средстава, или ове уређаје не одржава у исправном стању, или их у случају потребе не стави у дејство, или уопште не поступа по прописима или техничким правилима о заштитним мјерама, и тиме изазове опасност за живот људи и имовину већег обима.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана извршена на мјесту где је окупљен већи број људи, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(4) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(5) Ако су дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана учињена из мржње, учинилац ће се казни ти казном затвора од једне до десет година.

(6) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана наступила тешка тјелесна повреда једног или више лица или имовинска штета великих размјера, учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од једне до десет година, за дјело из става 3. овог члана казном затвора од двије до дванаест година, а за дјело из става 4. овог члана казном затвора од једне до осам година.

(7) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2, 3. и 4. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана казном затвора најмање пет година, а за дјело из става 4. овог члана казном затвора од једне до десет година.

Стварање опасности непрописним извођењем грађевинских радова

Члан 396.

(1) Одговорно лице које при пројектовању, руковођењу или извођењу грађевинских радова, градњи мостова или путева или каквој другој градњи, поступи противно прописима или општепризнатим техничким правилима и тиме изазове опасност за живот или тијело људи или за имовину већег обима, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора до три године.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана затвором од једне до десет година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од три до петнаест година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора од једне до осам година.

(5) Ако је извршењем дјела из става 1. овог члана прибављена противправна имовинска корист или је проузрокована штета која прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година, а ако тај износ прелази 50.000 КМ, казниће се казном затвора од три до петнаест година.

Оштећење заштитних уређаја на раду

Члан 397.

(1) Ко у руднику, творници, градилишту или неком другом мјесту гдје се обавља рад уништи, оштети, искључи или уклони заштитне уређаје и тако проузрокује опасност за живот људи или за имовину већих размјера, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и лице које је одговорно за предузимање мјера заштите на раду у рудницима, творницама, градилиштима или другим мјестима гдје се обављају радови, које не постави заштитне уређаје или их не одржава у исправном стању, или их у случају потребе не стави у функцију, или уопште не поступа по прописима о мјерама заштите на раду и тако проузрокује опасност за живот људи или имовину већих размјера.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до двије године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда једног или више лица или имовинска штета великих размјера, учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од једне до десет година, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(5) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од три до петнаест година, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора од једне до осам година.

Оштећење или уништење јавних уређаја

Члан 398.

(1) Ко уништи, оштети, отуђи, измјени, учини неупотребљивим или уклони уређаје јавне употребе за воду, топлоту, гас, електричну или другу енергију или уређаје система веза, друге јавне уређаје или на било који начин оштети или учини неупотребљивим инфраструктурне објекте, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана настао знатан поремећај у кориштењу ових уређаја, или је тим дјелом проузрокован поремећај у животу грађана или функционисању привреде, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(3) Ако су дјела из ст. 1. и 2. овог члана учињена нехатно, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора до двије године, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора до три године.

Оштећење брана и водопривредних објеката

Члан 399.

(1) Ко оштети уређај или брану који служе за заштиту од природних непогода, казниће се казном затвора од шест мјесеци до три године.

(2) Ко оштети, уништи или учини неупотребљивим водопривредни објекат већег значаја, казниће се казном затвора од једне до пет година.

(3) Ако је дјело из става 2. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до три године.

Непрописно превозење или преношење општеопасних материја

Члан 400.

Ко противно прописима о промету експлозивног или лако запаљивог материјала преда на превоз јавним саобраћајним средствима експлозивни или лако запаљиви материјал или такав материјал сам преноси користећи се јавним саобраћајним средствима, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

Неотклањање опасности

Члан 401.

(1) Ко непријављивањем или неблаговременим пријављивањем надлежном органу или на други начин не предузме мјере да се отклони какав пожар, поплава, експлозија, саобраћајна незгода или каква друга опасност за живот или тијело људи или за имовину већег обима иако је то могао да учини без опасности за себе или другог, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ко одвраћањем или на други начин спријечи другог у предузимању мјера за отклањање пожара, поплаве, експлозије, саобраћајне незгоде или какве друге опасности за живот или тијело људи или за имовину већег обима, казниће се казном затвора до три године.

Неучествовање у отклањању опште опасности

Члан 402.

Ко супротно наредби или позиву надлежног органа или организације без оправданог разлога одбије да учествује у отклањању опасности од пожара, поплава или других општих опасности, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

ГЛАВА XXXI КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ БЕЗБЈЕДНОСТИ ЈАВНОГ САОБРАЋАЈА

Угрожавање јавног саобраћаја

Члан 403.

(1) Учесник у саобраћају на путевима који се не придржава саобраћајних прописа и тиме тако угрози јавни саобраћај да доведе у опасност живот људи, па усљед тога код другог наступи тешка тјелесна повреда,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Извршилац кривичног дјела из става 1. овог члана који је приликом извршења дјела био под утицајем алкохола преко 1,50 г/кг алкохола у крви или под утицајем наркотичких средстава или је возио брзином која прелази 50 км/х изнад допуштене брзине, казниће се казном затвора од једне до осам година.

(3) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до три године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1. или 2. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити казном затвора од двије до дванаест година.

(5) Ако је усљед дјела из става 3. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

Угрожавање посебних видова саобраћаја

Члан 404.

(1) Ко кршењем прописа о безбједности жељезничког, аутобуског, трамвајског, тролејбуског, бродског или саобраћаја жичаром, изазове несрећу, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора до три године.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда неког лица или имовинска штета великих размјера, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од једне до осам година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(4) Ако је усљед дјела из става 1. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од три до петнаест година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора од једне до осам година.

Угрожавање јавног саобраћаја опасном радњом или средством

Члан 405.

(1) Ко уништењем, уклањањем или тежим оштећењем саобраћајних уређаја, средстава, знакова или уређаја за сигнализацију који служе безбједности саобраћаја, или давањем погрешних знакова или сигнала, постављањем препрека на саобраћајницама или на други начин тако угрози јавни саобраћај да тиме изазове опасност за живот или тијело људи или имовину већег обима,

казниће се казном затвора до три године.

(2) Ако је дјело из става 1. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити новчаном казном или казном затвора до једне године.

(3) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила тешка тјелесна повреда једног или више лица или имовинска штета великих размјера, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од шест мјесеци до пет година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора до три године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1. и 2. овог члана наступила смрт једног или више лица, учинилац ће се казнити за дјело из става 1. овог члана казном затвора од двије до петнаест година, а за дјело из става 2. овог члана казном затвора од једне до осам година.

Несавјесно вршење надзора над јавним саобраћајем

Члан 406.

(1) Одговорно лице коме је повјерен надзор над стањем и одржавањем саобраћајница и објеката на њима, превозним средствима или јавним саобраћајем или над испуњавањем прописаних услова рада возача, или коме је повјерено руковођење возњом, које несавјесним вршењем своје дужности изазове опасност за живот или тијело људи или за имовину већег обима,

казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(2) Казном из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице које изда налог за возњу или допусти возњу иако зна да возач због умора, болести, утицаја алкохола или других разлога није у стању да безбједно управља возилом или да возило није исправно, па тако изазове опасност за живот или тијело људи или за имовину већег обима.

(3) Ако је дјело из ст. 1. и 2. овог члана учињено нехатно, учинилац ће се казнити казном затвора до три године.

(4) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила тешка тјелесна повреда једног или више лица или имовинска штета великих размјера, учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од једне до осам година, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора од шест мјесеци до пет година.

(5) Ако је усљед дјела из ст. 1, 2. и 3. овог члана наступила смрт једног или више лица,

учинилац ће се казнити за дјело из ст. 1. и 2. овог члана казном затвора од двије до дванаест година, а за дјело из става 3. овог члана казном затвора од једне до осам година.

Непружање помоћи лицу повријеђеном у саобраћајној несрећи

Члан 407.

(1) Возач моторног возила или другог превозног средства који остави без помоћи лице које је тим превозним средством или ради њега повријеђено, казниће се казном затвора до једне године.

(2) Ако је због неуказивања помоћи наступила тешка тјелесна повреда повријеђеног лица,

учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Ако је због неуказивања помоћи наступила смрт повријеђеног лица, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

ГЛАВА XXXII

КРИВИЧНА ДЈЕЛА ПРОТИВ БЕЗБЈЕДНОСТИ КОМПЈУТЕРСКИХ ПОДАТАКА

Оштећење компјутерских података и програма

Члан 408.

(1) Ко неовлаштено избрише, измијени, оштети, прикрије или на други начин учини неупотребљивим компјутерски податак или програм, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази 10.000 КМ,

учинилац ће се казнити казном затвора од шест мјесеци до три године.

(3) Ако је дјелом из става 1. овог члана проузрокована штета у износу који прелази 50.000 КМ,

учинилац ће се казнити казном затвора од једне до пет година.

(4) Уређаји и средства којима је извршено кривично дјело из ст. 1. и 2. овог члана, одузеће се.

Компјутерска саботажа

Члан 409.

Ко унесе, уништи, избрише, измијени, оштети, прикрије или на други начин учини неупотребљивим компјутерски податак или програм или уништи или оштети компјутер или други уређај за електронску обраду и пренос података са намјером да онемогући или знатно омета поступак електронске обраде и преноса података који су од значаја за државне органе, јавне службе, установе, предузећа или друге субјекте, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година.

Израда и уношење компјутерских вируса

Члан 410.

(1) Ко направи рачунарски вирус у намјери његовог уношења у туђи компјутер или компјутерску или телекомуникациону мрежу, казниће се новчаном казном или казном затвора до шест мјесеци.

(2) Ко унесе рачунарски вирус у туђи компјутер или компјутерску мрежу и тиме проузрокује штету, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(3) Уређај и средства којима је извршено кривично дјело из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

Компјутерска превара

Члан 411.

(1) Ко унесе нетачан податак, пропусти уношење тачног податка или на други начин прикрије или лажно прикаже податак и тиме утиче на резултат електронске обраде и преноса података у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист и тиме другом проузрокује имовинску штету, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године.

(2) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од 10.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од једне до осам година.

(3) Ако је дјелом из става 1. овог члана прибављена имовинска корист која прелази износ од 30.000 КМ, учинилац ће се казнити казном затвора од двије до десет година.

(4) Ко дјело из става 1. овог члана изврши само у намјери да другог оштети, казниће се новчаном казном или казном затвора до шест мјесеци.

Неовлаштени приступ заштићеном компјутеру, компјутерској мрежи, телекомуникационој мрежи и електронској обради података

Члан 412.

(1) Ко се, кршећи мјере заштите, неовлаштено укључи у компјутер или компјутерску мрежу или неовлаштено приступи електронској обради података, казниће се новчаном казном или казном затвора до шест мјесеци.

(2) Ко сними или употреби податак добијен на начин предвиђен у ставу 1. овог члана, казниће се новчаном казном или казном затвора до двије године.

(3) Ако је услед дјела из става 1. овог члана дошло до застоја или озбиљног поремећаја функционисања електронске обраде и преноса података или мреже или су наступиле друге тешке посљедице, учинилац ће се казнити казном затвора до три године.

(4) Казном из става 1. овог члана казниће се и ко изради, прибави, прода или да на кориштење упутство или средство које је намијењено за улажење у компјутерски систем.

Спречавање и ограничавање приступа јавној компјутерској мрежи Члан 413.

(1) Ко неовлаштено спречава или омета приступ јавној компјутерској мрежи, казниће се новчаном казном или казном затвора до једне године.

(2) Ако дјело из става 1. овог члана учини службено лице у вршењу службе, казниће се затвором до три године.

Неовлаштено кориштење компјутера или компјутерске мреже Члан 414.

(1) Ко неовлаштено користи компјутерске услуге или компјутерске мрежу у намјери да себи или другом прибави противправну имовинску корист, казниће се новчаном казном или казном затвора до шест мјесеци.

(2) Гоњење за дјело из става 1. овог члана предузима се по приједлогу.

ГЛАВА XXXIII **ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

Члан 415.

Министар ће у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона, донијети:
1) Правилник о вођењу казнене евиденције из члана 92. став 1. овог законика.

Члан 416.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Кривични закон Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12 и 37/13).

Члан 417.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број :
Датум:
Бања Лука

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Недељко Чубриловић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НАЦРТА КРИВИЧНОГ ЗАКОНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог законика садржан је у члану 10. Устава Републике Српске, према којем су грађани Републике Српске равноправни у слободама, правима и дужностима, једнаки пред законом и уживају исту правну заштиту Људских права и слобода, у Амандману XXXИИ т. 5. и 10. на члан 68. Устава Републике Српске, према којем Република Српска обезбјеђује остваривање и заштиту Људских права и слобода и уређује организацију, надлежност и рад државних органа у складу са Уставом.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА НОРМАТИВНОПРАВНЕ ТЕХНИКЕ

Према Мишљењу Републичког секретаријата за законодавство, број: 22/01-021-983/16 од 9. децембра 2016. године, уставни основ за доношење овог законика садржан је у члану 10. Устава Републике Српске, према којем су грађани Републике Српске равноправни у слободама, правима и дужностима, једнаки пред законом и уживају исту правну заштиту људских права и слобода, у Амандману XXXИИ т. 5. и 10. на члан 68. Устава Републике Српске, према којем Република Српска обезбјеђује остваривање и заштиту људских права и слобода и уређује организацију, надлежност и рад државних органа у складу са Уставом, и у члану 70. став 1. тачка 2. Устава, према којем Народна скупштина доноси законе и друге прописе и опште акте.

Програмом рада Народне скупштине за 2016. годину планирано је доношење овог закона.

Обрађивач законика је у складу са чланом 41. став 1. тачка 5. Правила за израду закона и других прописа Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 24/14) у Образложењу Законика навео разлоге због којих је, умјесто измјена и допуна важећег закона, предложено доношење новог закона. С тим у вези, у Образложењу предложеног Законика наведене су међународне конвенције и директиве ЕУ с којима је Важећи закон усаглашаван (Конвенцијом Уједињених нација против транснационалног организованог криминала, Конвенцијом ЕУ о борби против трговине људима, Кривичноправном конвенцијом ЕУ о корупцији, Препоруком УН Комитета против мучења, Оквирном одлуком ЕУ о одузимању предмета, средстава и имовине стечене кривичним дјелом, Оквирном одлуком Савјета Европе о прању новца, идентификацији, праћењу, замрзавању, присвајању и одузимању средстава и прихода од криминала, Оквирном одлуком Савјета Европе о сузбијању одређених облика и начина изражавања расизма и ксенофобије кривичноправним средствима, Директивом Европског парламента о сузбијању и борби против трговине људима и заштити жртава, Оквирном одлуком о борби против тероризма, Оквирном одлуком о утврђивању минималне одредбе везане за саставне елементе кривичних дјела и законских казни на подручју недопуштене трговине дрогама, Конвенцијом Савјета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истамбулска конвенција), Конвенцијом о заштити дјете од сексуалног искориштавања и сексуалног злостављања (Ланзарота), као и Конвенцији Савјета Европе о кибернетичком криминалу). Међутим, поред тога, указала се потреба додатног усаглашавања Законика са наведеним конвенцијама и препорукама Монеувала за кривично дјело прања новца. Сходно наведеном, обрађивач је поступио у складу са чланом 59. став 1. Правила за израду закона и других прописа, према којем се доношењу новог закона

приступа када се измјенама и допунама мијења више од половине основног текста прописа, узимајући у обзир све дотадашње измјене и допуна и када се мијења назив закона.

Имајући у виду наведено, обрађивач је припремио Нацрт кривичног законика Републике Српске, у којем су одредбе предметног закона, као и у Важећем закону, груписане у општи и посебни дио.

У Општем дијелу, у којем су систематизоване одредбе о важењу кривичног законодавства, кривичном дјелу и кривичној одговорности, кривичним санкцијама, одузимању имовинске користи прибављене кривичним дјелом, правним посљедицама осуде, рехабилитацији и условима за давање података из казнене евиденције, застарјелости, амнестији и помиловању, одговорности правних лица за кривична дјела, уведене су нове одредбе о одузимању имовинске користи као специфичне кривичноправне мјере која има посебну функцију у подручју организованог криминала, одузимање предмета или средстава која су кориштена за извршење кривичног дјела или су за то била намијењена, као и средстава која су настала њиховим вршењем, док је код кривичног дјела тероризма прописано и одузимање објеката и других непокретности који су кориштени за обуку и припрему терористичких активности. Поред наведеног, уводи се и могућност извршења казне затвора до једне године и у просторима у којима осуђени станује (кућни затвор) и нова казна – забрана управљања моторним возилом. Осим тога, предлаже се увођење и нове мјере безбједности, забрана присуствовања одређеним спортским приредбама, као и успостављање и вођење посебног регистра лица која су правоснажно осуђена за кривична дјела учињена на штету полног интегритета дјетета.

У Посебном дијелу, у којем су систематизована кривична дјела и казне за кривична дјела, поред кривичних дјела прописаних Важећим законом, уводе се и нова кривична дјела, а то су: генитално сакаћење жена и принудна стерилизација, кривично дјело прогањања, кривично дјело удруживање ради вршења кривичних дјела трговине људима и дјецом, кривично дјело полна уцјена, кривично дјело задовољење полних страсти пред дјететом, кривично дјело принудно закључење брака, кривично дјело злостављање на раду, кривично дјело крађа електричне енергије или гаса, као и кривично дјело договарање исхода такмичења. Исто тако, прописују се и нова кривична дјела против уставног уређења и безбједности Републике Српске, а то су: спречавање борбе против непријатеља, служба у непријатељској војсци, помагање непријатељу, противзаконито формирање паравојних и параполицијских снага, подривање одбрамбене моћи Републике Српске, као и кривична дјела против тероризма, кривична дјела ненамјенско кориштење буџетских средстава и незаконито повлашћивање привредних субјеката, кривична дјела изазивање нереди, насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу и извршење кривичног дјела у саставу криминалног удружења, кривична дјела угрожавање животне средине непрописним грађењем објеката и постројења, уништење или оштећење заштићених природних вриједности или добара, уништење станишта, противзаконито изношење или уношење строго заштићених биљака, животиња или генетски модификованих организама и угрожавање озонског омотача.

Републички секретаријат за законодавство размотрио је предметни законик и у складу са својим овлашћењима упутио је обрађивачу Законика сугестије које су се односиле на примјену Правила за израду закона и других прописа Републике Српске (структура закона – чл. 8. и 9. систематика закона – члан 18. и садржај образложења закона – члан 41), које је обрађивач углавном прихватио.

Обрађивач Законика навео је да је поступио у складу са чланом 37. став 1. тачка њ) Пословника Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 10/09), те т. 4. и 15. Смјерница за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, бр. 123/08 и 73/12), и утврдио да је законик од интереса за јавност, те Законик објавио на интернет страници Министарства, са роком од осам дана ради достављања примједба и сугестија.

Будући да постоји уставни основ за доношење овог законика и да је усаглашен са правним системом Републике Српске и Правилима за израду закона и других прописа Републике Српске, мишљење је овог секретаријата да се Нацрт кривичног законика Републике Српске може упутити даље на разматрање.

III УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРАВНИМ ПОРЕТКОМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Кривични закон Републике Српске донесен је 2003. године и од тада је мијењан шест пута. У међувремену се указала потреба за усклађивањем кривичног законодавства са тренутним тенденцијама у друштву, као и усклађивањем са директивама Европске уније које прописују правила за поједине врсте кривичних дјела. Из тог разлога, Влада Републике Српске именовала је Радну групу екперта из области кривичног законодавства у саставу, проф. др Милош Бабић, судија Суда Босне и Херцеговине, предсједник радне групе и проф. др Иванка Марковић, редовни професор Правног факултета у Бањој Луци, Обрен Бужанин, судија Врховног суда Републике Српске, Бранко Перић, судија Суда Босне и Херцеговине и Миодраг Бајић, замјеник главног републичког тужиоца – специјални тужилац, чланови радне групе.

Министарство правде Републике Српске, прије израде Законика, упутило је свим институцијама правосуђа и министарствима у Влади Републике Српске молбу да дају своје приједлоге и сугестије у вези са важећим Кривичним законом у циљу бољег нормирања и отклањања недостатака у новом Кривичном законнику.

Новине у овом законнику, у односу на важећи Кривични закон, из материје општег дијела односе се на одузимање имовинске користи као специфичне кривичноправне мјере која има посебну функцију у подручју организованог криминала чије сузбијање у највећој мјери и зависи од тога на који начин је ова мјера постављена у кривичном законодавству и како функционише у пракси. Друго питање из општег дијела, а које је такође у највећој мјери повезано са организованим, али и са другим облицима опасног криминала, јесте одузимање предмета или средстава која су кориштена за извршење кривичног дјела или су за то била намијењена, као и средстава која су настала њиховим вршењем. Ово питање није било у закону уређено на одговарајући начин, па су и у вези и са овом мјером уважене дате препоруке. Стога је и предвиђено одузимање свих средстава и предмета који су били употребљени или намијењени за извршење кривичног дјела или настали њиховим извршењем (инструмента сцелерис и продуцта сцелерис), без обзира на власништво над предметима, с тим да се не дира у права власника одузетих средстава, односно права трећих лица. Код кривичних дјела тероризма, чак је предвиђено одузимање и објеката и других непокретности који су кориштени за обуку и припрему терористичких активности. У односу на важећи Закон, из материје општег дијела, извршене су такође и измјене тако да је као нова казна прописана казна – забрана управљања моторним возилом, а изречена казна затвора у трајању до једне године може се изузетно извршити и у просторима у којима осуђени станује (кућни затвор) уколико је учинилац стар или изнемогао, тешко болестан, инвалидно лице, трудна жена, самохрани родитељ малољетне дјеце и ако се може очекивати да ће се на тај начин постићи сврха кажњавања и ако је учинилац с тим сагласан. Као нова мјера безбједности, прописана је мјера – забрана присуствовања одређеним спортским

приредбама. Овим закоником успоставља се такође и вођење евиденције лица која су правоснажно осуђена за кривична дјела учињена на штету полног интегритета дјетета, а садржај и обим података, њихово чување и услови за давање података прописане се посебним прописом.

Тежиште измјена било је на проблематици посебног дијела и у том дијелу су дате одређене препоруке или упуте које је Радна група имала у виду. Прије свега, кривично законодавство усклађивано је са међународним конвенцијама и директивама ЕУ, прије свега са Конвенцијом Уједињених нација против транснационалног организованог криминала, Конвенцијом ЕУ о борби против трговине људима, Кривичноправном конвенцијом ЕУ о корупцији, Препоруком УН Комитета против мучења. Такође, вршено је усклађивање са Оквирном одлуком ЕУ о одузимању предмета, средстава и имовине стечене кривичним дјелом, Оквирном одлуком Савјета Европе о прању новца, идентификацији, праћењу, замрзавању, присвајању и одузимању средстава и прихода од криминала, Оквирном одлуком Савјета Европе о сузбијању одређених облика и начина изражавања расизма и ксенофобије кривичноправним средствима, Директивом Европског парламента о сузбијању и борби против трговине људима и заштити жртава, Оквирном одлуком о борби против тероризма, Оквирном одлуком о утврђивању минималне одредбе у вези са саставним елементима кривичних дјела и законских казни на подручју недопуштене трговине дрогама, Конвенцијом Савјета Европе о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици (Истамбулска конвенција), Конвенцијом о заштити дјете од сексуалног искориштавања и сексуалног злостављања (Ланзарота), као и Конвенцији Савјета Европе о кибернетичком криминалу.

У вези тога, на првом мјесту је кривично дјело Прања новца које је прописано на начин како је то препоручено од стране Монеувала, односно како је то већ учињено у неким законодавствима из окружења. Друго, а што је такође значајно, јесу нова кривична дјела против терористичких активности, а то су: стварање терористичких организација или удружења, јавно подстицање на вршење терористичких дјела, врбовање и обучавање за вршење ових дјела и сасвим ново дјело Формирање и обучавање група ради придруживања страним терористичким организацијама. Значајно је нагласити и да је финансирање тероризма значајно измијењено и проширено и на службена лица у банкама и финансијским институцијама, као и лица која врше јавне функције која на различите начине својим чињењем или нечињењем могу да дају допринос и помажу финансирање тероризма или да својим радњама спречавају његово откривање.

Свакако је важно споменути и сасвим нову групу кривичних дјела против сексуалног злостављања и искориштавања дјете, а што представља испуњавање обавеза које за БиХ произлазе из међународних конвенција. Исто тако, имале су се у виду и обавезе које произлазе из Истамбулске конвенције и у том смислу су предвиђене неке нове инкриминације, а неке су измијењене.

Оно што је такође значајније мијењано су кривична дјела која се односе на заштиту животне средине. Имајући у виду Директиву Европског парламента и Савјета Европе, и управо су у том смислу ова дјела и преобликована, али је уведен и одређени број сасвим нових кривичних дјела која се односе за заштиту шумских и биљних заједница и њихових станишта, као и посебно заштићених врста животиња и биљака, њихов извоз и увоз, као и генетски модификованих организама (ГМО), угрожавање озонског омотача одређеним супстанцама.

Најзад, ту је и група кривичних дјела против привреде која су такође значајно измијењена (међу њима је и прање новца), а уведена су и нека нова која су управљена на сузбијање различитих облика финансијског и привредног криминала, а која имају и карактер антикорупцијских кривичних дјела); различити облици злоупотреба у поступку приватизације, приватизационе преваре, фиктивно учешће у приватизацији; злоупотребе у

вези са јавним набавкама, незаконито поступање овлашћених ревизора и друга кривична дјела.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

Кривични законик Републике Српске подијељен је у два дијела, општи и посебни дио.

Општи дио садржи основне одредбе, одредбе о важењу кривичног законодавства, кривичном дјелу и кривичној одговорности, кривичним санкцијама, одузимању имовинске користи прибављене кривичним дјелом, правним посљедицама осуде, рехабилитацији и условима за давање података из казнене евиденције, застарјелости, амнестији и помиловању, одговорности правних лица за кривична дјела, као и дио који прописује значење појединих израза у овом закону.

У поглављу I (чл. 1. до 8) утврђује се основ и функција кривичног законодавства, начело законитости, основ кривичне одговорности и кажњивости, начело ограничења кривичноправне принуде, начело једнакости учинилаца кривичног дјела, начело праведности и сразмјерности, начело поштовања људског достојанства и личности учиниоца и начело одузимања противправне имовинске користи. С тим у вези, основна функција кривичног законодавства Републике Српске је заштита основних права и слобода човјека и других основних индивидуалних и општих вриједности које су установљене уставом и међународним правом, утврђује да се кривична дјела и кривичне санкције прописују само законом, да нико не може бити кажњен за кривично дјело које, прије него што је извршено, није било законом одређено као кривично дјело, нити му се може изрећи казна или друга кривична санкција која није била одређена тим законом, да се кривична дјела и кривичне санкције прописују само за она противправна дјела којима се права и слободе човјека и друге индивидуалне и опште вриједности друштва установљене уставом и међународним правом тако повређују или угрожавају да се њихова заштита не би могла остварити без кривичноправне принуде, да казне и друге кривичноправне санкције које се примјењују према учиниоцима кривичних дјела морају бити праведне и одговарати природи и тежини извршеног кривичног дјела, околностима под којима је оно извршено и личности учиниоца, те да нико не може задржати имовинску корист прибављену извршењем кривичног дјела. Имовинска корист, као и приходи или друге користи настале из имовинске користи прибављене кривичним дјелом, обавезно се одузимају.

У поглављу II (чл. 9. до 16) прописују се одредбе о важењу кривичног законодавства и то о временском важењу, просторном важењу, важењу кривичног законодавства Републике Српске за одређена кривична дјела извршена ван њене територије, важењу кривичног законодавства Републике Српске за држављанина Републике Српске који изврши кривично дјело ван њене територије, важење кривичног законодавства Републике Српске за странца који изврши кривично дјело ван њене територије, посебни услови за гоњење, примјена кривичног законодавства према лицима узраста до 21 године живота, као и важење општег дијела. У том смислу, између осталог, на учиниоца кривичног дјела примјењује се закон који је важио у вријеме извршења кривичног дјела, а ако је последице извршења кривичног дјела, а прије доношења правоснажне пресуде, једном или више пута измијењен закон, примијениће се закон који је најблажи за учиниоца. Кривично законодавство важи за сваког ко на њеној територији учини кривично дјело. Кривично законодавство се не примјењује према лицу које у вријеме када је дјело извршено није навршило четрнаест година, а према малолетницима и млађим пунолетним лицима примјењује се овај законик ако посебним законом није другачије прописано.

У поглављу III (чл. 17. до 40) прописују се одредбе о кривичном дјелу, начину извршења, времену извршења, мјесту извршења, припремању, покушају, неподобном покушају, добровољном одустанку, занемарљиво опасном дјелу, нужној одбрани и крајњој нужди. У том смислу, кривично дјело је противправно дјело којим се повређују или угрожавају заштићене вриједности и које је због своје опасности или штетности у закону

одређено као кривично дјело и за њега прописана кривична санкција и може бити извршено чињењем или нечињењем. Кривично дјело је извршено у вријеме кад је учинилац радио или био дужан да ради без обзира на то кад је последица наступила, а мјестом извршења сматра се мјесто гдје је учинилац радио или је био дужан да ради, као и мјесто гдје је последица у потпуности или дјелимично наступила. Припремање кривичног дјела може се законом одредити као самостално кривично дјело или се законом може предвидјети кажњавање за припремање одређеног кривичног дјела. Такође, учинилац који је покушао извршење кривичног дјела, али је добровољно одустао од даљег предузимања радње извршења, иако је био свјестан да је према постојећим околностима дјело могао довршити или је након довршења радње спријечио наступање последице, може се ослободити од казне. Као основ који искључују постојање кривичног дјела прописани су нужна одбрана и крајња нужда. Нужна је она одбрана која је неопходно потребна да се од свог добра или од добра другог одбије истовремени противправни напад, а крајња нужда постоји кад је дјело извршено ради тога да учинилац отклони од свог добра или од добра другог истовремену нескривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, а при том учињено зло није веће од зла које је пријетило. Учиниоца који прекорачи границе нужне одбране, као и учинилац који је сам изазвао опасност али из нехата или је прекорачио границе крајње нужде може се блаже казнити.

У овом поглављу такође се прописују опште одредбе о кривичној одговорности, неурачунљивости, скривљеној неурачунљивости, битно смањеној урачунљивости, умишљају, нехату, одговорности за тежу последицу, стварној и правној заблуди. Кривично је одговоран учинилац који је у вријеме извршења кривичног дјела био урачунљив и који је при томе поступао умишљајно или нехатно. Није урачунљив учинилац који у вријеме извршења кривичног дјела није могао схватити значај свог дјела или није могао управљати својим поступцима усљед душевне болести, привремене душевне поремећености или заосталог душевног развоја. Учиниоца који се употребом алкохола, дрога или на други начин довео у стање у коме није могао схватити значај свог дјела или управљати својим поступцима, кривично је одговоран ако је у вријеме довођења у такво стање дјело било обухваћено његовим умишљајем или је у односу на дјело код њега постојао нехат, а закон за такво дјело предвиђа кривичну одговорност и за нехат. Кривично дјело може бити извршено са директним или евентуалним умишљајем или са свјесним или несвјесним нехатом. Није кривично одговоран учинилац који у вријеме извршења кривичног дјела није био свјестан неког његовог законског обиљежја или који је погрешно сматрао да постоје околности према којима би, да су оне стварно постојале, то дјело било дозвољено, као и учинилац кривичног дјела који у вријеме његовог извршења из оправданих разлога није знао да је његово дјело забрањено. Посебно су прописане и одредбе о саучесништву у кривичном дјелу, као и одредбе о саизвршилаштву, подстрекавању, помагању и правила одговорности и кажњивости саучесника.

У поглављу IV (чл. 41. до 83) прописују се одредбе о кривичним санкцијама и њиховој општој сврхи. Кривичне санкције су казне, алтернативне мјере, мјере безбједности и васпитне мјере, а сврха кажњавања је спречавање учиниоца да убудуће чини кривична дјела и његово преваспитање, те утицај на друге да не чине кривична дјела и изражавање друштвене осуде за кривично дјело, развијање и јачање одговорности и свијести код грађана о опасности и штетности кривичних дјела и оправданости кажњавања, те неопходности поштовања закона.

Учиниоцу кривичног дјела могу се изрећи следеће казне: казна дуготрајног затвора, казна затвора, новчана казна и казна забране управљања моторним возилом. Казна затвора и казна дуготрајног затвора могу се изрећи само као главне казне, новчана казна се може изрећи као главна и као споредна казна, забрана управљања моторним возилом може се изрећи само као споредна казна заједно са казном затвора, новчаном казном или условном осудом. За најтежа кривична дјела и најтеже облике тешких кривичних дјела учињених умишљајно може се прописати казна дуготрајног затвора у трајању од двадесет и пет до

четрдесет и пет година. Казна дуготрајног затвора изриче се на пуне године и не може се прописати као једина казна за одређено кривично дјело. Казна затвора не може бити краћа од три мјесеца, ни дужа од двадесет година и изриче се на пуне године и мјесеце, а до шест мјесеци и на пуне дане. У односу на важећи Кривични закон, новина је да се казна затвора у трајању до једне године може изузетно извршити и у просторима у којима осуђени станује (кућни затвор). Овакав начин извршења казне затвора суд може одредити учиниоцу који је стар или изнемогао, тешко болестан, инвалидно лице, трудна жена, самохрани родитељ малолетне дјете, ако се може очекивати да ће се и на тај начин постићи сврха кажњавања и ако је учинилац са тим сагласан.

Овим закоником прописују се и одредбе о условном отпусту и условима за његово опозивање. Тако се прописује да се осуђени који је издржао двије трећине изречене казне затвора, али не мање од три мјесеца, може отпустити са издржавања казне под условом да се у току издржавања казне тако поправио да се може са основом очекивати да ће се на слободи добро владати, а нарочито да до истека времена за које је изречена казна неће извршити ново кривично дјело. Такође, осуђени коме је изречена казна дуготрајног затвора може се условно отпустити након што издржи три петине те казне. О условном отпусту одлучује суд који је донио одлуку којом је изречена казна затвора. Суд ће опозвати условни отпуст ако осуђени док је на условном отпусту учини једно или више кривичних дјела за које је изречена казна затвора преко једне године. Суд може опозвати условни отпуст ако условно отпуштени учини једно или више кривичних дјела за које је изречена казна затвора до једне године. При оцјени да ли ће опозвати условни отпуст, суд ће нарочито узети у обзир сродност учињених кривичних дјела, њихов значај, побуде из којих су учињена и друге околности које указују на оправданост опозивања условног отпуста.

Министарство правде, због досадашње праксе предлаже и алтернативни члан 47. којим је прописано да осуђени који је издржао двије трећине изречене казне затвора, али не мање од три мјесеца, може се отпустити са издржавања казне под условом да је у току издржавања казне испољавао примјерно владање, залагање на раду и активно учествовање у процесу ресоцијализације, те се може очекивати да ће се на слободи добро владати, а нарочито да до истека времена за које је изречена казна неће извршити ново кривично дјело. Осуђени коме је изречена казна дуготрајног затвора може се условно отпустити након што издржи три петине те казне. При оцјени да ли ће одобрити условни отпуст, цијени се личност осуђеног, његов ранији живот и осуђиваност, да ли је против њега у току неки други кривични поступак, однос према извршеном кривичном дјелу и жртви, понашање током издржавања казне затвора и степен ресоцијализације, успјешност примјене програма извршавања казне затвора и извршавања радних обавеза, узимајући у обзир његову радну способност, да ли је дошло до промјене његовог понашања након извршења кривичног дјела, као и друге околности које показују да је у односу на њега постигнута сврха кажњавања. О условном отпусту сходно предложеној алтернативом рјешењу одлучује Комисија за условни отпуст коју именује министар правде.

Новчана казна се изриче у одређеном износу, а ако је могуће утврдити приходе и расходе учиниоца кривичног дјела, изрећи ће се у дневним износима. Новчана казна у одређеном износу не може бити мања од 300 КМ, нити већа од 200.000 КМ, а за кривична дјела учињена из користољубља од 2.000.000 КМ. У пресуди се одређује рок плаћања новчане казне који не може бити краћи од петнаест дана ни дужи од три мјесеца. У оправданим случајевима суд може дозволити да осуђени новчану казну плати у ратама, с тим да рок исплате не може бити дужи од једне године. Учиниоцу кривичног дјела угрожавања јавног саобраћаја, може се изрећи казна забране управљања моторним возилом одређене врсте или категорије. Ову казну суд изриче у трајању од једне до пет година, а ако је услед угрожавања јавног саобраћаја наступила смрт једног или више лица, од три до петнаест година, рачунајући од дана правоснажности одлуке, с тим да се вријеме проведено у затвору не урачунава у вријеме трајања ове казне.

Суд ће учиниоцу кривичног дјела одмјерити казну у границама које су законом прописане за то дјело, имајући у виду сврху кажњавања и узимајући у обзир све околности које утичу да казна буде мања или већа (олакшавајуће и отежавајуће околности), а нарочито: степен кривичне одговорности, побуде из којих је дјело учињено, јачину угрожавања или повреде заштићеног добра, околности под којима је дјело учињено, ранији живот учиниоца, његове личне прилике и његово држање послје учињеног кривичног дјела, као и друге околности које су од значаја за одмјеравање казне.

У овом поглављу такође су прописане и врсте алтернативних мјера и општи услови њихове примјене. Као алтернативне мјере прописане су условна осуда, условна осуда са заштитним надзором и рад у јавном интересу. Алтернативне мјере се изричу кривично одговорном учиниоцу само у случајевима кад, с обзиром на природу и тежину кривичног дјела, околности под којима је учињено и личност учиниоца, за остваривање сврхе кажњавања није нужна примјена казне. Условном осудом суд учиниоцу кривичног дјела утврђује казну затвора и истовремено одређује да се она неће извршити ако осуђени за вријеме које одреди суд, а које не може бити краће од једне ни дуже од пет година (вријеме провјеравања), не учини ново кривично дјело. Суд ће опозвати условну осуду ако осуђени у вријеме провјеравања учини једно или више кривичних дјела за која је изречена казна затвора преко једне године. Условна осуда може се изрећи када је учиниоцу утврђена казна затвора до једне године и када суд на основу прописаних околности оцијени да се од учиниоца основано може очекивати да убудуће неће вршити кривична дјела и без изрицања казне којом му се пријети. Суд може одредити да се учинилац, коме је изречена условна осуда, стави под заштитни надзор за одређено вријеме у току времена провјеравања. Заштитни надзор обухвата законом предвиђене мјере помоћи, старања, надзора и заштите и то лијечење у одговарајућој здравственој установи, уздржавање од употребе алкохолних пића или опојних дрога, посјеђивање одређених психијатријских, психолошких и других савјетовалишта и поступање по њиховим савјетима, оспособљавање за одређено занимање, прихватање запослења које одговара стручној спреми и способностима учинилаца и располагање с платом и другим приходима или имовином на примјерен начин и у складу с брачним и породичним обавезама. Такође, суд изречену казну затвора у трајању до једне године може на захтјев осуђеног замијенити радом у јавном интересу који не може бити краћи од 60 часова, нити дужи од 360 часова и одређује се за вријеме које не може бити краће од тридесет дана, нити дуже од шест мјесеци.

У овој глави прописују се и мјере безбједности и њихова сврха. Сврха мјера безбједности је да се отклоне стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац убудуће врши кривична дјела, а учиниоцима кривичних дјела могу се изрећи мјере безбједности обавезно психијатријско лијечење и чување у здравственој установи, обавезно психијатријско лијечење на слободи, обавезно лијечење од зависности, забрана вршења позива, дјелатности или дужности, забрана приближавања и комуникације са одређеним лицем, обавезан психосоцијални третман, удаљење из заједничког домаћинства, одузимање предмета.

У односу на важећи Закон, прописана је и нова мјера безбједности, и то забрана присуствовања одређеним спортским приредбама. Ова мјера извршава се на тај начин што је учинилац кривичног дјела дужан да се непосредно прије почетка времена одржавања одређених спортских приредби лично јави службеном лицу у полицијској станици на подручју на којем се учинилац затекао и да борави у њиховим просторијама током одржавања спортске приредбе.

У поглављу V (чл. 83. до 85) прописују се правила за одузимање имовинске користи прибављене кривичним дјелом, те се прописује да се имовинска корист, као и приходи или друге користи настале из имовинске користи прибављене кривичним дјелом, обавезно одузимају судском одлуком којом је утврђено извршење кривичног дјела под условима прописаним овим законом.

У поглављу VI (чл. 86. до 88) прописују се правне посљедице осуде и то наступање правних посљедица осуде, врсте, почетак и трајање правних посљедица осуде. Тако је прописано да осуде за одређена кривична дјела или на одређене казне могу имати за правну посљедицу престанак, односно губитак одређених права или забрану стицања одређених права. Правне посљедице осуде које се односе на престанак или губитак одређених права су престанак вршења одређених послова или функција у органима државне власти, државним органима, предузећима и у другим правним лицима, престанак радног односа или престанак вршења одређеног звања, позива или занимања, одузимање дозвола или одобрења која се издају одлуком државних органа или статуса који се признаје одлуком државних органа и одузимање одликовања. Правне посљедице осуде које се састоје у забрани стицања одређених права су забрана вршења одређених послова или функција у органима државне власти, државним органима, предузећима и у другим правним лицима, забрана иступања у штампи, на радију, телевизији или јавним скуповима, забрана вршења издавачке дјелатности или забрана учествовања у оснивању удружења, забрана стицања одређеног позива или унапређења у служби и забрана стицања одређених дозвола или одобрења која се дају одлуком државних органа.

У поглављу VII (чл. 89. до 94) прописан је поступак рехабилитације и услови за давање података из казнене евиденције. Суд може, на молбу осуђеног, одредити да се из казнене евиденције брише осуда на казну затвора преко десет година, ако је протекло двадесет година од дана издржане, опроштене или застарјеле казне, а у том времену осуђени није извршио ново кривично дјело. Рехабилитацијом се брише осуда и престају све њене правне посљедице, а осуђени се сматра неосуђиваним. Законска рехабилитација може настати само у односу на лица која раније нису осуђивана или се по закону сматрају неосуђиваним. Суд може, на молбу осуђеног, одредити да се из казнене евиденције брише осуда на казну затвора преко десет година, ако је протекло двадесет година од дана издржане, опроштене или застарјеле казне, а у том времену осуђени није извршио ново кривично дјело.

Овим закоником прописује се и поступак вођења казнене евиденције, те је прописано да се све правоснажно изречене пресуде уписују у казнену евиденцију коју води надлежни орган, у складу са правилником о казненој евиденцији. У односу на важећи Кривични закон, прописује се и новина која се односи на успостављање и вођење посебног регистра лица која су правоснажно осуђена за кривична дјела учињена на штету полног интегритета дјетета. Садржај и обим података, њихово чување, као и услови за давање податка из овог регистра, уредиће се посебним законом.

У поглављу VIII (чл. 95. до 99) прописују се норме које се односе на застарјелост кривичног гоњења, ток и прекид застарјелости кривичног гоњења, застарјелост извршења казне, застарјелост извршења споредне казне и мјера безбједности и ток и прекид застаријевања извршења казне.

У поглављу IX (чл. 100. до 102) прописане су норме о амнестији и помиловању. Лицима која су обухваћена актом амнестије даје се ослобођење од гоњења или потпуно или дјелимично ослобођење од извршења казне, замјењује се изречена казна блажом казном, одређује се брисање осуде, или се укида одређена правна посљедица осуде. Помиловањем се поименично одређеном лицу даје потпуно или дјелимично ослобођење од извршења казне замјењује се изречена казна блажом казном или условном осудом, одређује се брисање осуде или се укида, односно одређује краће трајање правне посљедице осуде или мјере безбједности. Лицу које је осуђено на казну дуготрајног затвора помиловање се не може дати прије него што издржи три петине те казне.

У поглављу X (чл. 103. до 122) прописан је поступак за одговорност правног лица, примјена Законика на правна лица према мјесту извршења кривичног дјела, основи одговорности правног лица, границе одговорности, одговорност при промјени статуса правног лица, одговорност правног лица за покушај, саучесништво правних лица, општи разлози за ублажавање казне правном лицу или ослобађање од казне, новчана казна за

правна лица, казна одузимања имовине, казна престанка правног лица, одмјеравање казне правном лицу, мјере безбједности за правна лица, објављивање пресуде, забрана обављања одређене дјелатности, одузимање имовинске користи правног лица, правне посљедице осуде и застарјелост кривичног гоњења. Домаће и страно правно лице у складу с овим закоником, одговорно је за кривична дјела учињена на територији Републике Српске. Правним лицима се за кривична дјела могу изрећи казне новчана казна, казна одузимања имовине и казна престанка правног лица. Новчана казна не може бити мања од 5.000 КМ, нити већа од 5.000.000 КМ. Казна одузимања имовине се може изрећи за кривична дјела с прописаном казном затвора од пет година или тежом казном. Казна престанка правног лица може се изрећи ако је дјелатност правног лица у цијелости или у претежној мјери кориштена за извршење кривичног дјела. Правном лицу могу се за кривично дјело, поред мјере безбједности одузимања предмета, изрећи мјере безбједности објављивање пресуде и забрана обављања одређене привредне дјелатности. Уколико је правно лице прибавило имовинску корист учињеним кривичним дјелом, имовинска корист прибављена кривичним дјелом ће се одузети од правног лица.

У поглављу XI (члан 123) прописано је значење израза у овом закону.

Посебни дио прописује кривична дјела против живота и тијела, кривична дјела против слобода и права грађана, кривична дјела против полног интегритета, кривична дјела против сексуалног злостављања и искориштавања дјетета, кривична дјела против брака и породице, кривична дјела против здравља људи, кривична дјела против права по основу рада, кривична дјела против изборних права, кривична дјела против имовине, кривична дјела против привреде и платног промета, кривична дјела против уставног уређења и безбједности Републике Српске, кривична дјела против терористичких активности, кривична дјела против државних органа, кривична дјела против службене дужности, кривична дјела против правосуђа, кривична дјела против правног саобраћаја, кривична дјела против јавног реда и мира, кривична дјела против животне средине, кривична дјела против опште сигурности људи и имовине, кривична дјела против безбједности јавног саобраћаја и кривична дјела против безбједности компјутерских података. У том смислу, даље ће се образлагати поједина кривична дјела, као и дјела која су нова у односу на важећи Кривични закон Републике Српске.

У поглављу XII (чл. 124. до 138) прописана су кривична дјела против живота и тијела и то кривично дјело убиства, тешког убиства, убиства на мах, убиства дјетета при порођају, нехатно лишење живота, навођење на самоубиство и помагање у самоубиству, противправни прекид трудноће, тјелесна повреда, тешка тјелесна повреда, учествовање у тучи, излагање опасности, напуштање немоћног лица, непружање помоћи и у односу на важећи Кривични закон два нова кривична дјела – генитално сакаћење жена и принудна стерилизација. Тако је прописано да ко другог лиши живота, казниће се казном затвора најмање пет година (убиство), казном затвора најмање десет година или казном дуготрајног затвора казниће се ко другог лиши живота на свиреп или подмукао начин, ко другог лиши живота из користољубља, ради извршења или прикривања другог кривичног дјела, из безобзирне освете, мржње или из других нарочито ниских побуда, ко лиши живота члана своје породице којег је претходно злостављао, ко другог лиши живота при безобзирном насилничком понашању, ко другог лиши живота и при том умишљајно доведе у опасност живот још неког лица, ко умишљајно лиши живота два или више лица, а не ради се о убиству на мах, убиству дјетета при порођају или убиству учињеном под посебно олакшавајућим околностима, ко лиши живота дијете или женско лице за које зна да је трудна, ко лиши живота судију или јавног тужиоца у вези са вршењем њихове судијске или тужилачке дужности, или ко лиши живота службено или војно лице при вршењу послова безбједности или дужности чувања јавног реда, хватања учиниоца кривичног дјела или чувања лица лишеног слободе или ко другог лиши живота при извршењу кривичног дела

разбојништва или разбојничке крађе (тешко убиство). Такође, прописано је да ко другог лиши живота на мах доведен без своје кривице у јаку раздраженост нападом, тешким злостављањем или тешким вријеђањем од стране убијеног, казниће се казном затвора од двије до дванаест година (убиство на мах), да мајка која лиши живота своје дијете за вријеме порођаја или непосредно послје порођаја, под утицајем стања које је изазвано порођајем, казниће се казном затвора од једне до пет година (убиство дјетета при порођају). Нова кривична дјела су генитално сакаћење жена и принудна стерилизација која прописују да ко женском лицу потпуно или дјелимично уклони или трајно промијени спољне дијелове полног органа, казниће се казном затвора од шест мјесеци до пет година (генитално сакаћење жена) и да ко на другом лицу изврши операцију у сврху онемогућавања природне репродукције, без пристанка тог лица, казниће се казном затвора од једне до осам година (принудна стерилизација).

У поглављу XIII (чл. 139. до 164) прописана су кривична дјела против слобода и права грађана, а то су кривична дјела повреде равноправности грађана, повреда употребе језика и писма, принуда, отмица, противправно лишење слободе, прогањање, трговина људима, трговина дјецом, удруживање ради вршења кривичних дјела трговине људима и дјецом, онемогућавање повратка избјеглих и расељених лица, злостављање, мучење и друго нељудско понижавајуће поступање, нарушавање неповредивости стана, противзаконито претресање, повреда тајности писма или других пошиљки, неовлаштено откривање професионалне тајне, неовлаштено прислушкивање и тонско снимање, неовлаштено фотографисање, неовлаштено кориштење личних података, повреда права на подношење правног средства, повреда слободе вјере и вршења вјерских обрада, повреда слободе изражавања националне припадности, повреда слободе изражавања мисли, спречавње штампања, дистрибуције штампаних ствари и емитовања, повреда права на удруживање и политичко организовање и повреда права на јавно окупљање. У односу на важећи Кривични закон, прописано је ново кривично дјело – прогањање (ко упорно и кроз дуже вријеме прати или уходи друго лице или с њим директно или преко трећег лица настоји успоставити или успоставља нежељени контакт или на други начин код тог лица изазива промјене животних навика, тјескобу или страх за властиту сигурност или сигурности њој блиских лица, казниће се казном затвора до двије године), а у циљу, строжег кажњавања учинилаца кривичног дјела трговина људима и трговина дјецом, прописано је ново кривично дјело – удруживање ради вршења кривичних дјела трговине људима и дјецом ("Ко организује групу или организовану криминалну групу за извршење кривичних дјела из чл. 144. и 145. овог законика, казниће се казном затвора од три до петнаест година и ко постане припадник криминалне групе или организоване криминалне групе или на други начин помаже групу или организовану криминалну групу, казниће се казном затвора од једне до десет година").

У поглављу XIV (чл. 165. до 171) прописана су кривична дјела против полног интегритета, а то су кривична дјела силовање, полна уцјена, обљуба над немоћним лицем, обљуба злоупотребном положаја, навођење на проституцију, полно узнемиравање и блудне радње. У односу на важећи Кривични закон ново је кривично дјело полна уцјена ("Ко другог принуди на обљубу или с њом изједначену полну радњу пријетњом да ће се за то или њему блиско лице открити нешто што би шкодило његовој части или угледу или пријетњом неким другим тешким злом, казниће се казном затвора од једне до осам година.").

Посебњу пажњу и важност захтијевало је прописивање кривичних дјела против сексуалног злостављања и искориштавања дјетета, те због тога и издвајање у посебно поглавље, а то је поглавље XV (чл. 172. до 180) у којем су прописана кривична дјела против сексуалног злостављања и искориштавања дјетета, а то су кривична дјела обљуба са дјететом млађим од 15 година, полна злоупотреба дјетета старијег од 15 година, навођење дјетета на присуство полним радњама, искориштавање дјете за порнографију, искориштавање дјете за порнографске представе, упознавање дјете с порнографијом, искориштавање компјутерске мреже или комуникације другим техничким средствима за извршење кривичних дјела против сексуалног злостављања или искориштавања дјетета. У односу на

важећи Кривични закон, ново кривично дјело је задовољење полних страсти пред дјететом ("Ко пред дјететом врши радње намијењене задовољавању властите или туђе полне страсти, или ко наведе дијете да пред њим или пред другим лицем врши такве радње, казниће се казном затвора до три године."), као и кривично дјело навођење дјетета на проституцију.

У поглављу XVI (чл. 181. до 193) прописана су кривична дјела против брака и породице, а то су кривична дјела двобрачност, омогућавање закључења недозвољеног брака, принудно закључење брака, ванбрачна заједница са дјететом, одузимање дјетета, промјена породичног стања, запуштање и злостављање дјетета, напуштање дјетета, повреда приватности дјетета, насиље у породици и породичној заједници, кршење породичних обавеза, избјегавање давања издржавања и родоскрвњење. У односу на важећи Кривични закон, прописана су нова кривична дјела – принудно закључење брака ("Ко употребом силе или пријетње принуди друго лице да закључи брак, казниће се казном затвора до три године и ко ради извршења дјела из става 1. овог члана друго лице одведе у иностранство или га у истом циљу наведе да оде у иностранство, казниће се казном затвора до двије године."), напуштање дјетета ("Ко напусти своје дијете у намјери да га се трајно ријеша, казниће се казном затвора до три године.") и повреда приватности дјетета ("Ко изнесе или пронесе нешто из личног или породичног живота дјетета или противно прописима објави дјететову фотографију или открије идентитет дјетета и тиме код дјетета створи стање узнемирености или га изложи порузи вршњака или других лица или на неки други начин угрози сигурност дјетета, казниће се казном затвора до једне године.").

У поглављу XVII (чл. 194. до 208) прописана су кривична дјела против здравља људи, а то су кривична дјела преношење заразних болести, непоступање по здравственим прописима за вријеме епидемије, непримјењивање мјера за заштиту од заразне болести, несавјесно пружање љекарске помоћи, неуказивање љекарске помоћи, неовлаштено пружање медицинских услуга, недозвољено вршење трансплантације, несавјесно поступање при справљању и издавању лијекова, производња и стављање у промет производа штетних за лијечење, неовлаштена производња и стављање у промет отрова, производња и стављање у промет шкодљивих производа, несавјесно вршење прегледа животних намирница, загађивање воде за пиће и животних намирница, неовлаштена производња и промет опојних дрога, омогућавање уживања опојних дрога.

У поглављу XVIII (чл. 209. до 214) прописана су кривична дјела против права по основу рада, а то су кривична дјела повреда основних права радника, злостављање на раду, повреда права при запошљавању и за вријеме незапослености, повреда из социјалног осигурања, злоупотреба права из социјалног осигурања и непредузимање мјера заштите на раду. У односу на важећи Кривични закон, ново кривично дјело је злостављање на раду ("Ко на раду или у вези с радом другог вријеђа, понижава, злоставља или на други начин узнемирава и тиме наруши његово здравље, казниће се казном затвора до двије године.").

У поглављу XIX (чл. 215. до 223) прописана су кривична дјела против изборних права, а то су кривична дјела спречавање одржавања избора и гласања, повреда права кандидовања на изборима, повреда бирачког права, повреда слободе опредјељења бирача, злоупотреба бирачког права, подмићивање при изборима или гласању, изборна превара и уништење изборних исправа.

У поглављу XX (чл. 224. до 247) прописана су кривична дјела против имовине, а то су кривична дјела крађе, крађе електричне енергије или природног гаса, тешка крађа, разбојништво, разбојничка крађа, утаја, превара, организовање недозвољених игара на срећу, изнуда, уцјена, злоупотреба повјерења, зеленаштво, прикривање, противзаконито уселење, противправно заузимање земљишта, договарање исхода такмичења, оштећење и одузимање туђе ствари, оштећење стамбених и пословних зграда и просторија, оштећење туђих права, паљевина, присвајање, уништење или оштећење споменика културе, заштићених објеката природе или других предмета који су од посебног културног или историјског значаја, изношење у иностранство предмета који су од посебног културног или историјског значаја или природних ријеткости. У односу на важећи Кривични закон, као и због тешкоће у

доказивању крађе електричне енергије или природног гаса, прописано је ново кривично дјело – крађа електричне енергије или гаса, као и договарање исхода такмичења.

У поглављу XXI (чл. 248. до 277) дата је посебна пажња кривичним дјелима против привреде и платног промета, а то су кривична дјела незаконито поступање у привредном пословању, злоупотреба положаја одговорног лица, злоупотреба у поступку јавне набавке, проузроковање стечаја, злоупотреба лажног стечаја, злоупотреба у стечајном поступку или поступку принудног поравнања, оштећење повјерилаца, закључивање штетног уговора, примање мита у обављању привредне дјелатности, давање мита у обављању привредне дјелатности, незаконито поступање овлаштеног ревизора, одавање и неовлаштено прибављање пословне тајне, неовлаштена употреба туђег пословног имена и друге посебне ознаке робе или услуга, неовлаштена употреба туђег проналаска, повреда обавезе вођења трговачких и пословних књига и састављања финансијских извјештаја и њихово фалсификовање или уништавање, прање новца, утаја пореза и доприноса, неуплаћивање пореза по одбитку, злоупотреба процјене, неправилно издвајање средстава правних лица, злоупотреба у поступку приватизације, фиктивно учешће у приватизацији, недозвољена производња, недозвољена трговина, обмањивање потрошача, осигураничка превара, обмана при добијању кредита или других погодности, недозвољено бављењем микрокредитном или штеднокредитном дјелатности, издавање хартија од вриједности без покрића и издавање чека и средства безготовинског плаћања без покрића.

У поглављу XXII (чл. 278. до 298) прописана су кривична дјела против уставног уређења и безбједности Републике Српске, а то су кривична дјела напад на уставно уређење, угрожавање територијалне цјелине, довођење Републике Српске у положај потчињености или зависности, убиство представника највиших органа Републике Српске, отмица највиших представника Републике Српске, оружана побуна, спречавање борбе против непријатеља, служба у непријатељској војсци, помагање непријатељу, противзаконито формирање паравојних и параполицијских снага, подривање одбрамбене моћи Републике Српске, диверзија, саботажа, шпијунажа, одавање тајне Републике Српске, упућивање и пребацивање на територију Републике Српске оружаних група, оружја и муниције, позивање на насилну промјену уставног уређења, помоћ учиниоцу послуже извршеног кривичног дјела против уставног уређења Републике Српске, стварање групе или организоване криминалне групе за вршење кривичних дјела против уставног уређења, припремање кривичних дјела против уставног уређења и кажњавање за најтеже облике кривичних дјела против уставног уређења. У односу на важећи Кривични закон, прописана су нова кривична дјела – спречавање борбе против непријатеља, служба у непријатељској војсци, помагање непријатељу, противзаконито формирање паравојних и параполицијских снага, подривање одбрамбене моћи Републике Српске.

У поглављу XXIII (чл. 299. до 305) прописана су кривична дјела против тероризма, а то су кривична дјела тероризам, финансирање тероризма, стварање терористичких организација или удружења, јавно подстицање на вршење терористичких дјела, врбовање и обучавање за вршење терористичких дјела, формирање и обучавање група ради придруживања страним терористичким организацијама и узимање талаца. Прописивањем ових кривичних дјела извршено је усклађивање кривичног законодавства са препорукама Монеувала.

У поглављу XXIV (чл. 306. до 314) прописана су кривична дјела против државних органа, а то су кривична дјела спречавање службеног лица у вршењу службене радње, учествовање у групи која спријечи службено лице у вршењу службене радње, напад на службено лице у вршењу службене дужности, противправно мијењање територијалне подјеле Републике Српске, неовлаштено бављење одређеним занимањем, скидање или повреда службеног печата или знака, одузимање или уништење службеног печата или службеног списка, лажно представљање и самовлашће.

У поглављу XXV (чл. 315. до 330) прописана су кривична дјела против службене дужности, а то су кривична дјела злоупотреба службеног положаја или овлашћења,

проневјера, превара у служби, послуга, примање мита, давање мита, трговина утицајем, несавјестан рад у служби, одавање службене тајне, ненамјенско кориштење буџетских средстава, незаконито повлашћивање привредних субјеката, противзаконита наплата и исплата, противзаконито ослобађање лица лишеног слободe, изнуђивање исказа, повреда људског достојанства злоупотребом службеног положаја или овлашћења и противзаконито присвајање ствари приликом вршења претресања или спровођења извршења. У односу на важећи Кривични закон Републике Српске, прописана су нова кривична дјела – ненамјенско кориштење буџетских средстава и незаконито повлашћивање привредних субјеката.

У поглављу XXVI (чл. 331. до 346) прописана су кривична дјела против правосуђа, а то су кривична дјела непријављивања припремања кривичног дјела, непријављивање кривичног дјела или учиниоца, помоћ учиниоцу послије извршеног кривичног дјела, лажно пријављивање кривичног дјела, давање лажног исказа, спречавање доказивања, повреда тајности поступка, одавање идентитета свједока под заштитом, напад на судију и тужиоца, повреда угледа суда, неизвршење судске одлуке, кршење судске одлуке о забрани вршења дужности или занимања, побуна лица лишених слободe, бјекство лица лишеног слободe, омогућавање бјекства лицу лишеном слободe, повреда закона од стране судије или тужиоца.

У поглављу XXVII (чл. 347. до 357) прописана су кривична дјела против правног саобраћаја, а то су кривична дјела фалсификовања исправе, посебни случајеви фалсификовања исправе, фалсификовање или уништавање службене исправе, израда, набављање, посједовање, продаја или давање на употребу средстава за фалсификовање исправа, навођење на овјеравање неистинитог садржаја, издавање и употреба неистинитог љекарског или ветеринарског увјерења, фалсификовање и употреба хартија од вриједности, фалсификовање кредитних картица и картица за безготовинско плаћање, фалсификовање знакова за вриједност, прављење, набављање и давање другом средстава за фалсификовање, фалсификовање знакова за обиљежавање робе, мјера и тегова.

У поглављу XXVIII (чл. 358. до 369) прописана су кривична дјела против јавног реда и мира, а то су кривична дјела изазивање нереда, јавно изазивање и подстицање насиља и мржње, израђивање и набављање оружја и средстава намијењених за извршење кривичних дјела, недозвољена производња и промет оружја или експлозивних материја, насилничко понашање, насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу, договор за извршење кривичног дјела, удруживање ради вршења кривичних дјела, извршење кривичног дјела у саставу криминалног удружења, учествовање у групи која изврши кривично дјело, коцкање и повреда гроба или умрлог лица. У односу на важећи Кривични закон, прописана су нова кривична дјела изазивање нереда, насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу и извршење кривичног дјела у саставу криминалног удружења.

У поглављу XXIX (чл. 370. до 394) прописана су кривична дјела против животне средине, а то су кривична дјела загађивање животне средине, загађивање животне средине отпадним материјама, угрожавање животне средине буком или нејонизирајућим зрачењем, угрожавање животне средине непрописним грађењем објеката и постројења, оштећење објеката и уређаја за заштиту животне средине, уништење или оштећење заштићених природних вриједности или добара, уништење станишта, производња штетних средстава за лијечење животиња, загађивање хране и воде за исхрану, односно напајање животиња, противзаконито изношење и уношење строго заштићених биљака или животиња или генетски модификованих организама, угрожавање озонског омотача, непоступање по прописима за сузбијање болести животиња и биља, несавјесно поступање у промету пестицида, несавјесно пружање ветеринарске помоћи, неовлаштено обављање ветеринарских услуга, уништење засада, неизвршење одлуке о мјерама заштите животне средине, уношење опасних материја у Републику Српску, пустошење шума, изазивање пожара, мучење и убијање животиња, изношење у иностранство строго заштићене биљне или животињске врсте, неовлаштено заузимање добара од општег значаја, незаконит лов и незаконит риболов. У односу на важећи Кривични закон, прописана су нова кривична дјела – угрожавање животне средине непрописним грађењем објеката и постројења, уништење

или оштећење заштићених природних вриједности или добара, уништење станишта, противзаконито изношење или уношење строго заштићених биљака, животиња или генетски модификованих организама и угрожавање озонског омотача.

У поглављу XXX (чл. 395. до 402) прописана су кривична дјела против опште сигурности људи и имовине, а то су кривично дјело изазивање опште опасности, стварање опасности непрописним извођењем грађевинских радова, оштећење заштитних уређаја на раду, оштећење или уништење јавних уређаја, оштећење брана и водопривредних објеката, непрописно превозење или преношење општеопасних материја, неотклањање опасности и неучествовање у отклањању опште опасности.

У поглавље XXXI (чл. 403. до 407) прописана су кривична дјела против безбједности јавног саобраћаја, а то су кривична дјела угрожавање јавног саобраћаја, угрожавање посебних видова саобраћаја, угрожавање јавног саобраћаја опасном радњом или средством, несавјесно вршење надзора над јавним саобраћајем и непружање помоћи лицу повријеђеном у саобраћајној несрећи.

У поглављу XXII (чл. 408. до 414) прописана су кривична дјела против безбједности компјутерских података, а то су кривична дјела оштећење компјутерских података и програма, компјутерска саботажа, израда и уношење компјутерских вируса, компјутерска превара, неовлаштени приступ заштићеном компјутеру, компјутерској мрежи, телекомуникационој мрежи и електронској обради података, спречавање ограничавање приступа јавној компјутерској мрежи и неовлаштено кориштење компјутера и компјутерске мреже.

У поглављу XXXIII прописане су прелазне и завршне одредбе.

Ступањем на снагу овог законика, неопходно је ставити ван снаге, односно ускладити одредбе Закона о апотекарској дјелатности, Закона о биоцидима, Закона о електричној енергији, као и других закона којима се прописују поједина кривична дјела, а која се прописују овим закоником на истовјетан или другачији начин.

Нацрт законика разматран је 12. децембра 2016. године на сједници Економско-социјалног савјета Републике Српске, који је дао сагласност да се Законик упути у даљу процедуру.

VI ПРОЦЈЕНА УТИЦАЈА ЗАКОНА, ДРУГИХ ПРОПИСА И ОПШТИХ АКТА НА УВОЂЕЊУ НОВИХ, ИЗМЈЕНУ ИЛИ УКИДАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ ФОРМАЛНОСТИ КОЈЕ ОПТЕРЕЂУЈУ ПРИВРЕДНО ПОСЛОВАЊЕ

VII УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ У ИЗРАДИ ЗАКОНА

У складу са чланом 37. став 1. тачка њ) Пословника Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 10/09), те т. 4. и 15. Смјерница за поступање републичких органа управе о учешћу у јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, број 123/08), обрађивач Нацрта кривичног законика Републике Српске утврдио је да је овај законик од интереса за јавност. Законик ће бити објављен на интернет страници (www.владарс.нет), са роком од седам дана ради достављања примједба и сугестија.

VIII ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА И ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНОСТ ДОНОШЕЊА ЗАКОНА

За спровођење овог законика нису потребна додатна финансијска средства.